Sunne kommun

Antagandehandling 2026-10-14

Granskningsutlåtande

Detaljplan för del av Södra Viken 1:8 Climate Arena

SUNNE | VÄRMLAND

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra testanläggning för fordon och till anläggningen kompletterande service, verksamheter och tekniska anläggningar. Detaljplanen syftar även till att del av marken ska vara möjlig för allmänheten att nyttja för friluftsliv och rörelse.

Planförfarande och process

Planen handläggs med utökat förfarande enligt 5 kap. PBL 2010:900. Planförslaget ska antas av kommunfullmäktige.

Sammanfattning av samrådet

Beslut om samråd på detaljplan Södra Viken 1:8, Climate Arena fattades av kommunstyrelsens allmänna utskott 2025-04-08 §56.

Samråd av detaljplaneförslaget del av Södra Viken 1:8 Climate Arena genomfördes under perioden 15 april till 13 maj 2025.

Samrådet kungjordes i lokal- och länstidningar. Meddelande om samråd skickades ut till sakägare, myndigheter, organisationer och andra berörda per brev. Meddelandet skickades även till fastighetsägare inom en större krets eftersom kommunen eftersträvat en bred dialog. Planhandlingarna fanns tillgängliga digitalt på kommunens webbplats och fysiskt på Sunne bibliotek och i byalagets lokal GYDA i Gettjärn.

Samrådsmöte hölls i matsalen på skolan Södra viken den 24 april 2025.

46 yttranden lämnades i samband med samrådet. De inkomna synpunkterna sammanställdes i en samrådsredogörelse där kommunens kommentarer och förslag med anledning av synpunkterna redovisas.

Under samrådsskedet framkom synpunkter som pekade på brister och behov av fördjupning i delar av planeringsunderlaget. Kommunen genomförde efter samrådet ett omfattande arbete med att komplettera och utveckla underlaget i dessa delar. Bland annat togs ytterligare utredningar fram och underlag reviderades, exempelvis inom geoteknik, dagvatten- och skyfall, naturvärden och artskydd. Planförslaget omarbetades och ändringarna sammanfattas nedan.

De större ändringar som gjordes inför granskning var att planområdet minskades, markanvändning tillfällig vistelse togs bort, naturmark, friluftsområde och vattenområde tillkom, samt tillkom ytterligare regleringar framför allt avseende utformning, utförande, markens anordnande och precisering av höjder på byggnadsverk.

Trots de ändringar som gjordes inför granskning kvarstår synpunkter som kommunen inte fullt ut tillgodosett. Detta beror på att kommunens samlade bedömning, utifrån planens syfte, gällande lagstiftning och tillgängligt planeringsunderlag, i vissa delar skiljer sig från inkomna synpunkter.

Granskning

Beslut om att planförslaget ställs ut för granskning och samrådsredogörelse godkänns togs av kommunstyrelsens allmänna utskott 2026-05-20, § 49.

Planförslaget (Granskningshandling 2026-05-12) med tillhörande underlag har funnits tillgängligt för granskning under tiden 2026-05-27 till 2026-07-22, på biblioteket och på kommunens webbplats. En underrättelse har anslagits på kommunens anslagstavla. Ett granskningsutskick, med meddelande om innehållet i underrättelsen, har skickats till kända sakägare och övriga intressenter. Meddelandet skickades även till fastighetsägare inom en större krets eftersom kommunen eftersträvat en bred dialog. Ett öppet hus hölls i biblioteket (Frykensalen) i Sunne 8 juni 2026 där planförslag och underlag presenterades.

Inkomna skriftliga synpunkter har sammanställts och redovisas i detta granskningsutlåtande med kommunens kommentarer och förslag med anledning av synpunkterna.
16 yttranden lämnades i samband med granskningen, varav två var samlingsyttranden som flera personer hade undertecknat.

Följande har angett att de inte har något att erinra:

- Tillgänglighetsrådet
- Ellevio
- Hagfors kommun

Kvarstående synpunkter och ställningstagande

I de fall kommunen inte tillgodosett inkomna synpunkter motiveras av att kommunens bedömning skiljer sig från inkomna synpunkter och bemötanden som förtydligar detta finns på kommande sidor.

Förslag till ändringar

Förändringar av planen pga. inkomna synpunkter redogörs för nedan.
Granskningen har resulterat i:

- Bestämmelse där avloppsanläggning villkoras ändras från att reglera all kvartersmark till att istället reglera användningsområdena industri avseende fordonstestning samt industri avseende fordonstestning och restaurang. Bestämmelsen har även ändrats till att bygglov får inte ges för markanvändning istället för tidigare förslag; byggnad.

- Bestämmelsen med villkor att markförorening är avhjälpt har ändrats till att bygglov får inte ges för markanvändning istället för tidigare förslag; byggnad.
- Förtydligat reglering av markens anordnande (n1)
- Utvecklat utformningsbestämmelsen (f1)
- Justerat en gräns från kombinerad egenskapsgräns till egenskapsgräns
- Lagt till bestämmelsen att bygglov får inte ges för industri avseende fordonstestning förrän sju av kommunens byggnader som är belägna inom användningsområdet har flyttats.

Planbeskrivningen har ändrats med anledning av ändringarna i plankartan samt för att ge en tydligare redovisning, framför allt gällande beskrivning av konsekvenser för miljö.
Utöver ovan har redaktionella ändringar och förtydliganden gjorts.

Utöver ändringar i planförslaget kommer vissa mindre justeringar och förtydliganden att göras i genomförandeavtalet.

Ställningstagande

Med gjorda ändringar enligt ovan bedöms planförslaget vara färdigt för antagande.

Inkomna yttranden

Länsstyrelsen

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanen inte överensstämmer med översiktsplanen.
Kommunen har valt att använda utökat planförfarande där planförslaget inte överensstämmer med Sunne kommuns gällande ÖP från 2011, där det aktuella planområdet utpekas som friluft- och rekreationsområde. I det pågående arbetet med en ny Översiktsplan för Sunne kommun har den föreslagna etableringen dock beaktats.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Kommunens kommentar: Noteras.

Övriga synpunkter

DAGVATTEN
Det är av stor vikt att dagvatten från planområdet inte skadar väg 888 som passerar i omedelbar anslutning till planområdet. Av Trafikverkets yttrande framgår att dagvattenanläggningen dimensionerats utifrån regnhändelser med återkomsttid på 20 år. Riskerna vid en återkomsttid på 50 år har inte analyserats vilket bedöms vara en godtagbar tidsrymd för väg 888.
Se vidare Trafikverkets yttrande.

Kommunens kommentar: I dagvattenutredningen görs även skyfallsanalys för 100-årsregn och lösningar för att hantera sådant vatten redovisas i planbeskrivningen. Kommunen leder inte vatten direkt till någon av Trafikverkets anläggningar och den dimensionerade fördröjningsnivån innebär att detaljplanen inte ska medföra någon negativ påverkan på Trafikverkets vägtrummor nedströms mot nuläget. Efter dialog med Trafikverket bedömer kommunen att det inte finns några kvarstående synpunkter från dem. Se vidare kommunens kommentar på Trafikverkets yttrande nedan.

Upplysningar

SYNPUNKTER ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING, ARTSKYDD
Den rättspraxis som har utvecklats innebär att det ska framgå av en detaljplan vilken inverkan på skyddade arter som följer av ett genomförande men också vilka åtgärder som är genomförbara för att undvika eller mildra påverkan i förhållande till det som

planen medger. Det kan röra sig om skyddszoner, kompensatoriska åtgärder eller att tillstånd och dispenser är inhämtade. Detta för att kunna visa att eventuella problem är omhändertagna vid tiden för planens antagande.

Länsstyrelsen kan av bifogad fladdermusinventering och artskyddsutredning inte utläsa att det går att utesluta att byggnaderna i området nyttjas som fortplantningsområde och viloplats. Intilliggande stenskravel kan också utgöra övervintringsplats för fladdermöss. Trots det är utredningarnas slutsats att ett plangenomförande inte väcker dispenskravet i artskyddsbestämmelserna. Länsstyrelsen bedömer att underlaget inte visar detta och anser att ett samråd kring artskyddet behöver hållas för att utröna vilka lösningar och restriktioner som är behövliga för att undvika att väcka artskyddet. Sannolikt kan ett tillsynsärende enligt 26 kap. 9 § miljöbalken användas för att säkra ett sådant genomförande. I ett sådant ärende kan åtgärder som föreslagits i miljökonsekvensbeskrivning och artskyddsutredningen säkerställas.

> *Kommunens kommentar: Efter granskningen har artskyddsfrågan behandlats vid ett särskilt artskyddssamråd med länsstyrelsen, sakkunnig fladdermusexpert och övriga berörda parter. Vid samrådet redovisades artskyddsutredningen samt kompletterande underlag avseende stenskravel och fladdermöss. Efter genomgång av underlaget konstaterade länsstyrelsen att det inte finns behov av ytterligare inventeringar eller undersökningar som underlag för detaljplanens antagande. Länsstyrelsen bedömde att planen kan gå vidare till antagande och att eventuella artskyddsåtgärder som behöver säkerställas vid genomförandet hanteras genom tillsyn och föreläggande enligt miljöbalken. Tillsynsärende har startats. Synpunkten bedöms därmed tillgodosedd.*

Lantmäteriet

Delar av planen som bör förbättras

ANVÄNDNING AV PLANGRÄNSER
Inom användningsområdet för industri och restaurang redovisas en kombinerad egenskapsgräns. Vid del av plangräns finns ingen egenskapsbestämmelse som begränsas av sekundär av egenskapsgräns varför plangränsen där bör vara en egenskapsgräns. Ändringen bör ske för att tillgodose kravet på tydlighet i plan- och bygglagen.

Bildtext: Plangräns som bör vara en egenskapsgräns

Kommunens kommentar: Efter granskning har gränsen ändrats till en egenskapsgräns enligt Lantmäteriets synpunkt.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA KONSEKVENSER
Till följd av genomförandet av planförslaget behöver andelstalet för Södra Viken 1:8 i Svineberg ga:3 ändras. Södra Viken 1:8s andelstal är beräknade utifrån att fastigheten tar väg via Svineberg ga:3 för skogstransporter. I planbeskrivningen saknas dock en redovisning av denna konsekvens. Ändring av andelstal kan ske antingen genom omprövning enligt 35 § AL, överenskommelse enligt 43 § AL eller efter beslut på samfällighetsföreningens föreningsstämma enligt 43 a § AL.

Kommunens kommentar: En redovisning av denna konsekvens har lagts till planbeskrivningen.

Trafikverket

Tidigare samråd

Trafikverket har yttrat sig i samrådsskedet 2025-05-30 (TRV 2025/47141) och hade synpunkter gällande bland annat trafik, anslutningar, dagvatten, skyfall och avlopp. Trafikverket har kvarstående synpunkter gällande dagvatten, skyfall och avfall. Övriga synpunkter från samrådet har bemötts och besvarats av kommunen på ett tillfredsställande sätt.

Synpunkter och upplysningar

DAGVATTEN, SKYFALL OCH AVLOPP
Trots Trafikverkets tidigare synpunkt om att dimensionera dagvattenanläggningen utifrån befintliga intressen och påverkan på dessa, har Trafikverkets intressen inte beaktats till granskningsskedet. Inte heller har riskerna vid en återkomsttid på 50-år analyserats. Istället har dagvattenanläggningen dimensionerats utifrån regnhändelser

med återkomsttid på 20 år och dimensionering av anläggningen har utförts som om planområdet vore en del av ett nedströms liggande markavvattningsföretag.
Det ligger i Trafikverkets intresse att yttre påverkan på avvattningsanläggningen inte leder till risk för skada och en acceptabel återkomsttid för detta för väg 888 är 50 år. De i dagvattenutredningen angivna fördröjningsvolymerna och avtappningsflödena, 23 700 m3 respektive 91 l/s, uppfyller i Trafikverkets ögon dessa krav även om dagvattenutredningen inte gör denna analys. Det är önskvärt om sådan analys i första hand kommer från verksamhetsutövaren för att visa hänsyn.

För att oacceptabel risk inte ska uppstå krävs dock att en fördröjningsvolym etableras och framför allt att anläggningen utförs med funktion för flödesreglering. Dessa funktioner kan med fördel inarbetas i plankartan genom att exempelvis villkora startbesked eller bygglov till övriga delar av planområdet med att sådana funktioner först etablerats. I nuläget lämnas utformning och ansvar vidare till exploatör utan att funktionerna fullt ut regleras och garanteras i plankartan. I plankartan regleras istället vissa tekniska egenskaper för anläggningen. Dess botten bestäms till en viss nivå och det regleras att dammen ska anläggas med avgränsade slänter med en högsta höjd ovanför markplan utifrån geotekniska bedömningar, vilket kraftigt begränsas dammens utförande och dess funktion. Särskilt då tillåten höjd för slänterna, och därmed dammens djup, är väsentligt lägre än det djup som dammen anges behöva ha för att uppnå önskad funktion enligt dagvattenutredningen. Istället för att reglera begränsande teknisk utformning anser Trafikverket att funktionen istället ska regleras i plankartan för att säkerställa denna och att teknisk lösning sedan kan anpassas utifrån behoven.

Kommunens kommentar: Efter dialog med Trafikverket konstaterades att kommunen har högt satta krav på dagvattenanläggningens flödesreglering (som har anpassats till dimensionerande flöde för utsläpp till markavvattningsföretaget) 91 l/s, vilket innebär att dimensionerad fördröjning bedöms uppfylla Trafikverkets krav. I dagvattenutredningen görs skyfallsanalys för 100-årsregn och lösningar för att hantera sådant vatten redovisas i planbeskrivningen. Kommunen leder inte vatten direkt till någon av Trafikverkets anläggningar och den dimensionerade fördröjningsnivån innebär att detaljplanen inte ska medföra någon negativ påverkan på Trafikverkets vägtrummor nedströms mot nuläget. Även om dagvattenutredningen inte särskilt redovisar ett beräknat 50-årsflöde visar skyfallsanalysen för 100-årsregn att avvattningssystemet kan hantera större nederbördshändelser än de som normalt används för dimensionering av dagvattenanläggningar.
Kommunen bedömer att det inte finns några kvarstående synpunkter utan att det råder samsyn mellan kommunen och

Trafikverket kring kommunens beaktande av Trafikverkets intressen i denna detaljplan.

Kommunen noterar Trafikverkets råd kring reglering i plankartan och hänvisar till den dialog som förts och vad kommunen anser lämpligt och möjligt att reglera i plankartan avseende dagvatten. Planbestämmelsen för markens anordnande (n1) bedöms krävas för att säkerställa områdets stabilitet vid utförande av damm för dagvattenfördröjning men har förtydligats inför antagande att det avser mark som anordnas som damm.

Plankartan säkerställer mark för dagvattenanläggning (E2). Övriga förslagna dagvattenlösningar såsom biodiken och vägdiken har förutsättningar att genomföras inom planområdet och utförande av anläggningarna ska kunna anpassas vid detaljprojektering. Därutöver finns villkorsbestämmelse som innebär att bygglov inte får ges förrän avloppsanläggning kommit till stånd. I miljöbalkens definition av avloppsvatten ingår även dagvatten. Kommunen bedömer därför att detaljplanen innehåller tillräckliga förutsättningar för att nödvändiga anläggningar för omhändertagande, rening och fördröjning av dagvatten ska vara anordnade innan området tas i anspråk.

Även i genomförandeavtalet regleras dagvattenanläggningens funktion och ansvar för genomförande.

Kommunen bedömer att detaljplanen innehåller de regleringar som krävs för att visa markens lämplighet och säkerställa att erforderlig dagvattenhantering kan anordnas.

Region Värmland

För att göra kollektivtrafiken utmed Gräsmarksvägen mer tillgänglig och attraktiv för planområdet bedömer RV att en ny hållplats bör byggas för trafikförsörjningen i höjd med Welcome Center. RV emotser att vår framställan vägs in i det fortsatta planarbetet och att vi i dialog och samförstånd med Sunne kommun finner lämpliga lösningar kring utformningen och behoven. I samband en med nybyggnad av hållplats inom vägområdet och eventuellt regionalt stöd behöver även TRV vara delaktiga i processen. Granskningen har skett i dialog med Regionfastigheter och Regional Utveckling.

Kommunens kommentar: Noteras.

Miljö- och byggenheten

Vi bedömer att det yttrande vi lämnade i samrådsskedet fortfarande är gällande, då inga större förändringar har skett som har betydelse ur miljösynpunkt.
Det önskemål vi lämnade angående kulturvärden/fornlämningar i vårt tidigare yttrande bedömer vi nu har uppfyllts i och med de nya planhandlingarna.

> *Kommunens kommentar: Noteras. Miljö- och byggenheten har i en senare dialog förtydligat att de anser synpunkterna från samrådsskedet tillgodosedda.*

Lersjön Flatsjön FVO

Uttag av vatten lutar åt Rottnen så jag har inte utvecklat det nåt mer.

Lite fakta:
Lersjöarna och Lerälven är försurade. Kalkning i stor skala har skett sedan slutet av 70-talet.
Planerad kalkningsgiva under 2026 är 95 ton i Flatsjön, Östra Råtjärn och Norra Lersjön.

Se bifogad excel-fil.

Mätvärden av PH-värde 2020-2022 Södra Lersjön utlopp se bifogad fil. Mätvärden kan användas som referens vid egenkontroll. Vi mätte vid bron precis innan kraftverksdammen i Lersjöfors.

I Lersjön och Lerälven finns flodkräfta och beståndet får inte påverkas negativt.

Climate Arena vill pumpa vatten från mellersta Lersjön för snöproduktion. Beräknat vattenuttag har angetts vara under de gränsvärden som finns på Länsstyrelsen Värmland webbsida.

Dagvattenutredning är av generell natur och innehåller inga faktiska mätvärden för aktuellt område.

För att dagvattnet ska kunna avledas kontrollerat till recipienten behöver de befintliga dikena och de befintliga trummorna under korsande grusväg Svineberg GA:3 att ses över avseende kapacitet och skick. Trummorna mynnar ut i mellersta Lersjön vilket enligt Länsstyrelsen är vattenverksamhet.

Dagvattenutredning, Tabell 8-4. Föroreningsbelastning (kg/år) avseende befintlig situation, planerad situation och planerad situation med dagvattenåtgärder för recipienten Lerälven visar att utsläpp av kväve ökar med 265%.

Troligtvis kommer detta påverka vattenkemin men vi är inga experter. Tillförsel av kalk kan vara ett sätt att motverka försurning.

Lersjön Flatsjön FVO har som krav att redan under byggnation av anläggning upprättar egenkontroll, med faktiska mätvärden vad avser dagvatten och ev. vattenuttag, som skyddar Lersjön från negativ påverkan.

[Till yttrandet bifogas filer som redovisar mätvärden av PH med förekommande noteringar över Södra Lersjön utlopp för perioderna jun- nov 2020, jan-dec 2021 (även bild över logger med slam i juni 2021), samt jan-dec 2022. Bifogat mätvärden med förekommande noteringar över Flatsjöälven jun-okt 2020, mar-dec 2021, samt jan-dec 2022. Bifogat mätvärden med förekommande noteringar över Pommersbäcken apr-dec 2021, jan-mar 2022. Bifogat tabeller med information kopplat till kalkningsområden i Värmland och Sunne 2026.]

Kommunens kommentar: Synpunkterna noteras.
Kommunen bedömer att detaljplanen ger de förutsättningar som krävs för att den valda dagvattenlösningen ska kunna komma till stånd och att planen kan genomföras utan negativ påverkan på MKN vatten.

Dagvattenfrågorna har utretts i dagvatten- och skyfallsutredningen. Utredningen visar att exploateringen medför ökade dagvattenflöden och en viss ökning av föroreningsbelastningen jämfört med dagens situation, men även att föreslagna dagvattenåtgärder bedöms ge tillräcklig rening och fördröjning för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte ska påverkas negativt. För recipienten Mellersta Lersjön/Lerälven bedöms planen inte orsaka någon statusförsämring. Dagvattenutredningen anger även att befintliga diken och trummor inom avrinningsområdet behöver ses över avseende funktion, kapacitet och skick i samband med kommande projektering. Detta hanteras i det fortsatta genomförandet av projektet.

Av Miljöbalken framgår att utsläpp av vatten inte får ge upphov till en så kraftigt ökad förorening eller störning att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller miljökvalitetsnormerna (MKN) påverkas negativt. Några konkreta värden är inte specificerade, utan i landet används ofta referensvärden för vad som anses vara godtagbart (från t.ex. Göteborgs stad). I miljökonsekvens-beskrivningen (MKB) redogörs för detta och det går att utläsa i Tabell 5 och Tabell 6 (i MKB) att efter implementeringen av reningsåtgärder för dagvattnet enligt dagvattenutredningen kommer inte riktvärdena för utsläpp från området att överskridas.

Gällande försurning kommer avverkningen att medföra ökad avrinning men för den delen är det inte så att området med

självklarhet släpper ut försurande ämnen, allt beror på berggrund, jordart mm. Kväve i sig är inte självklart att det bidrar till försurning då det beror på nitrifikation, och annan urlakning. Detta gör att man förhåller sig till gränsvärden som inte får överskridas och detta är något man tar hänsyn till i dagvattenutredningen och tillhörande bedömningar. Genom dagvattenutredningen har det konstaterats att all påverkan på recipienterna inte är betydande och att tillkommande utsläpp ligger långt under de gränsvärden som finns.

Beträffande vattenuttag för snötillverkning framgår av funktionsbeskrivningen att verksamheten i första hand är avsedd att använda uppsamlat dagvatten och återvunnet processvatten. Uttag av vatten från Mellersta Lersjön utgör en reservlösning vid längre torrperioder och bedöms vara begränsat.
Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår också att uppföljning av dagvattenhanteringen bör ske genom mätning och utvärdering av biodiken eller annan vald reningslösning. Fiskevårdsområdets redovisade mätvärden utgör ett värdefullt referensunderlag för framtida uppföljning.
Frågor om egenkontroll, vattenuttag och verksamhetens påverkan på vattenmiljön prövas och hanteras inom kommande anmälan från verksamheten.

Gettjärn-Getnäs vattenavledningsföretag 1934

Styrelsen för Gettjärn–Getnäs vattenavledningsföretag år 1934 har tagit del av granskningshandlingarna för ovanstående detaljplan och vill härmed anföra följande synpunkter och villkor för att planen ska kunna godkännas:

Bakgrund och intresse

Den planerade klimattestanläggningen ska uppföras på skogsmark som i dagsläget bidrar med cirka 5 % av tillflödet till vårt dikessystem. Swecos dagvattenutredning visar att de oreglerade flödena från detta område riskerar att tiodubblas efter exploatering (från 410 l/s till 4 000 l/s vid ett 20-årsregn), och att mängden partiklar (suspenderad substans) kan öka med 151 %. Det föreligger således en mycket hög risk för översvämning, igenslamning och kemisk förorening av vattenavledningsföretaget. För att skydda företagets avledningssystem och deltagarnas jordbruksmark kräver vi att följande villkor omsätts i bindande planbestämmelser:

1. **Strikt nollflödesprincip – Ingen ökning av vattenvolymer**

Gettjärn–Getnäs vattenavledningsföretag år 1934 är juridiskt bundet till en syneförrättning som är dimensionerad för ett flöde om högst 1,25 l/s, ha. Vi accepterar inte att en enda extra liter vatten leds till företagets vattenavledningssystem utöver detta, vare sig under byggskedet eller när anläggningen är tagen i drift.

- Vårt villkor: Det totala utflödet från det västra delområdet (73 ha) till företagets system får under inga omständigheter överstiga 91 l/s. Plankartan måste juridiskt binda exploatören (Climate Arena Sweden AB) att på egen fastighet anlägga och drifta det dammsystem som ska säkerställa att flödet från exploatören aldrig överskriver flödesgränsen på 91 l/s. Framtida extrema skyfallsvolymer måste hanteras och fördröjas fullt ut på exploatörens mark utan att företagets vattenavledningssystem belastas.

- Vi anser även att det är otillräckligt att begränsa beräkningarna till 20-årsregn. Med tanke på pågående och förestående klimatförändringar med mer nederbörd och skyfallsliknande regn så borde konsekvenserna för vattenavledningsföretaget och andra omgivande områden beräknas i ett 50-årsregnscenario. Länsstyrelsen drog samma slutsats i samrådsprocessen från 2025. I Trafikverkets yttrande som inkom till Sunne kommun 2026-07-01Trafikverkets ärendenummer TRV 2026/62187 så skriver Trafikverket följande:
  Dagvatten, skyfall och avlopp Trots Trafikverkets tidigare synpunkt om att dimensionera dagvattenanläggningen utifrån befintliga intressen och påverkan på dessa, har Trafikverkets intressen inte beaktats till granskningsskedet. Inte heller har riskerna vid en återkomsttid på 50-år analyserats. Istället har dagvattenanläggningen dimensionerats utifrån regnhändelser med återkomsttid på 20 år och dimensionering av anläggningen har utförts som om planområdet vore en del av ett nedströms liggande markavvattningsföretag. Det ligger i Trafikverkets intresse att yttre påverkan på avvattningsanläggningen inte leder till risk för skada och en acceptabel återkomsttid för detta för väg 888 är 50 år. De i dagvattenutredningen angivna fördröjningsvolymerna och avtappningsflödena, 23 700 m3 respektive 91 l/s, uppfyller i Trafikverkets ögon dessa krav även om dagvattenutredningen inte gör denna analys. Det är önskvärt om sådan analys i första hand kommer från verksamhetsutövaren för att visa hänsyn. För att oacceptabel risk inte ska uppstå krävs dock att en fördröjningsvolym etableras och framförallt att anläggningen utförs med funktion för flödesreglering. Dessa funktioner kan med fördel inarbetas i plankartan genom att exempelvis villkora startbesked eller bygglov till övriga delar av planområdet med att sådana funktioner först etablerats. I nuläget lämnas utformning och ansvar vidare till exploatör utan att funktionerna fullt ut regleras och garanteras i plankartan. I plankartan regleras istället vissa tekniska egenskaper för anläggningen. Dess botten bestäms till en viss nivå och det regleras att dammen ska anläggas med avgränsande slänter med en högsta höjd ovanför markplan utifrån geotekniska bedömningar, vilket kraftigt begränsas dammens utförande och dess funktion. Särskilt då tillåten höjd för slänterna,

och därmed dammens djup, är väsentligt lägre än det djup som dammen anges behöva ha för att uppnå önskad funktion enligt dagvattenutredningen. Istället för att reglera begränsande teknisk utformning anser Trafikverket att funktionen istället ska regleras i plankartan för att säkerställa denna och att teknisk lösning sedan kan anpassas utifrån behoven.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planeringen ska utgå från en strikt nollflödesprincip där ingen ökning av vattenmängder får ske jämfört med dagens förhållanden. Dagvattenhanteringen har i stället utformats med utgångspunkt i det dimensionerande flöde som anges för Gettjärn–Getnäs vattenavledningsföretag år 1934, 1,25 l/s per hektar. För det västra avrinningsområdet motsvarar detta 91 l/s. Kommunen bedömer att erforderliga fördröjningsåtgärder kan anordnas för att uppnå detta flöde samtidigt som skyfallsutredningen visar att större regnhändelser kan hanteras inom planområdet.
De krav som framförs avseende bindande reglering av flöden, flödesreglering, dammars tekniska utformning och framtida drift kan inte säkerställas genom detaljplanebestämmelser. En detaljplan reglerar mark- och vattenanvändning samt markens lämplighet för avsedd användning, medan frågor om tekniska lösningar, dimensionering, drift och underhåll hanteras i senare projekterings-, prövnings- och genomförandeskeden.
Kommunen konstaterar vidare att de flöden som redovisas i yttrandet i flera fall avser en situation utan de dagvattenåtgärder som föreslås i dagvattenutredningen. Utredningen bygger på att dagvattnet fördröjs och renas genom bland annat fördröjningsdamm, fördamm, diken och biodiken innan avledning sker. Plankartan skapar förutsättningar för sådana åtgärder och innehåller även bestämmelse om villkor för lov för avloppsanläggning.
Vad gäller synpunkterna om dimensionering för 50-årsregn och hänvisningen till Trafikverkets yttrande hänvisar kommunen till sitt särskilda bemötande av Trafikverkets och Länsstyrelsens synpunkter. Dagvattenutredningen har dimensionerats för ett 20-årsregn enligt praxis, vilket innebär Svenskt Vattens publikation P110 med beaktande av framtida klimatförändringar genom en klimatfaktor om 1,25. Utredningen innehåller dessutom analyser av skyfall motsvarande 100-årsregn.

2. Absolut stopp för igenslamning – Garanterad partikelavskiljning

Byggarbeten och framtida fordonstrafik kommer att lösgöra enorma mängder finpartiklar (slam och suspenderad substans). Om detta når företagets vattenavledningssystem förlorar det sin avbördande funktion, vilket leder till

uppdämning och försumpning av deltagarnas mark.

- Vårt villkor: Detaljplanen måste ställa krav på en bindande kontrollplan för byggskedet där exploatören åläggs att använda tillfälliga sedimenteringsbassänger. För driften kräver vi att den planerade fördammen utformas och dimensioneras för att avskilja allt suspenderat material innan vattnet når utloppet. Det ska finnas en tvingande planbestämmelse om att denna fördamm ska tömmas på sediment regelbundet och att denna kostnad helt hänförs till exploatören.

Kommunens kommentar: Kommunen noterar synpunkterna. Kommunen delar uppfattningen att dagvatten ska hanteras på ett sätt som begränsar transporten av partiklar från planområdet. De frågor som framförs avseende slutlig dimensionering av fördammar, reningseffekter, kontrollåtgärder, provtagning samt drift och underhåll av dagvattenanläggningar hanteras dock i kommande projekterings-, prövnings- och genomförandeskeden och kan inte säkerställas genom de planbestämmelser som efterfrågas i yttrandet.
Kommunen konstaterar vidare att den föreslagna dagvattenhanteringen bygger på en systemlösning där dagvattnet fördröjs och renas genom bland annat fördröjningsdamm, fördamm, diken och biodiken innan avledning sker. De förorenings- och sedimentmängder som redovisas i yttrandet avser i flera fall en situation utan de dagvattenåtgärder som föreslås i dagvattenutredningen. Planförslaget innehåller förutsättningar för att anlägga dessa renings- och fördröjningsåtgärder inom planområdet.
Vad gäller krav på kontrollplan, tillfälliga sedimenteringsbassänger under byggskedet samt regelbunden tömning och skötsel av anläggningar konstaterar kommunen att sådana frågor regleras genom entreprenad-, genomförande- och tillsynsprocesser enligt annan lagstiftning och inte genom detaljplanen.

3. Totalt föroreningsskydd – Inga miljögifter i vårt vattenavledningsföretag

Swecos utredning visar att den planerade verksamheten kommer att öka halterna av kväve, fosfor, zink, kadmium, kvicksilver och mineralolja i det avrinnande vattnet. Inga föroreningar får nå vattenavledningsföretaget under byggskedet och det ska redovisas till företagets styrelse hur det säkerställs att inga föroreningar läcker ut under byggskedet.

- Våra villkor för färdig anläggning: För att skydda företagets kemiska och biologiska status kräver vi följande tvingande skyddsåtgärder i planen:

- Trestegsrening: Allt dagvatten från trafikerade eller hårdgjorda ytor måste passera både biodiken (regnväxtbäddar för tungmetaller/olja), en fördamm och en huvuddamm innan utlopp tillåts.
- Materialförbud: Det ska införas ett absolut förbud i planbestämmelserna mot att använda taktäcknings- eller fasadmaterial som kan urlaka tungmetaller (t.ex. obehandlad koppar eller zink) från anläggningens takytor.
- Automatisk avstängningsventil: Vid utloppet från dagvattendammen (E2) till företagets vattenavledningssystem ska en automatisk och fjärrstyrd avstängningsventil installeras. Vid ett eventuellt fordonshaveri, kemikalieutsläpp eller brand inom anläggningen ska utloppet kunna stängas omedelbart så att giftigt vatten kapslas in på exploatörens mark.

Kommunens kommentar: Kommunen noterar synpunkterna. De föroreningsmängder som redovisas i yttrandet avser i flera fall en situation utan de dagvattenåtgärder som föreslås i dagvattenutredningen. Utredningen bygger på att dagvattnet fördröjs och renas genom en systemlösning med bland annat fördröjningsdamm, fördamm, diken och biodiken innan avledning sker. Planförslaget innehåller förutsättningar för att möjliggöra sådana renings- och fördröjningsåtgärder inom planområdet.

Kommunen konstaterar vidare att frågor om slutlig dimensionering av reningsanläggningar, val av tekniska lösningar, reningseffekter, kontrollåtgärder, provtagning samt drift och underhåll hanteras i kommande projekterings-, prövnings- och genomförandeskeden. Detsamma gäller frågor om skyddsåtgärder under byggskedet för att motverka spridning av föroreningar.

De krav som framförs avseende tvingande trestegsrening, förbud mot vissa byggnadsmaterial samt installation av automatisk avstängningsventil avser anläggningens tekniska utformning och funktion. Sådana frågor kan inte regleras genom detaljplanebestämmelser utan prövas och hanteras inom ramen för projektering, miljöprövning och annan tillämplig lagstiftning.

Ytterligare villkor:

- Genomförande av planbestämmelse n1: Vi kräver och förutsätter att kommunen strikt bevakar egenskapsbestämmelse n1 i kommande bygglov. Plankartan ska innehålla krav på dagvattenhantering för 50-årsregn så som Trafikverket skriver i sitt yttrande.

- Civilrättsligt underhållsavtal: I planbeskrivningen står det att exploatören ansvarar för utbyggnad av och kostnader för dagvattenanläggning samt att det ska renas, flödet fördröjas och utjämnas. Exploatören förbinder sig även till regelbundna provtagningar av dagvatten som avleds mot Gettjärn-Getnäs vattenavledningsföretag.
  Vi ser gärna att exploatören tecknar ett underhållsavtal med företaget som avser exploatörens nyttjande av företagets vattenavledningsystem mot en skälig, årlig ersättning för dikesunderhåll och framtida rensningar innan planen antas.
- Upprättande av en fond för återställning av marken efter verksamhetens upphörande
  Alla stora och omfattande projekt omgärdas av omfattande ekonomiska risker. I det fall exploatörens projekt skulle gå i konkurs eller få slut på likvida medel under byggskedet eller senare skulle företaget drabbas avsevärt. I det fall markarbeten utförts och stora ytor hårdgjorts eller bebyggts så skulle det få förödande konsekvenser för företaget, men även för andra som bor och verkar i byn Gettjärn och i förlängningen även för Sunne kommun. Om ingen styrning av dammarna sker kommer det innebära höga flöden, stor risk för ökad sedimentering och att miljöföroreningar tar sig in i företagets vattenavledningssystem. Vi kräver att en fond upprättas med medel nog att återställa området till ursprungligt skick alternativt hantera dagvatten och föroreningar på ett adekvat sätt.

Sammanfattning och yrkande
Gettjärn–Getnäs vattenavledningsföretag år 1934 avstyrker detaljplanen i dess nuvarande form. För att planen ska kunna godkännas måste deltagarnas villkor gällande flödesbegränsning, igenslamning och kemiskt föroreningsskydd tillgodoses genom tvingande planbestämmelser i plankartan.

Dessutom ska en fond upprättas för att området vid verksamhetens upphörande ska kunna återställas.

Kommunens kommentar: Kommunen noterar synpunkterna. Kommunens tillsynsmyndighet avser bevaka planbestämmelser i anslutning till den prövning som senare ankommer på kommunen. Vid denna prövning (bygglov, miljö) avser kommunens tillsynsmyndighet även ställa relevanta krav utifrån gällande lagstiftning.
Kommunen bedömer att planförslaget skapar förutsättningar för att fördröja och rena dagvatten genom bland annat fördröjningsdamm, fördamm, diken och biodiken samt att erforderliga åtgärder kan vidtas för att begränsa utloppet till den

nivå som utredningarna utgår från. De krav som framförs avseende teknisk utformning, dimensionering, kontrollåtgärder, drift, underhåll, provtagning, avstängningsfunktioner och andra skyddsåtgärder hanteras dock i kommande projekterings-, prövnings- och genomförandeskeden och kan inte regleras genom detaljplanen.
Kommunen ser positivt på att Climate Arena och vattenavledningsföretaget för en dialog om framtida samverkan och eventuella civilrättsliga avtal, men sådana överenskommelser liksom krav på ekonomiska säkerheter eller fonder ligger utanför detaljplanens regleringsområde. Kommunen bedömer sammantaget att planförslaget, med stöd av genomförda utredningar, ger tillräckliga förutsättningar för en ändamålsenlig dagvattenhantering och att de framförda synpunkterna inte föranleder någon ändring av planen.

Granskningsyttrande 1

Vi har tagit del av detaljplanen och noterar att kommunen har gjort vissa förändringar efter samrådet. Trots dessa förändringar kvarstår våra invändningar. Vi ser positivt på utveckling och nya arbetstillfällen i Sunne. Våra synpunkter gäller därför inte verksamheten i sig, utan den plats där den föreslås etableras.

Vi anser att den föreslagna lokaliseringen är olämplig eftersom en etablering av denna omfattning innebär att ett idag sammanhängande skogs- och friluftsområde mellan Gettjärn och Mellersta Lersjön tas i anspråk för ett industriområde för fordonstestning. Detta medför enligt vår uppfattning alltför stora konsekvenser för natur/ vatten, djurlivet, friluftslivet, landskapsbilden, utbildningsmiljön vid Södra Vikens naturbruksgymnasium samt för närboende.
En verksamhet av denna omfattning bör enligt vår uppfattning lokaliseras till en plats där påverkan på människor, natur och miljö blir betydligt mindre.

Den planerade etableringen innebär omfattande sprängning, schaktning och andra markarbeten under flera år. Kommunens egen konsekvensbeskrivning redovisar bland annat buller, damm, förändrad dagvattenhantering, barriärer för friluftsliv och påverkan på närmiljön för närmaste boende. Sumpskogen kommer att försvinna och därefter följer en permanent verksamhet med förändrad markanvändning. De samlade ingreppen i mark och berg väcker en stor oro hos oss för vilka långsiktiga konsekvenser etableringen kan få för naturmiljön, vattenmiljön och djurlivet. Det är ett av skälen till att vi anser att den föreslagna lokaliseringen är olämplig.

Kommunens kommentar: I MKB redogörs för alternativa lokaliseringar som kommunen har bedömt utgör rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Kommunen har, med stöd av redovisningen i MKB, gjort den samlade

bedömningen att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

I MKB hanteras miljöaspekterna vatten, landskapsbild, kulturmiljö, masshantering och artskydd. Kommunen och länsstyrelsen har haft samråd om hur omfattningen av och detaljeringsgraden i miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas, däribland de miljöaspekter som bedöms.

Anpassningar av planens utformning har gjorts under arbetets gång utifrån olika planeringsunderlag, fördjupad kunskap kring områdets förutsättningar och inkomna synpunkter. Sammantaget bedömer kommunen att marken anses lämplig för de användningar som planen reglerar och att planförslaget kan antas och genomföras sett till de konsekvenser som beskrivs.

Trafiksäkerhet
Väg 888 är en smal och kurvig väg som är trafikerad redan idag. Kommunens konsekvensbeskrivning konstaterar att etableringen medför ökad risk för olyckor. Körspårkontroll visar att långtradare och specialfordon kan trafikera väg 888, dock med intrång i motgående körfält i de mest kritiska kurvorna och den enda åtgärd som rekommenderas är att de skarpaste kurvorna ska bör förses med markeringspilar eller liknande skyltar. I övrigt föreslås inga ytterligare trafiksäkerhetsåtgärder.

Vi anser inte att detta är tillräckligt med hänsyn till den ökade trafik som etableringen kommer att medföra under både byggtiden och den framtida verksamheten.

Kommunens kommentar: Tillfälliga trafikåtgärder under byggtiden är aktuellt för att ökad trafiksäkerhet och förutsätter vidare dialog med Trafikverket. Planförslaget ger mer trafik till området men trafikalstringen bedöms inte vara betydande.

Landskapsbild och visualiseringar
Den planerade anläggningen innebär en betydande förändring av landskapsbilden för oss som bor i området.

Kommunen har tagit fram flera visualiseringar av den planerade anläggningen. Enligt vår uppfattning ger dessa inte en rättvisande bild av hur etableringen kommer att upplevas från vår fastighet.

Fotopunkt 7 är placerad vid strandlinjen, medan vår bostad ligger på en höjd och mer än 120 meter från stranden. Fotopunkt 6 ligger cirka 300 meter norr om vår fastighet. Vid informationsmötet i Frykensalen visades dessutom en visualisering som enligt vår uppfattning var tagen från området vid sommarstugan norr om vår fastighet.

Vi saknar därför en visualisering som visar hur anläggningen kommer att upplevas

från vår fastighet Sundstorp 1:17.

Visualiseringarna bygger på dagens skogsbestånd och visar inte hur anläggningen kommer att upplevas om skogen förändras över tid, exempelvis till följd av storm, granbarkborre med efterföljande avverkning eller framtida avverkning. Vi anser därför att visualiseringarna inte ger en rättvis bild av hur landskapsbilden kan komma att förändras över tid.

Kommunens kommentar: Som visualisering av projektidén för Climate arena har det tagits fram en 3D-modell. Inför granskning gjordes en uppdatering av visualiseringsmaterialet och i planbeskrivningen lyftes ett urval av bilderna in medan det mer omfattande materialet lades som en bilaga till planbeskrivningen (Bilaga_fotopunkter_trappad (Sweco 2026)). Det uppdaterade materialet visar ett ”worst case” utifrån de regleringar kring höjd på byggnadsverk som föreslås i plankartan. Redovisningen innehåller stillbilder i ögonhöjd (ca 1,7 m) utifrån utvalda fotopunkter. Fotopunkter har valts utifrån olika lägen runt anläggningen som bedöms representativa för att visa påverkan på landskapet.

Inför granskning gjordes även ändring av föreslagen markanvändning där skogen i nordost (som bland annat bedömdes viktig för landskapsbilden) regleras som naturmark. I genomförandeavtalet styrs att för naturmarken ska en skötselplan (skogsbruksplan) upprättas av kommunen och marken tillgängliggöras för SG/Södra Vikens behov. Skogsbruksplanen anpassas med hänsyn så att fordonstestanläggningen kontinuerligt insynsskyddas (hyggesfritt skogsbruk). På så vis ska erforderlig skötsel av skogen kunna säkerställas över tid.

Kommunen höll ett öppet hus för allmänheten under granskningsperioden under vilket en film med den framtagna 3D-modellen spelades upp utifrån valda fotopunkter, där gavs det även möjlighet att göra andra nedslag för att se önskvärda vyer utöver kommunens urval.

Vy från bostadshuset på berörd fastighet. Skarp färgsättning på byggnader

Sammantaget bedömer kommunen att det har gjorts anpassningar i planen och att konsekvensen för området inte innebär stor påverkan på landskapsbilden (se mer ingående i MKB).

Avslutning
Vi köpte vår fastighet för snart 18 år sedan på grund av det lugna läget, naturen och utsikten över Mellersta Lersjön.

Den planerade etableringen får konsekvenser långt utöver vår egen fastighet. Den förändrar ett område som idag används av närboende, elever, besökare och andra för naturupplevelser, friluftsliv och rekreation. För oss som bor här innebär det en varaktig förändring av den miljö som varit avgörande för vårt val att bosätta oss och leva här.

Mot denna bakgrund motsätter vi oss detaljplanen och anser att Climate Arena inte ska etableras på den föreslagna platsen, del av Södra Viken 1:8.

Kommunens kommentar: Kommunen har, med stöd i redovisningen i MKB, gjort den samlade bedömningen att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Granskningsyttrande 2

1. Bakgrund
Jag hänvisar till AU:s beslut den 20 maj 2026 att skicka detaljplanen för Södra Viken 1:8 på granskning.
Jag hänvisar också till Sunne kommuns brev, daterat den 25 maj 2026, med information om granskningen under perioden 27 maj–22 juli 2026 samt möjligheten att lämna

synpunkter på förslaget till detaljplan.

Min ställning som sakägare och planens påverkan på min fastighet.

Den som under granskningstiden skriftligen framfört synpunkter som inte tillgodosetts har rätt att överklaga (13 kap. 11§ PBL). Detta yttrande ges för att tillvarata den rätten och de synpunkter som framförs nedan grundas även på den påverkan som planen medför för min fastighet. Planen påverkar mig direkt genom följande:

- Min fastighet är belägen i Gettjärn, i planområdets omedelbara närhet.
- Området används för friluftsliv och rekreation, och är utpekat som sådant i översiktsplanen. Enligt planbeskrivningen kommer en stor del av möjligheterna till friluftsliv och rekreation att försvinna.
- Industribyggnader med höjder upp till cirka 25,5 meter planeras i ett idag obebyggt skogsområde som utgör en viktig del av utsikten från min fastighet. Detta kommer att påverka både landskapsbilden och boendemiljön
- Byggtiden beräknas till minst tre år, vilket medför ökad trafik på väg 888, inklusive tunga transporter och buller från sprängning och bergarbeten. Väg 888 är min dagliga utfartsväg.
- Exploateringen omfattar omfattande markarbeten, hårdgjorda ytor och vattenuttag inom området ovan grundvattenförekomsten Gettjärn–Södra Viken. Min fastighet har enskild dricksvattenbrunn.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att detaljplanens genomförande medför sådan påverkan på den aktuella fastigheten som beskrivs i yttrandet.
Fastigheten är inte direkt angränsande till planområdet utan är belägen på sådant avstånd att påverkan från planerad bebyggelse bedöms vara begränsad. Genomförd fotoanalys visar att byggnader inom planområdet inte bedöms bli synliga från fastigheten. Den byggrätt som medger högst byggnadshöjd är belägen cirka 2 km från fastigheten.
Inom planområdet avsätts cirka 30 hektar naturmark där förutsättningar för friluftsliv och rekreation kvarstår. I närområdet finns dessutom omfattande arealer skogsmark tillgängliga för friluftsliv. När anläggningen är byggd kommer man även kunna vistas inom stora delar av området.
Under byggtiden bedöms trafiken på väg 888 öster om planområdet öka med cirka 15-20 procent. Fastighetens anslutning till vägnätet påverkas inte direkt av planförslaget.

Frågor om grundvatten och vattenförsörjning har utretts inom ramen för planprocessen. Planens påverkan på grundvattenförekomsten samt på enskilda dricksvattenbrunnar bedöms vara försumbar.

Sammantaget bedömer kommunen att planens konsekvenser för den aktuella fastigheten är begränsade. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Samrådsyttrandet består.

Kommunen menar att omfattande justeringar har gjorts i detaljplanen inför granskningen med anledning av de många synpunkter som inkom under samrådet. Kommunen anser att dessa justeringar har tillgodosett de flesta invändningar som framfördes under samrådet. I realiteten är detta inte fallet. Även om den totala ytan för verksamheten har minskats har huvudkonceptet bibehållits. Därmed kvarstår fortfarande merparten av de invändningar som framfördes under samrådet.

Mitt yttrande från samrådet (bilaga 1) kvarstår oförändrat. Nedan lämnar jag även synpunkter utifrån handlingar som föreligger i granskningsskedet.

Det vill understrykas att det inte är projektidén i sig som jag motsätter mig, utan att projektet har placerats på fel plats. Detta grundas bland annat på att lokaliseringen inte har föregåtts av en tillräckligt grundlig prövning och att den efterföljande planprocessen har varit behäftad med liknande brister.

- Lokaliseringsprövningen har enligt min bedömning inte genomförts i enlighet med miljöbalkens krav på en öppen och förutsättningslös prövning.
- Alternativa lokaliseringar har redovisats sent i processen och bedömts utifrån otydliga och delvis obalanserade kriterier.
- Den valda lokaliseringen aktualiserar frågor om förenligheten med artskyddsförordningen, plan- och bygglagen och miljöbalken.
- Underlaget för bedömningen av fladdermöss och andra naturvärden är otillräckligt, samtidigt som osäkerheter genomgående tonas ned i MKB:n.
- Flera utredningar bygger på osäkra förutsättningar och ger enligt min bedömning inte en rättvisande bild av konsekvenserna för natur, miljö och närboende.
- Avgörande frågor om bland annat artskydd, vattenhantering, tekniska lösningar, landskapsbild och friluftsliv är fortfarande inte tillräckligt utredda. Samtidigt skjuts flera centrala frågor till senare tillståndsprövningar, projekteringsskeden och avtalslösningar, trots att markens lämplighet ska vara klarlagd redan vid planläggningen.

- Kommunen har inte visat att marken är lämplig för den föreslagna användningen eller att planens samlade konsekvenser kan bedömas med tillräcklig säkerhet.
- Det saknas dessutom en redovisad självständig granskning från kommunens sida, trots att kommunen samtidigt är markägare, avtalspart och framtida tillsynsmyndighet.

2. Yrkande
Jag yrkar att:

Primärt
1. Detaljplanen inte antas och att arbetet med detaljplanen för Södra Viken 1:8 avslutas, eftersom marken inte är lämpad för den föreslagna användningen och beslutsunderlaget inte uppfyller lagens krav.
2. Södra Viken 1:8 även fortsättningsvis ska utgöra ett område för friluftsliv och rekreation (samt skogsmark för skolans verksamhet) i enlighet med gällande översiktsplan.
3. Samtliga LIS-utpekanden för området tas bort.
4. Pkt. 2 och 3 ovan återspeglas också i förslaget till ny översiktsplan (som nu är ute på granskning)

Sekundärt:
1. En ny prövning av lokaliseringen genomförs.
2. Planförslaget omarbetas vad gäller artskydd, strandskydd, vattenfrågor och skyfallshantering.
3. Nytt planförslag ställs ut för primärt nytt samråd, sekundärt ny granskning (enligt 5 kap. 25 § PBL) då ändringarna blir väsentliga.
4. Inga avtal om marköverlåtelse ingås innan planfrågan är slutligt avgjord
5. Ingen ny markanvisning beslutas innan planfrågan är slutligt avgjord.
6. Verksamheten tillståndsprövas enligt miljöbalken oavsett var den slutligen lokaliseras.

Mina yrken och synspunkt utvecklas närmare nedan.

> *Kommunens kommentar: Kommunen noterar detta och bemöter synpunkterna under berörd rubrik som följer i yttrandet.*

3. Lokalisering

3.1 FRÅGAN OM EN REELL STRATEGISK PRÖVNING
Jag anser att kommunen inte har redovisat:

- vilken självständig strategisk bedömning som ligger till grund för omdisponeringen av området från frilufts- och rekreationsområde till verksamhetsområde,
- vilken betydelse tidigare markanvisningar och den långvariga projektutvecklingen har haft för lokaliseringsbedömningen,
- hur alternativa lokaliseringar har prövats vid en tidpunkt då valet av Södra Viken fortfarande var reellt öppet,
- på vilket sätt införandet av området i LIS-planen och i förslaget till ny översiktsplan utgör resultatet av självständiga planeringsöverväganden och inte en anpassning till ett projekt som kommunen sedan lång tid tillbaka har arbetat för

Dessa förhållanden berör kärnan i PBL:s krav på en öppen, transparent och rättssäker planprocess samt på en strategiskt förankrad markanvändningsplanering.

3.1.1 Lokaliseringsprövningen har inte varit förutsättningslös

Isolerat sett är det varken ovanligt eller rättsstridigt att en kommun ändrar uppfattning om framtida markanvändning. Varken översiktsplanen eller ett LIS-tillägg är bindande på samma sätt som en detaljplan. I detta fall har emellertid lokaliseringsfrågan inte varit föremål för en självständig och förutsättningslös prövning.

Enligt 2 kap. PBL får mark bebyggas endast om den är lämplig för ändamålet med hänsyn till bland annat hälsa, säkerhet, vattenförhållanden och trafik. Planläggningen ska ske i enlighet med 3 och 4 kap. MB, och enligt lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § MB ska den plats väljas som medför minst intrång och olägenhet. Lokaliseringsprövningen ska därför göras förutsättningslöst i planprocessen och inte användas för att i efterhand motivera ett redan valt alternativ. För planer med betydande miljöpåverkan ska MKB:n även redovisa rimliga alternativ och motiven för den valda lokaliseringen.

Planeringen tycks under lång tid ha varit inriktad på att legitimera och möjliggöra ett redan valt projekt. Att området därefter har införts i LIS-planeringen och i förslag till ny översiktsplan framstår därför inte som resultatet av en oberoende strategisk bedömning, utan snarare som en anpassning av den kommunala planeringen till en etablering som kommunen sedan länge har verkat för.

Sammantaget förefaller kommunen främst konstatera att planprocessen är laglig och att planeringsunderlaget är tillräckligt. Planförslaget väcker flera viktiga frågor om hur detaljplanen förhåller sig till översiktsplanen, LIS-planen och kommunens långvariga koppling till projektet Climate Arena. Dessa frågor berörs dock inte närmare i planhandlingarna och motiveras inte på ett tydligt sätt.

På sida 6 i MKB:n anges att ”Tidigt i projektet utgick man från översiktsplanen och tillgängliga markområden (...)”. Vid den tidpunkten, liksom i dag, var Södra Viken utpekat som ett område för rekreation och friluftsliv. Gällande översiktsplan antogs

2011, vilket innebär att den var relativt ny när Södra Viken började betraktas som en lämplig lokalisering för verksamheten. Projektet Climate Arena redan var känt också när gällande översiktsplan aktualitetsprövades år 2020.

Samrådsredogörelsen ger endast delvis svar på de invändningar som har framförts beträffande relationen mellan projektet Climate Arena, gällande översiktsplan och LIS-planen. Kommunen konstaterar att detaljplanen inte överensstämmer med den gällande översiktsplanen, där området är avsatt för friluftsliv och rekreation, och hänvisar till att etableringen hanteras genom ett utökat planförfarande samt inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan. Däremot analyseras inte närmare hur etableringen förhåller sig till de markanvändningsprinciper som gällde för området när planprocesssen inleddes.

Min uppfattning är att kommunen inte har genomfört någon reell prövning av alternativa lokaliseringar. Detta grundar jag på att fastigheten Södra Viken 1:8 (som ägs av kommunen) pekades ut för projektet redan för länge sedan. De redovisade lokaliseringsbedömningarna ger därför intrycket av att ha genomförts efter att Södra Viken redan hade etablerats som huvudalternativ.

3.1.2 Brister i motiveringen av LIS-utpekandet

På motsvarande sätt framstår behandlingen av LIS-planen som begränsad. Kommunen hänvisar till att projektet har stöd i LIS-planen, men bemöter endast i begränsad utsträckning invändningen att LIS-utpekandet i praktiken används för att möjliggöra den aktuella etableringen. Därmed förblir viktiga frågor om förhållandet mellan landsbygdsutveckling, strandskydd och Climate Arena obesvarade.

Planen upphäver strandskyddet med hänvisning till att området är utpekat som LIS-område och att vissa anläggningar måste lokaliseras vid vattnet. För att LIS-skälet ska kunna åberopas krävs dock att området har pekats ut efter en självständig bedömning av dess lämplighet för landsbygdsutveckling. Av samrådshandlingarna framgår emellertid att Climate Arena fanns med i övervägandena redan när LIS-området togs fram, och kommunen har också medgett att syftet med LIS-områdena vid Lersjöarna varit kopplat till bland annat detta projekt.

Detta väcker frågan om LIS-utpekandet grundar sig på en självständig planeringsbedömning eller om det anpassats för att möjliggöra den aktuella etableringen. Om det senare är fallet kan det ifrågasättas om de särskilda skäl som krävs för att upphäva strandskyddet är uppfyllda. Detta påverkar även den intresseavvägning som ska göras enligt miljöbalken och därmed planens rättsliga hållbarhet.

Ett upphävande av strandskyddet i strid med gällande bestämmelser utgör dessutom en självständig ingripandegrund enligt 11 kap. 10 § PBL, vilket innebär att länsstyrelsen har att pröva frågan och vid behov upphäva kommunens beslut att anta planen. Jag begär därför att kommunen redovisar och bemöter frågan tydligt i

granskningsutlåtandet.

3.1.3 Den långvariga kopplingen till projektet och lokaliseringsprövningens öppenhet
Av planhandlingarna framgår att kommunen har arbetat med projektet under mycket lång tid. Kommunen uppger också att projektet har varit känt och integrerats i planeringen i samband med senare planarbete. I MKB:n anges att lokaliseringsdiskussionerna går tillbaka till omkring år 2010. I planbeskrivningen framgår att markanvisningsavtal har använts för området under många år.

Kommunen har sedan år 2019 (i praktiken redan från 2013) haft en fortlöpande markanvisning för samma fastighet, samma projekt (Climate Arena) och samma exploatör (se bilaga 2). Genom återkommande förlängningar och ersättande avtal har exploatören i praktiken haft en sammanhängande ensamrätt att förhandla med kommunen under flera års tid. Jag vill påminna om kommunens riktlinjer, där det anges att en ansökan bör vara förenlig med kommunens långsiktiga mål och styrdokument samt bidra till ett varierat bostadsutbud. Jag vill också påminna om att detta är en fastighet som enligt gällande översiktsplan är avsatt för friluftsliv och rekreation.

När det gäller kommunens tillämpning av markanvisningsavtal hänvisar jag till min skrivelse till kommunen i e-post daterad den 14 april 2026 samt min uppföljning hos Förvaltningsrätten beträffande senast ingångna markanvisningsavtal (juni 2026).

Om kommunen i praktiken har reserverat eller markanvisat området för samma projekt sedan 2019 (i praktiken sedan 2013), uppstår en legitim fråga om hur öppen den efterföljande lokaliseringsprövningen faktiskt har varit.

3.1.4 Bristande redovisning av strategiska avvägningar
Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen utgöra kommunens strategiska avvägning mellan olika allmänna intressen. Syftet är att ge ett övergripande underlag för senare detaljplanering. När ett konkret projekt under många års tid har varit föremål för markanvisning, politisk uppföljning och projektutveckling, samtidigt som de överordnade planeringsdokumenten gradvis anpassas till den aktuella etableringen, uppstår tvivel om planhierarkin fungerar på det sätt som lagstiftningen förutsätter. Det kan uppfattas som att detaljplanen driver utvecklingen av översiktsplaneringen snarare än att översiktsplaneringen anger de strategiska ramarna för detaljplanen. Detta förstärks av att LIS-området och den föreslagna markanvändningen tycks ha förändrats under processens gång som en följd av inkomna synpunkter.

Planhandlingarna redovisar inte på ett tillräckligt tydligt sätt varför just detta område har valts och hur intressena kopplade till friluftsliv, naturmiljö, landskap och rekreation har vägts mot önskemålet om näringsutveckling. Dessa avvägningar borde ha redovisats tydligt i ett ärende som avser omdisponering av ett stort sammanhängande skogs- och friluftsområde och som kommunen själv bedömer medför betydande miljöpåverkan.

3.2 OM MKB:NS ALTERNATIVREDOVISNING
MKB:n uppvisar stora brister i alternativredovisningen och lokaliseringsprövningen. Enligt 6 kap. miljöbalken ska rimliga alternativ identifieras, beskrivas och bedömas, samtidigt som lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken och lämplighetskraven i 2 kap. plan- och bygglagen förutsätter att den ur allmän synpunkt mest lämpliga platsen väljs.

Även om alternativa lokaliseringar redovisas är det svårt att följa hur ny kunskap, kompletterande utredningar och de betydande förändringar som gjorts av planförslaget efter samrådet har påverkat lokaliseringsbedömningen. Det framgår inte heller tillräckligt tydligt hur naturmiljö, biologisk mångfald och friluftsliv har vägts mot tekniska, infrastrukturella och ekonomiska fördelar.

Mot denna bakgrund är det svårt att bedöma vilka överväganden som faktiskt varit avgörande för valet av Södra Viken och att pröva om lokaliseringsprincipen enligt miljöbalken samt lämplighetskraven enligt plan- och bygglagen är uppfyllda. Detta försvagar MKB:ns funktion som beslutsunderlag och försvårar en transparent granskning av kommunens intresseavvägning.

I en MKB är huvudfrågan inte: ”Vilken plats är enklast att bebygga?” Den centrala frågan är i stället: ”Vilken lokalisering medför minst konflikt med miljö, människor, naturresurser och samhällsintressen samtidigt som syftet med åtgärden kan uppnås?” Vid val av lokalisering bör därför sådana faktorer som följer av miljöbalkens hushållningsbestämmelser och syftet med miljöbedömningen normalt ges särskild tyngd. Sammantaget framstår lokaliseringsutredningen som mer präglad av projektets tekniska och ekonomiska preferenser än av en systematisk och prövbar sammanvägning av miljömässiga, samhälleliga och markanvändningsmässiga intressen.

Kommunen anger själv att planförslaget har ändrats väsentligt efter samrådet. Samtidigt har alternativbedömningarna i huvudsak lämnats oförändrade. Det framgår därför inte hur ny kunskap och förändringar i planförslaget har påverkat bedömningen av de alternativa lokaliseringarna.

Analysen fokuserar i stor utsträckning på infrastruktur, massbalans, tillgänglighet och teknisk genomförbarhet. Det är mindre tydligt om de olika alternativen har bedömts med motsvarande noggrannhet när det gäller biologisk mångfald, ekologiska samband och andra miljövärden. Det är också svårt att följa hur miljöhänsyn har vägts mot tekniska och infrastrukturella fördelar och vilka faktorer som i praktiken varit avgörande för valet av Södra Viken. Detta försvagar MKB:ns transparens och dess funktion som beslutsunderlag enligt 6 kap. miljöbalken.

För Södra Viken är diskussionen om konflikter kopplade till befintlig skolverksamhet, friluftsliv, rekreationsvärden, närboende och förhållandet till gällande översiktsplan

mycket begränsad. Dessa frågor borde ha getts en mer framträdande roll i lokaliseringsprövningen, särskilt med hänsyn till lokaliseringsprincipen i 2 kap. miljöbalken.

Lokaliseringsutredningen gör det svårt att förstå varför Södra Viken har valts framför de övriga alternativen. Det framgår inte tillräckligt tydligt att valet bygger på en balanserad bedömning av alternativen utifrån miljömässiga och samhälleliga hänsyn. Underlaget ger inte stöd för slutsatsen att Södra Viken är den mest lämpliga lokaliseringen.

3.3 NÄRMARE OM KRITERIER FÖR LOKALISERINGSBEDÖMNINGEN I MKB:N

Vid lokaliseringsprövning enligt miljöbalken bör särskild vikt läggas vid förhållanden som kan medföra bestående eller irreversibla konsekvenser om en olämplig lokalisering väljs. Det gäller bland annat:

- naturvärden och biologisk mångfald,
- artskydd,
- vattenmiljö och miljökvalitetsnormer,
- kulturmiljö och fornlämningar,
- friluftsliv och rekreation,
- närhet till bostäder och andra känsliga verksamheter,
- konflikt med befintlig markanvändning,
- förhållandet till kommunens översiktsplan,
- risk- och säkerhetsaspekter.

Faktorer som trafikförhållanden, infrastrukturbehov, masshantering, energiförsörjning och geotekniska förhållanden är också relevanta, men kan i många fall hanteras eller reduceras genom tekniska lösningar och skyddsåtgärder. Däremot bör faktorer som närhet till servicefunktioner, fiberanslutning, tätort, bensinstation, restauranger eller olika utbyggnadsetapper normalt ges mindre betydelse i miljöbedömningen, såvida de inte har direkt relevans för miljö- eller samhällskonsekvenserna av verksamheten.

En stor del av kriterierna i MKB:n för detaljplan Södra Viken 1:8 rör projektgenomförande, teknisk genomförbarhet och ekonomi, exempelvis tillgång till infrastruktur, utbyggnadsmöjligheter, närhet till service, fiberanslutning, solceller, masshantering och möjligheter till näringslivsutveckling. Miljöhänsyn, markanvändningskonflikter och samhälleliga konsekvenser framstår däremot som mindre framträdande.

Detta trots att Södra Viken:

- ligger i ett område som enligt gällande översiktsplan är avsatt för friluftsliv och rekreation,
- används av skolverksamheten,

- innehåller kulturhistoriska värden,
- omfattar registrerade naturvärden,
- har dokumenterade artskyddsintressen.

Mitt intrycket är att kriterierna i större utsträckning speglar projektets tekniska och genomförandemässiga intressen än miljömässiga hänsyn.
Analysen framstår därför som inriktad på att identifiera det mest genomförbara alternativet snarare än den lokalisering som medför minst konflikt med miljö- och samhällsintressen. Den stora vikt som lagts vid projektets genomförbarhet gör det oklart vilken betydelse miljö- och markanvändningshänsyn haft för lokaliseringen. Detta är svårt att förena med lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken och försvagar MKB:n som beslutsunderlag, eftersom det inte tydligt framgår hur miljömässiga nackdelar har vägts mot projektets tekniska och ekonomiska fördelar.

3.3.1 Vem har fastställt kriterierna – och när?

Jag hänvisar till min fråga till representanter för kommunen och Climate Arena under ”Öppet hus” den 8 juni 2026. Frågan gällde vem som hade fastställt kriterierna för lokaliseringsbedömningen i tabell 1 (MKB s. 7) och när dessa hade tagits fram. Efter viss osäkerhet uppgav kommunens och projektets representanter att kriterierna och bedömningarna i tabellen hade tagits fram gemensamt av kommunen och projektorganisationen år 2022. (Samtidigt anges i MKB:n att kriterierna i tabell 1 utgör ett ”arbetsmaterial Climate Arena 2020–2024”. MKB:n hänvisar dessutom till ”projektet” och ”projektgruppen”.)

Med 2020 som utgångspunkt innebär detta att kriterierna formulerades tolv år efter den första kontakten mellan kommunen och Climate Arena, nio år efter att det uppgavs att ett markanvisningsavtal var färdigt för undertecknande och tre år efter att det första markanvisningsavtalet träffades.

För de kriterier som redovisas i texten på sidan 11 och sammanfattas i tabell 2 på sidan 12 framgår det inte vem som har formulerat eller fastställt kriterierna, och inte heller hur de förhåller sig till de kriterier som tidigare redovisas i tabell 1.

Sambandet mellan tabell 1 och tabell 2 är därmed oklart. Det framgår inte vilka kriterier från tabell 1 som har förts vidare, vilka som har utelämnats, hur informationen har bearbetats eller på vilket sätt olika faktorer har viktats. Därmed blir det svårt att följa hur den ursprungliga analysen har omsatts i den senare sammanställningen och att bedöma om vissa förhållanden har omvärderats eller tillmätts mindre betydelse i den fortsatta bedömningen.

Detta försvårar granskningen av den metodik som ligger till grund för lokaliseringsbedömningen och gör det omöjligt att verifiera att jämförelsen mellan alternativen varit öppen, systematisk och förutsättningslös. I stället ger analysen intryck av att motivera ett redan valt alternativ snarare än att objektivt pröva den mest lämpliga lokaliseringen. Mot bakgrund av materialets betydelse borde kraven på transparens och metodisk spårbarhet vara särskilt höga.

3.3.2 Tabell 1 sidan 7

Tabell 1 består av en matris med 26 kriterier där respektive alternativ tilldelas positiva eller negativa markeringar. Tabellen ger intryck av att vara en kvantitativ analys, men bygger i praktiken på kvalitativa bedömningar utan redovisade bedömningsregler. Samtidigt används den som ett centralt underlag för lokaliseringsvalet.
En övergripande invändning mot tabell 1 i MKB:n är att flera kriterier förefaller beskriva samma underliggande egenskaper. I en väl genomförd multikriterieanalys försöker man normalt undvika sådana överlapp, eftersom de riskerar att ge vissa faktorer en oproportionerligt stor betydelse i den samlade bedömningen.

Överlappande kriterier

En övergripande invändning mot tabell 1 är att flera kriterier förefaller beskriva samma underliggande egenskaper. I en väl genomförd multikriterieanalys strävar man normalt efter att undvika sådana överlapp, eftersom de kan leda till att vissa faktorer ges oproportionerligt stor betydelse i den samlade bedömningen.

- Kriterium 6, 12 och 23 – närhet till Sunne och servicefunktioner

Kriterium 6, 12 och 23 beskriver i stor utsträckning samma grundläggande förutsättning, nämligen närhet till Sunne och befintliga servicefunktioner.

Kriterium 6: Fastighetens lokalisering

Kriterium 12: Närhet till stad där etableringen kan medföra näringsverksamhet

Kriterium 23: Avstånd till service

Ett område som ligger nära Sunne får därmed positiva utslag för kortare avstånd till service, närhet till potentiella näringsaktörer och närhet till offentlig och privat service. Detta innebär att samma geografiska fördel riskerar att registreras flera gånger i analysen. Det uppstår därför en metodisk fråga: är detta tre självständiga kriterier eller en och samma fördel som registreras tre gånger?

När Södra Viken får positiva bedömningar på samtliga av dessa kriterier innebär det i praktiken att området erhåller flera positiva utslag för samma geografiska egenskap. Detta medför att närheten till Sunne ges en oproportionerligt stor betydelse i den samlade lokaliseringsbedömningen.

Kriterium 6 framstår dessutom som särskilt problematiskt mot bakgrund av att det framgår att avståndet till räddningstjänst och akutsjukvård i praktiken är ungefär detsamma från Kisterud som från Södra Viken. Om kriteriet avser tillgång till blåljusresurser kan det därför ifrågasättas om den skillnad som redovisas mellan alternativen över huvud taget är reell.

Kriterium 12 (”Närhet till stad där etablering kan medföra näringsverksamhet”) är

dessutom ett av de mer problematiska kriterierna i tabellen. Detta är inte ett miljökriterium och inte heller ett traditionellt plan- eller markanvändningskriterium, utan snarare ett regionalekonomiskt utvecklingskriterium. Kriteriet är inte nödvändigtvis irrelevant, men det väcker frågor kring analysens syfte. En lokaliseringsutredning inom ramen för en detaljplans-MKB bör primärt belysa markens lämplighet, miljökonsekvenser och konflikter med andra allmänna intressen. Däremot framstår det som mindre självklart att bedöma i vilken utsträckning ny näringsverksamhet kan uppstå som en följd av etableringen. Frågan blir också varför detta kriterium behövs när kriterium 6 och 23 redan fångar upp närhet till tätort och service.

- Kriterium 3, 5 och 25- påverkan på närboende

Även kriterium 3, 5 och 25 behandlar i huvudsak samma tema:

Kriterium 3: Berörda fastighetsägare

Kriterium 5: Byggtrafik nära närboende

Kriterium 25: Närhet till och antal närboende

Samtliga kriterier handlar i praktiken om hur många människor, fastigheter och verksamheter som påverkas av etableringen.

Trots detta behandlas de som separata kriterier. Om ett område har många närboende kan detta ge negativa utslag på samtliga tre kriterier. Om ett område har få närboende kan motsvarande positiva effekt uppstå tre gånger. Därmed finns en risk att samma egenskap ges oproportionerligt stor vikt i den samlade bedömningen.

Det är också svårt att se att bedömningarna tillämpats konsekvent.

Exempelvis får Södra Viken en positiv bedömning för kriterium 3. Trots att planbeskrivningen visar att området berör:

- skolområde,
- elevboenden och internat,
- friluftsanvändare,
- närliggande bostäder,
- vägrättsinnehavare och andra berörda intressen

Samtidigt bedöms Kisterud och Gråberg negativt. För kriterium 5 bedöms även Södra Viken positivt, medan Gråberg plötsligt ändras från negativ till positiv bedömning. Någon närmare förklaring till dessa skillnader lämnas inte.

Det ifrågasättas om ett begränsat antal närboende i sig är ett tillräckligt skäl för att ge

Södra Viken en positiv bedömning. Kriteriet fångar endast en begränsad del av den faktiska påverkan och tar inte hänsyn till att området samtidigt används för friluftsliv, rekreation, utbildningsverksamhet och andra allmänna ändamål. Risken är därför att kriteriet ger en missvisande bild av platsens samlade lämplighet för ett storskaligt verksamhetsområde.

Ytterligare kommentarer

- Kriterium 3- berörda fastighetsägare

En ytterligare svaghet är att det inte framgår vad som avses med begrepp som "närboende" eller "berörda fastighetsägare". Det är exempelvis oklart om elever, internatboende, närboende rundt Lersjön, Södra Viken, Breckan, Boberg och Gettjärn, friluftsutövare och andra användare av området omfattas av bedömningen. Därmed blir det svårt att förstå och granska hur kriterierna har tillämpats.

För kriterium 3 framstår det som oklart hur bedömningen har genomförts. Planbeskrivningen visar att projektet berör bostäder, skolverksamhet, internat, friluftsintressen, vägrättigheter och frågor kopplade till vattenförsörjning för närliggande fastigheter.

Om kriteriet ska avspegla antalet berörda fastigheter och rättighetshavare är det därför inte självklart att Södra Viken bör bedömas mer positivt än övriga alternativ. Underlaget innehåller ingen förklaring som gör bedömningen möjlig att granska eller verifiera.

- Kriterium 4- trafikrisker

Även kriterium 4 ("trafikrisker") ger upphov till frågor. Södra Viken ges en positiv bedömning trots att området trafikförsörjs via väg 888, som enligt planhandlingarna kommer att belastas med både omfattande byggtrafik och framtida verksamhetstrafik.

Bedömningen framstår som huvudsakligen baserad på projektets behov av framkomlighet, medan riskaspekter kopplade till ökad trafik genom ett område med skola, internat och närboende inte synes ha tillmätts motsvarande betydelse. Vägen utgör för övrigt alternativ transportled för gods.

Det framgår inte om bedömningen avser transporter och masshantering under byggskedet, driftsfasen eller båda dessa skeden, vilket försvårar möjligheten att förstå och granska analysen.

- Kriterium 5- byggtrafik nära boende

Bedömningen av kriterium 5 är också svår att förstå. Södra Viken erhåller en positiv bedömning trots att planhandlingarna beskriver närhet till:

- Skolområde,
- Elevbostäder,

- Internatverksamhet,
- Motionsspår,
- Friluftsområde,
- Närliggande bostäder

Samtidigt beräknas byggskedet pågå under flera år och omfatta omfattande sprängning, masshantering och byggtrafik. Konsekvenserna av detta kommer inte att begränsas till Södra Viken och dess närområde, utan berör människor och miljö i stora delar av Sunne kommun. Mot denna bakgrund framstår den positiva bedömningen som svår att förstå och någon närmare motivering lämnas inte.

- Kriterium 7- areal och arrondering

Även bedömningen av kriterium 7 väcker frågor. Lokaliseringsanalysen har genomförts utifrån ett projektområde om cirka 180 hektar. Planområdet har därefter reducerats och omarbetats efter samrådet. Sådana förändringar kan påverka bedömningar av både arealbehov, arrondering och utbyggnadsmöjligheter.

Det framgår dock inte att lokaliseringsanalysen har uppdaterats med anledning av de förändringar som genomförts. Det är därför osäkert om bedömningen fortfarande bygger på korrekta förutsättningar.

Mindre relevanta kriterier
Flera kriterier ifrågasättas utifrån sin relevans för själva lokaliseringsvalet:

- Kriterium 24- fiber

Fiberanslutning har inkluderats som ett självständigt kriterium. För ett projekt av denna storlek, som samtidigt kräver ny energiinfrastruktur, omfattande masshantering, nya väganslutningar samt vatten- och avloppslösningar, framstår tillgång till fiber som ett enkelt tekniskt problem att lösa. Det är därför svårt att se varför detta kriterium ska ges samma tyngd som exempelvis naturvärden, kulturmiljö, vattenmiljö, trafiksäkerhet eller påverkan på närboende.

- Kriterium 11- solceller

Även kriterium 11 framstår som mindre relevant. Projektbeskrivningen visar att solceller inte längre förefaller vara en central förutsättning för etableringen. I planbeskrivningen nämns detta endast som en möjlig framtida lösning för vissa delar av anläggningen.

Om kriteriet inte längre har någon avgörande betydelse för projektets utformning bör det inte heller tillmätas någon avgörande betydelse vid valet av lokalisering.

3.3.3 Tabell 2 sidan 12
Tabell 2 sammanfattar lokaliseringsalternativen utifrån ett begränsat antal teman –

landskapsbild, kulturmiljö, masshantering, vatten, infrastruktur, elförsörjning och närhet till tätort – och leder i praktiken fram till samma slutsats som tabell 1. Samtidigt anges tabellen utgöra en sammanställning av resonemangen i kapitel 3.2.

Det finns en tydlig skillnad mellan den kvalitativa beskrivningen av lokaliseringsalternativen på sidan 11 och den sammanfattande tabellen på sidan 12. Tabellen innebär en förenkling av resonemangen och utelämnar flera aspekter som tidigare lyfts fram som relevanta.

Flera av de nyanser och förbehåll som framgår av den underliggande analysen återges inte fullt ut. I den löpande texten beskrivs för- och nackdelar för samtliga alternativ, medan tabell 2 i större utsträckning presenterar förenklade slutsatser där Södra Vikens fördelar kopplade till infrastruktur, tillgänglighet och masshantering framträder särskilt tydligt.

Exempelvis blir det mindre synligt att Kisterud beskrivs ha vissa miljömässiga och tekniska fördelar, särskilt när det gäller vattenhantering. Det framgår inte heller lika tydligt att bedömningen av massbalans för Södra Viken är mer nyanserad i den löpande texten än vad den sammanfattande tabellen ger intryck av. Vidare får övergripande planeringsfrågor, inklusive förhållandet till kommunens översiktsplan och dess betydelse för bedömningen av Gråberg, en betydligt mindre framträdande roll i tabellen än i den bakomliggande analysen.

Sammantaget riskerar tabell 2 därför att ge en mer entydigt positiv bild av Södra Viken som lokaliseringsalternativ än vad som följer av den fullständiga analysen. Detta försvårar möjligheten att granska och förstå de avvägningar som har gjorts mellan tekniska, planmässiga och miljömässiga intressen. Därmed försvagas också transparensen i lokaliseringsbedömningen, vilket är särskilt relevant mot bakgrund av kraven på alternativredovisning och lokaliseringsprövning enligt 2 kap. 6 § och 6 kap. miljöbalken.

Konsekvensen är att tabellen ger en mer entydigt positiv bild av Södra Viken än vad den underliggande texten i sig gör. För läsare som främst tar del av sammanfattningen kan detta skapa intrycket att lokaliseringsvalet är mindre konfliktfyllt än vad den mer detaljerade analysen visar.

Enligt min bedömning borde naturmiljö, biologisk mångfald och friluftsliv ha redovisats som egna bedömningskriterier i sammanställningen för att ge ett mer balanserat och transparent underlag för lokaliseringsvalet.

3.3.4 Kriterier som saknas

Kommunen har utelämnat flera relevanta kriterier vid jämförelsen av lokaliseringsalternativen.

Konflikt med översiktsplanen borde ha varit ett tydligt och självständigt kriterium. Av planbeskrivningen framgår uttryckligen att området i gällande översiktsplan är avsatt

för frilufts- och rekreationsändamål. Trots detta återfinns ingen bedömning av konflikt med överordnad planering i lokaliseringsanalysen.

Konflikt med befintlig verksamhet saknar också som kriterium i lokaliseringsanalysen. Detta är anmärkningsvärt eftersom det föreslagna verksamhetsområdet i Södra Viken är direkt lokaliserat till ett område som i dag används för skogsbruksutbildning och angränsar till skogsbruksskolan, elevboenden, internatverksamhet, undervisningsmiljöer, övningsområden och friluftsområden. Etableringen innebär därmed inte endast en förändring av markanvändningen utan också en direkt fysisk och funktionell konflikt med en redan etablerad verksamhet och dess framtida utvecklingsmöjligheter.

Till skillnad från flera av de övriga lokaliseringsalternativen aktualiserar Södra Viken därmed en särskild konflikt mellan ett storskaligt industriellt verksamhetsområde och en pågående utbildnings- och friluftsverksamhet. Trots detta redovisas ingen självständig bedömning av denna konflikt i lokaliseringsanalysen. Avsaknaden av ett sådant kriterium innebär att en central planeringsfråga inte har vägts in på ett tydligt och transparent sätt vid jämförelsen mellan alternativen.

Med hänsyn till att etableringen avser en omfattande inomhusanläggning för fordons- och testverksamhet på mark som i dag används för skogsbruksutbildning framstår det som särskilt viktigt att analysera om verksamheterna är långsiktigt förenliga med varandra och vilka konsekvenser etableringen kan få för skolans verksamhet, utbildningsmiljö och framtida utvecklingsmöjligheter.

Även konflikt med närmiljö och sociala värden saknas som ett självständigt bedömningskriterium. Kriterierna 3, 5 och 25 berör visserligen närboende indirekt, men fokuserar huvudsakligen på antal fastigheter och avstånd. De fångar i begränsad utsträckning frågor som påverkan på skolmiljö, internatverksamhet, rekreationsanvändning, allmänhetens nyttjande av området och andra sociala konsekvenser. Dessa frågor är centrala för bedömningen av platsens lämplighet och borde därför ha behandlats mer explicit i lokaliseringsanalysen.

Mot denna bakgrund framstår lokaliseringsbedömningen som bristfällig. Flera centrala planerings-, miljö- och samhällsintressen har antingen getts begränsad betydelse eller utelämnats helt, vilket innebär att underlaget inte visar att Södra Viken är den ur allmän synpunkt mest lämpliga lokaliseringen. Därmed saknas ett tillräckligt underlag för att bedöma om plan- och bygglagens och miljöbalkens krav på lokalisering är uppfyllda.

> *Kommunens kommentar: Kommunen har rätt att besluta om sin mark- och vattenanvändning och med beslut om planuppdrag inleds en sådan prövning av mark och vatten och om ett område är lämpligt för bland annat bebyggelse. Det är genom detta arbete som frågan om val av plats och markens lämplighet prövas. Ställningstaganden till och avvägningar mellan de olika intressena*

under planprocessen blir kommunens grund för att verka för en långsiktigt hållbar utveckling av livsmiljön för människor.

I MKB redogörs för alternativa lokaliseringar som kommunen har bedömt utgör rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. I MKB redogörs även för tidigare urval av plats.
Tabell 1 som det hänvisas till i yttrandet är ett arbetsmaterial från Climate Arena och underlagsmaterial med fakta som Climate Arena utgått från. I MKB:n redogörs för de olika planförslagen separat och under egna stycken och rubriker.

Vad gäller markanvisning har kommunens egna riktlinjer för markanvisning följts. Kommunen väljer själv under hur lång tid man vill markanvisa och till vilka projekt.
Även om det tidigare funnits idéer och förslag om Climate Arena på denna plats är det nu markanvändningen prövas formellt under pågående planprocess. Då planen bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan görs även en miljöbedömning med lokaliseringsprövning i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), där skälen till vald plats samt alternativa lokaliseringar redovisas och bedöms. För- och nackdelar med de olika områdena har redovisats, men det är viktigt att komma ihåg att man inte behöver, ur miljösynpunkt och annan synpunkt, välja det bästa området. Det är ett sätt för utomstående att få en inblick i hur urval har skett och att man har landat i det. Man ska enbart redovisa alternativen och vilka effekter och konsekvenser det är, sedan är det upp till projektet att välja och då anpassa eller inte. När det gäller betydande miljöpåverkan sker en avvägning av vilka sakfaktorer som anses betydande av tillsynsmyndigheten. Det är dessa som i första hand bedöms och kommer det upp någon faktor under processen kan bedömningen kompletteras med det.
Vissa redaktionella ändringar och kompletteringar har gjorts i MKB för förtydligande av innehåll och ökad läsbarhet.

Kommunen har, med stöd i redovisningen i MKB, gjort den samlade bedömningen att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Kisterud bedöms visserligen ha god tillgång till infrastruktur men betydande utmaningar kopplade till topografi och masshantering. Delar av området berör dessutom riksintresse för friluftsliv. Gråberg bedöms ha ännu större begränsningar genom långa avstånd till befintlig infrastruktur, elförsörjning och tätorter.
I beslutet att anta planen finns även en redovisning av

miljöbedömning enligt miljöbalkens krav, vilket även redovisas i planbeskrivningen. Kommunen anser att den redovisningsnivå och omfattning av innehåll som tillhandahålls i detaljplanen är tillräcklig för att förstå planen.

Avseende den kommunala översiktliga planeringen så är det en process som pågår. Det sker ständigt förändringar i samhället som kan påverka ställningstaganden kring den fysiska planeringen. En översiktsplan ska därför hållas aktuell. Gällande översiktsplan antogs 2011 vilket innebär det att det skett många förändringar som påverkat samhällsutvecklingen sedan de senaste ställningstagandena togs kring den kommuntäckande översiktsplaneringen. Det är dock viktigt att komma ihåg att översiktsplanen inte är bindande, enbart vägledande. Den ger inga rättigheter eller skyldigheter till vare sig myndigheter eller enskilda.
Det är kommunfullmäktige, i egenskap av folkvalt organ, som ytterst beslutar om utvecklingsinriktning och mark- och vattenanvändningen i kommunen.

Att kommunen pekar ut delar av området som omfattas av detaljplanen som lämpligt LIS-område i den översiktliga planeringen grundar sig i att kommunen ser att sådana åtgärder här kan stimulera landsbygdsutveckling dvs ge positiva sysselsättningseffekter och bidra till serviceunderlag på lång sikt utan att strandskyddets syften åsidosätts. Detta är inom kommunens rätt och att här finns en projektidé utgör inte ett hinder utan pekar snarare på var det är rimligt att bostäder och/eller verksamheter kan bidra till utvecklingen av landsbygden. Utpekande av lämpliga LIS-områden görs som sagt inom ramen för den översiktliga planeringen. I detaljplanen upphävs strandskydd enligt miljöbalken särskilda skäl.

Vad avser väg 888 är inte denna utpekad av Trafikverket i Nationella Vägdatabasen som transportled för farligt gods.

4. Närmare om miljökonsekvensbeskrivningen (MKB)
Jag ifrågasättar om MKB:n i tillräcklig utsträckning uppfyller syftet med en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken, nämligen att identifiera, beskriva och bedöma planförslagets samlade och betydande miljöpåverkan.

Ett genomgående problem i MKB:n är att omfattande negativa konsekvenser identifieras och beskrivs, samtidigt som de i den samlade bedömningen ofta reduceras

till liten eller begränsad påverkan.

Planförslaget innebär att ett cirka 140 hektar stort skogsområde tas i anspråk för en omfattande anläggning med stora byggnadsvolymer, sprängningsarbeten, betydande terrängomformningar, ny infrastruktur och en grundläggande förändring av markanvändningen. Trots att MKB:n beskriver bortfall av skogsmark, förändrade landskapsstrukturer och långvariga ingrepp i området landar konsekvensbedömningarna återkommande i slutsatsen att påverkan är begränsad. Det framgår dock inte tydligt hur dessa slutsatser har nåtts, särskilt som underlaget samtidigt redovisar betydande osäkerheter kring bland annat dagvattenhantering, höjdsättning, förstärkningsåtgärder, belysning och skyddsåtgärder för fladdermöss. Flera avgörande frågor skjuts dessutom uttryckligen till detaljprojektering, bygglov, civilrättsliga avtal eller framtida anmälningsärenden. En detaljplan ska dock visa att marken är lämplig för den avsedda användningen redan vid planläggningen enligt 2 kap. 4-5 §§ PBL. Lämpligheten kan inte förutsättas och styrkas i efterhand.

Denna tendens är särskilt tydlig i bedömningen av landskapsbilden. Slutsatsen om liten eller obetydlig påverkan synes i huvudsak bygga på visualiseringar och antaganden om att anläggningen genom gestaltning kan anpassas till omgivningen. Samtidigt innebär planen etablering av mycket stora byggnadsvolymer, byggnadshöyder, omfattande terrängförändringar och en ny industriell struktur i ett tidigare sammanhängande skogslandskap. Detta är inte en marginell visuell förändring utan en genomgripande och permanent omvandling av landskapets karaktär, skala och funktion. Mot denna bakgrund framstår slutsatsen om begränsad påverkan som otillräckligt underbyggd och svår att förena med kraven i 2 kap. 6 § PBL på hänsyn till stads- och landskapsbilden.

En central svaghet i MKB:n är att naturmiljön som helhet inte behandlas som ett självständigt tema för betydande miljöpåverkan. I avgränsningen av MKB:n lyfts landskapsbild, kulturmiljö, masshantering, vatten och fladdermöss fram som centrala miljöaspekter, medan biologisk mångfald och naturmiljö i ett bredare perspektiv inte ges samma tyngd. Detta framstår som anmärkningsvärt när naturvärdesinventeringen samtidigt dokumenterar flera naturvärdesobjekt inom och i anslutning till området, bland annat våtmarker, sumpskogar, skogar med död ved, äldre skogsbestånd samt strandnära lövskogsmiljöer med registrerade naturvårdsarter. Naturvärdesinventeringen beskriver flera områden med naturvärdesklass 2 och 3 och betonar deras betydelse för den biologiska mångfalden.

4.1 OTILLRÄCKLIG BESKRIVNING AV NOLLALTERNATIVET

Beskrivningen av nollalternativet framstår som otillräcklig i förhållande till kraven i 6 kap. miljöbalken. Nollalternativet reduceras i huvudsak till dagens situation – ”skogen brukas som i dagsläget” – utan att beskriva den sannolika utvecklingen under den valda analysperioden om 20 år om planen inte genomförs.

Vidare används formuleringen ”ingen påverkan” genomgående för flera miljöaspekter,

trots att området ingår i aktivt skogsbruk och därmed kommer att påverkas även utan ett genomförande av planen.

MKB:n saknar därför en mer realistisk och framåtblickande beskrivning av den förväntade utvecklingen utan detaljplan, inklusive utvecklingen för skogsbruk, friluftsliv, naturmiljö, kulturmiljö och vattenförhållanden. Detta är nödvändigt för att skapa ett robust jämförelseunderlag i enlighet med miljöbalkens krav.

4.2 KUMULATIVA EFFEKTER SAKNAS

MKB:n uppfyller inte de krav som följer av 6 kap. miljöbalken, miljöbedömningsförordningen och SEA-direktivet när det gäller redovisning av kumulativa effekter. Eftersom detaljplanen har bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan utgör MKB:n en del av den strategiska miljöbedömning som krävs enligt 6 kap. miljöbalken. Mot denna bakgrund borde planens samlade, indirekta, långsiktiga och kumulativa miljöeffekter ha analyserats betydligt mer systematiskt.

MKB:n beskriver i huvudsak direkta effekter inom respektive miljötema men innehåller ingen samlad bedömning av hur olika påverkningsfaktorer samverkar över tid. Kumulativa effekter på naturmiljö, landskapsbild, friluftsliv, trafik och vattenförekomster behandlas endast fragmentariskt. Det saknas särskilt en samlad analys av den totala miljöbelastning som följer av förlust av skogsmark, fragmentering av livsmiljöer, ökad trafik, belysning och annan teknisk påverkan, liksom av hur dessa effekter samverkar med befintligt skogsbruk, pågående markanvändning och framtida utveckling inom influensområdet.

Sammantaget innebär detta att underlaget endast i begränsad omfattning belyser de långsiktiga och samverkande miljöeffekterna av planens genomförande. Därmed försvagas även MKB:ns funktion som beslutsunderlag och möjligheten att bedöma planens samlade miljöpåverkan.

4.3 OTILLRÄCKLIG REDOVISNING AV UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING

Flera av MKB:ns mest centrala slutsatser vilar på åtgärder vars funktion inte avses att följas upp på ett strukturerat, mätbart eller verifierbart sätt. För ett projekt av denna omfattning framstår detta som en väsentlig brist. Utan ett tydligt uppföljningsprogram med indikatorer, ansvarsfördelning, rapporteringsrutiner och krav på korrigerande åtgärder försvagas MKB:ns funktion som beslutsunderlag och möjligheten att säkerställa att planens faktiska miljöpåverkan överensstämmer med de bedömningar som nu läggs till grund för detaljplanen.

Detta är särskilt problematiskt mot bakgrund av kraven i 6 kap. miljöbalken. Eftersom detaljplanen har bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan utgör MKB:n en del av den strategiska miljöbedömning som krävs enligt miljöbalken. Av 6 kap. miljöbalken samt artikel 10 i SEA-direktivet följer att betydande miljöeffekter ska kunna identifieras och följas upp så att oförutsedda negativa effekter upptäcks och lämpliga åtgärder kan vidtas.

Uppföljning och övervakning är en av MKB:ns tydligaste svagheter. Trots att kapitel 7 framhåller uppföljning som en central del av miljöbedömningsprocessen saknas i praktiken ett konkret och tillräckligt utvecklat uppföljningsprogram. De få åtgärder som redovisas begränsas huvudsakligen till utvärdering av biodiken eller andra dagvattenlösningar, trots att planens miljöpåverkan omfattar betydligt fler och mer komplexa miljöaspekter.

Samtidigt bygger flera av MKB:ns viktigaste slutsatser på antagandet att föreslagna skydds-, begränsnings- och kompensationsåtgärder kommer att fungera som avsett. Trots detta saknas i stor utsträckning redovisning av vilka miljöparametrar som ska följas upp, vilka indikatorer som ska användas, hur uppföljningen ska genomföras, vem som ansvarar för den och vilka åtgärder som ska vidtas om de faktiska effekterna visar sig avvika från de bedömningar som ligger till grund för MKB:n.

Bristen är särskilt tydlig när det gäller vattenmiljö och miljökvalitetsnormer, där slutsatsen att negativ påverkan kan undvikas i hög grad bygger på att dagvattenlösningar och reningsåtgärder fungerar enligt plan. Någon tydlig strategi för att kontrollera att dessa funktioner faktiskt uppnås redovisas dock inte. Detsamma gäller de artskyddsåtgärder som föreslås för fladdermöss. MKB:n förutsätter att flyttade byggnader, ny damm och andra habitatåtgärder ska upprätthålla den ekologiska funktion som ligger till grund för bedömningen, men innehåller ingen systematisk uppföljning som kan verifiera att dessa antaganden är korrekta.

4.4 BRISTFÄLLIG REDOVISNING AV ARTSKYDD

En väsentlig brist i MKB:n gäller artskyddet. Under samrådet påpekade Länsstyrelsen att det saknades ett tillräckligt kunskapsunderlag avseende skyddade arter inom området, bland annat vilka arter som kunde beröras, omfattningen av påverkan och hur negativa effekter skulle undvikas.

I den reviderade MKB:n har artskyddsfrågan i praktiken avgränsats till fladdermöss, kompletterat med en mycket begränsad fågelutredning. Det framgår inte att motsvarande bedömningar har genomförts för andra skyddade arter som Länsstyrelsen särskilt efterfrågade, däribland spillkråka, lappuggla och mindre hackspett.

Mark- och miljööverdomstolen har slagit fast att artskyddsfrågorna måste vara tillräckligt utredda redan i planskedet. Det ska då kunna konstateras att planen kan genomföras utan att artskyddsförordningens förbud överträds. Det finns fortfarande begränsad dokumentation om vilka andra skyddade arter som kan påverkas av planen och hur sådan påverkan ska undvikas.

Enligt min bedömning innebär detta att MKB:n inte fullt ut besvarar de frågor som länsstyrelsen lyfte fram under samrådet. Så länge dessa kunskapsluckor kvarstår saknas det ett tillräckligt underlag för att med säkerhet bedöma att planen kan

genomföras i enlighet med artskyddsförordningen.

Kommunens kommentar: Planområdet är ca 140 ha, kvartersmarken avsedd för Climate Arenas verksamhet är ca 110 ha.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) bedöms uppfylla kraven på innehåll enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. MKB har begränsats till de frågor som kan ge betydande miljöpåverkan, vilket är skäligt för att en MKB inte ska bli för omfattande. Kommunen och länsstyrelsen har haft samråd om hur omfattningen av och detaljeringsgraden i miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas, däribland de miljöaspekter som anses kunna medföra betydande miljöpåverkan och det är till dessa frågor som MKB koncentreras vilket bidrar till att MKB:n behandlar relevanta frågeställningar. Detta är en process som beskrivs och som man ska följa.
Med hänsyn till inkomna synpunkter har vissa redaktionella ändringar och kompletteringar har gjorts i MKB för förtydligande av innehåll och ökad läsbarhet, däribland nollalternativet och kumulativa effekter och konsekvenser.
Inför granskning gjordes en riktad artinventering av relevanta fågelarter och därmed kunde konstateras att planen inte antas medföra betydande miljöpåverkan på ytterligare skyddade arter. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter kring det i granskningen.

I detaljplaneprocessen har kommunen genomfört den prövning av markens lämplighet som krävs enligt PBL och miljöbalken. I planen har det under planprocessen gjorts avvägningar av intressen samt anpassningar med hänsyn till bedömning av miljöaspekter och inkomna synpunkter
Att kommunen ska ta hänsyn till miljökonsekvensbeskrivningen innebär dock inte att ett visst alternativ måste väljas. Det finns alltså inget krav på att välja ett miljömässigt bättre alternativ. Kommunen har många hänsyn att ta, där miljöhänsyn är ett.
Kommunen bedömer sammantaget att marken är lämplig för bebyggelse och att hänsyn har tagits till möjligheterna att ordna infrastrukturförsörjning osv. och att det är möjligt att genomföra planen utan att medföra påverkan på omgivningen som kan innebära fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Syftet med uppföljning i strategiska miljöbedömningar är att de parametrar som man följer upp ska ge ny kunskap och erfarenhet som

kan komma till nytta vid kommande projekt. Det är tänkt som värdefull hjälp för framtiden. De faktorer som är till för tillsyn och återkoppling av sådant sker under andra tillståndprocesser. Kontrollplaner ska tas fram med tillsynsmyndighet, i detta fall kommunens tillsynsmyndighet så att det blir en erforderlig rening.

5. Naturvärdesinventeringen- ett tillräckligt kunskapsunderlag?
Enligt 6 kap. miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning identifiera, beskriva och bedöma planens betydande miljöeffekter utifrån ett tillräckligt, relevant och transparent kunskapsunderlag. Av 2 kap. MB följer dessutom att beslut ska bygga på tillräcklig kunskap om berörda naturvärden och miljöförhållanden. Dessa krav är inte uppfyllda i förevarande ärende. De brister som finns i naturvärdesinventeringen medför betydande osäkerheter när det gäller både omfattningen av områdets naturvärden och de konsekvenser som detaljplanens genomförande kan få för naturmiljö och biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen får därmed en central betydelse för både MKB:n och detaljplanens samlade beslutsunderlag.

Naturvärdesinventeringen har visserligen reviderats mellan samråds- och granskningsskedet, men revideringen bygger fortfarande på samma fältinventeringar från maj och juni 2024. Det framgår inte att kompletteringen har grundats på nya fältundersökningar eller något väsentligt utökat inventeringsunderlag. Naturvärdesbedömningarna och avgränsningarna av de registrerade naturvärdena förefaller i huvudsak vara oförändrade, medan tilläggen främst består av kompletterande beskrivningar, hänvisningar till senare utredningar och en utökad artöversikt.

Inventeringen följer formellt standarden SS 199000:2023. Samtidigt ifrågasättas om dokumentationen är tillräckligt detaljerad med hänsyn till planområdets storlek, komplexitet och variation av naturmiljöer. Området omfattar bland annat våtmarker, sumpskogar, äldre skog, strandnära miljöer och kulturpåverkade marker, men flera av beskrivningarna är relativt kortfattade och ger begränsad inblick i de överväganden som ligger bakom naturvärdesbedömningarna.

Flera av de faktorer som normalt är centrala vid bedömning av biologisk mångfald behandlas endast översiktligt. Detta gäller exempelvis skoglig kontinuitet, strukturella kvaliteter, förekomst av död ved, hydrologiska förhållanden samt ekologiska samband mellan olika naturmiljöer. Motiveringarna till flera naturvärdesklassningar framstår dessutom som knapphändiga. För flera områden som tilldelats naturvärdesklass 2 eller 3 redovisas inte tillräckligt tydligt vilka strukturer, processer eller artförekomster som varit avgörande för bedömningen. Detta försvårar möjligheten att granska och verifiera klassificeringarna samt att bedöma om de står i rimlig proportion till de naturvärden som faktiskt finns inom området.

Även artunderlaget framstår som begränsat. Inventeringen konstaterar att inga indikatorarter registrerades under fältarbetet, samtidigt som hänvisningar görs till

tidigare observationer av bland annat mindre hackspett, spillkråka och lappuggla. Dessa fynd nämns, men deras betydelse analyseras inte närmare och det saknas en tydlig redovisning av vilka funktioner områdena kan ha för arterna på landskapsnivå. Den nya artöversikten innebär heller inte någon faktisk komplettering av kunskapen om områdets artsammansättning. Översikten redovisar huvudsakligen arter som typiskt kan förekomma i olika naturmiljöer, inte vilka arter som faktiskt påträffats eller undersökts inom planområdet.

Naturvärdesinventeringen framhåller själv att den inte utgör en landskapsekologisk analys och inte heller omfattar bedömningar av framtida utveckling eller exploateringens konsekvenser. Detta är metodmässigt korrekt, men innebär samtidigt att inventeringen har tydliga begränsningar som underlag för bedömningar av ekologiska samband, grön infrastruktur, skyddade arter och kumulativa effekter. Att behovet av särskilda utredningar för fladdermöss och fåglar identifierades först senare i planprocessen illustrerar också att naturvärdesinventeringen endast i begränsad utsträckning fångade upp frågor kopplade till artskydd.

Revideringen har inte stärkt det naturvetenskapliga kunskapsunderlag som ligger till grund för planförslaget. Eftersom naturvärdesinventeringen utgör en viktig grund för MKB:n får dessa begränsningar direkt betydelse för de konsekvensbedömningar som därefter görs. miljökonsekvenser.

Konsekvensen blir att det blir svårare att bedöma om påverkan på naturmiljö och biologisk mångfald har beskrivits korrekt, om föreslagna skydds- och kompensationsåtgärder är tillräckliga och om planens samlade miljöpåverkan verkligen är fullt belyst. Detta gäller särskilt frågor som rör fragmentering av livsmiljöer, påverkan på skyddade arter, ekologiska samband och långsiktiga förändringar i naturmiljön. Dessa osäkerheter borde också ha redovisats betydligt tydligare i MKB:n, så att de kan vägas in i den samlade bedömningen av planens miljöpåverkan enligt 6 kap. Miljöbalken.

> *Kommunens kommentar: Naturvärdesinventeringen utgör ett av flera underlag som tagits fram inom ramen för planarbetet för att beskriva förutsättningarna för området. Inventeringen har utförts enligt gällande standard och där till kommer flera kompletterande utredningar där så ansetts behövas. När det gäller avgränsning av vad som anses vara betydande miljöpåverkan har detta tagits upp tidigare, att det är ett beslut som tas i samråd med tillsynsmyndigheten. Kommunen bedömer att det samlade underlaget är tillräckligt för att bedöma planförslagets konsekvenser och lämplighet. Frågan om omfattningen av erforderliga naturinventeringar och utredningar har dessutom varit föremål för samråd med berörda myndigheter under planprocessen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.*

6. Fladdermöss

Enligt 2 kap. 2 och 3 §§ miljöbalken ska beslut grundas på ett tillräckligt kunskapsunderlag och osäkerheter hanteras enligt försiktighetsprincipen. Vidare följer av 6 kap. miljöbalken att MKB:n ska identifiera, beskriva och bedöma planens betydande miljöeffekter samt redovisa relevanta osäkerheter i underlaget. För fladdermöss aktualiseras dessutom artskyddsförordningens förbud mot att skada eller förstöra fortplantningsområden och viloplatser samt de krav på strikt skydd som följer av habitatdirektivet. Mot denna bakgrund framstår det som otillräckligt att frånvaron av påvisade kolonier ges avgörande betydelse samtidigt som inventeringen själv anger att fortplantningsområden inte kan uteslutas och att området uppvisar hög aktivitet. MKB:n visar inte i tillräcklig grad att kontinuerlig ekologisk funktion kan upprätthållas eller att påverkan på skyddade arter kan uteslutas.

6.1 SUCCESSIV TOLKNINGSFÖRSKJUTNING GENOM UTREDNINGSKEDJAN

En jämförelse mellan fladdermusinventeringen (Sweco 2025) och artskyddsutredningen (EnviroPlanning 2026) visar att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) i huvudsak bygger på en nedtonad tolkning av ett mer osäkert och komplext kunskapsunderlag än vad som faktiskt föreligger.

Mina huvudsakliga invändningar är att:

- Frånvaron av påvisade kolonier behandlas som om det innebär att kolonier saknas.
- Dokumenterat hög aktivitetsnivå analyseras inte i relation till konsekvenserna av exploateringen.
- Förekomst av barbastell behandlas utan tillräcklig rättslig och vetenskaplig försiktighet.
- Bedömningarna utgår främst från arealpåverkan och inte från funktionella ekologiska samband.
- Osäkerheten i kunskapsunderlaget reduceras successivt genom utredningskedjan.
- Habitatfunktioner förutsätts kunna upprätthållas genom flytt utan att detta dokumenteras.
- Effekterna förutsätts kunna hanteras genom åtgärder som inte är tillräckligt konkretiserade.

Fladdermusinventeringen dokumenterar förekomst av minst fem arter, varav tre rödlistade, samt registrering av barbastell – en art med särskilt skydd enligt EU:s habitatdirektiv. Inventeringen visar också hög till mycket hög aktivitet i området samt indikationer på närhet till viloplatser och möjlig förekomst av fortplantningsområden i anslutning till byggnader.

I artskyddsutredningen återges dessa fynd, men tolkningen förändras i betydande grad.

Avsaknaden av en påvisad yngelkoloni används som grund för slutsatsen att byggnaderna endast utgör tillfälliga viloplatser eller födosöksplatser och att påverkan därför är begränsad. Detta innebär en tydlig förskjutning från inventeringens försiktiga slutsats om potential och osäkerhet till en mer definitiv bedömning av låg risk, utan att något nytt empiriskt underlag tillförts som motiverar denna minskade osäkerhet.

Denna förskjutning förs vidare i MKB:n, där konsekvensbedömningarna i hög grad synes bygga på slutsatserna i artskyddsutredningen utan att den underliggande osäkerheten från inventeringen problematiseras i tillräcklig omfattning. Frånvaron av påvisade kolonier framstår exempelvis som implicit likställd med att kolonier inte finns, trots att inventeringen uttryckligen anger att fortplantningsområden inte kan uteslutas och att aktivitetsmönstret tyder på närhet till sådana funktioner.

Samma förhållande gäller bedömningen av områdets funktion som habitat. Inventeringen dokumenterar hög aktivitet och förekomst av flera arter med olika ekologiska krav, vilket talar för att området har betydelse för födosök, rörelse och potentiell reproduktion. MKB:n återger huvudsakligen att påverkan bedöms vara begränsad, men utan någon närmare analys av vad en minskning eller förändring av dessa funktioner innebär för arterna sammantaget. Detta är särskilt problematiskt för arter som är känsliga för fragmentering och beroende av sammanhängande landskapsstrukturer, något som även framgår av artskyddsutredningen.

När det gäller barbastell blir denna svaghet särskilt tydlig. Arten har dokumenterats i inventeringen. Även om förekomsten bygger på ett begränsat antal registreringar medför detta ett skärpt krav på bedömning enligt såväl artskyddsförordningen som EU-rättsliga principer. I artskyddsutredningen tonas fyndet ned till att avse en möjlig förekomst av enstaka individ, och i MKB:n tycks denna nedtoning läggas till grund utan någon självständig bedömning av vad osäkerheten kring en sådan art innebär.

6.2 OSÄKERHET KRING UPPRÄTTHÅLLANDET AV KONTINUERLIG EKOLOGISK FUNKTION (KEF)

Min bedömning är att MKB:n endast i begränsad omfattning uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken på att miljökonsekvenser ska identifieras, beskrivas och bedömas utifrån ett tillräckligt och transparent kunskapsunderlag där osäkerheter redovisas. Samtidigt aktualiseras artskyddsförordningens krav på att undvika skada på fortplantningsområden och viloplatser samt att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion. När bedömningarna i stor utsträckning bygger på antaganden och ett osäkert kunskapsunderlag ifrågasättas det om planförslaget uppfyller dessa krav.

Detaljplanen innebär ingrepp i lövskogsmiljöer och landskapsstrukturer som i dag utgör livsmiljöer och rörelsekorridorer för fladdermöss. Slutsatsen att kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) kan upprätthållas förutsätter därför att de föreslagna åtgärderna fungerar såsom avsett. Varken artskyddsutredningen eller MKB:n dokumenterar i tillräcklig grad att dessa funktioner faktiskt kan upprätthållas, särskilt inte under en övergångsperiod.

Frågan om flytt av byggnader behandlas som om habitatfunktioner automatiskt kan upprätthållas genom fysisk flytt, anläggande av damm, anpassad belysning och återetablering av habitatstrukturer. Detta framstår som en förenkling eftersom inventeringen uttryckligen pekar på att byggnaderna kan fungera som potentiella fortplantnings- och viloplatser samt att funktionen är knuten till platsen och dess omgivning.

När det gäller ljus och andra tekniska störningar påpekar artskyddsutredningen själv att belysning kan ha negativa effekter på flera av de påträffade arterna och att omfattningen av den framtida belysningen är osäker. Trots detta utgår MKB:n från att effekterna kan hanteras genom åtgärder, utan att dessa närmare specificeras eller säkerställs.

Samtidigt finns betydande osäkerheter kring dessa antaganden. Forskning visar att fladdermöss ofta är knutna till specifika vistelse- och yngellokaler samt till stabila flyg- och födosöksstrukturer i landskapet. Habitatförändringar, fragmentering, ökad belysning och trafik kan påverka både markanvändning och tillgång till födosöksområden. Mot denna bakgrund framstår det som osäkert om flytt av byggnader och etablering av nya habitatåtgärder fullt ut kan ersätta de funktioner som går förlorade genom exploateringen.

Detta är särskilt relevant mot bakgrund av artskyddsförordningens krav att undvika skada på arternas fortplantningsområden och viloplatser samt att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion. Enligt min bedömning visar MKB:n inte i tillräcklig grad att de föreslagna åtgärderna kommer att kompensera för förlusten av befintliga funktioner eller att planen kan genomföras utan risk för negativ påverkan på fladdermössens ekologiska sammanhang.

> *Kommunens kommentar: Efter granskningen har artskyddsfrågan behandlats vid ett särskilt artskyddssamråd med länsstyrelsen, sakkunnig fladdermusexpert och övriga berörda parter. Vid samrådet redovisades artskyddsutredningen samt kompletterande underlag avseende stenskravel och fladdermöss. Efter genomgång av underlaget konstaterade länsstyrelsen att det inte finns behov av ytterligare inventeringar eller undersökningar som underlag för detaljplanens antagande. Länsstyrelsen bedömde att planen kan gå vidare till antagande och att eventuella artskyddsåtgärder som behöver säkerställas vid genomförandet hanteras genom tillsyn och föreläggande enligt miljöbalken. Tillsynsärende har startats.*
> *Med anledning av ovan, samt de hänsyn som tagits i planen (som bl.a redogörs för i redovisning av miljöbedömning i planbeskrivningen) och regleringar i genomförandeavtalet som fångar upp sådana delar som inte kan regleras i plankartan, bedöms föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder kunna säkras och i enlighet med*

artskyddsutredningens bedömning projektet kunna genomföras utan att fladdermössens kontinuerliga ekologiska funktion påverkas negativt. Kommunen gör bedömningen att detaljplanens genomförande är förenligt med artskyddsförordningen.

7. Begränsad analys av fågellivet

Enligt kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken ska den som planerar eller bedriver en verksamhet skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön. När rapporten "PM Fågel" saknar uppgifter om inventeringstidpunkt, geografisk avgränsning och observationernas lokalisering blir det svårt att bedöma om detta kunskapskrav är uppfyllt.

Vidare följer av försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken att skydds- och försiktighetsåtgärder ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för miljön. Om kunskapsunderlaget är osäkert eller bristfälligt talar detta normalt för en mer försiktig bedömning av möjliga konsekvenser för biologisk mångfald och skyddade arter.

Det finns behov av en särskild artinventering och artskyddsutredning för fåglar inom det område som fortfarande omfattas av detaljplanen.

För fåglar finns inte någon motsvarande analys som för fladdermöss. PM Fågel har tagits fram som svar på synpunkter från bland annat Länsstyrelsen under samrådet för detaljplanen (april–maj 2025), avseende möjlig förekomst av skogshöns i området kring Bobergsmossen.

Rapporten bygger på en riktad inventering som genomfördes vid tre tillfällen mellan klockan 06.30 och 10.00, men det anges inte vid vilken tidpunkt på året inventeringen utfördes. (Detta trots att förfrågningar om inventeringsdatumen vid upprepade tillfällen har ställts till både Henric Erntson Konsult och Sunne kommun utan att besvaras.)

Detta begränsar möjligheten att bedöma om inventeringen genomfördes under en period som var lämplig för att registrera spelande eller häckande skogshöns, eller annat fågelliv. För fågelinventeringar som ska ligga till grund för bedömningar enligt artskyddsförordningen och miljöbalken är tidpunkten för fältarbetet av avgörande betydelse. Sådana inventeringar utförs normalt under häckningssäsongen, vanligen under perioden april–juni. (Det kan noteras att PM Fågel är daterad den 5 oktober 2025, reviderad den 5 december 2025 och korrekturläst den 21 november 2025. Det får därför antas att inventeringen genomfördes någon gång under perioden juni–november 2025.)

Rapporten är också oklar när det gäller den geografiska avgränsningen av inventeringsområdet. Även om Bobergsmossen framstår som huvudområde anges att observationer också genomförts i närområdet samt på markområden både norr och söder om vägen. Det framgår dock inte närmare vilka områden som inventerats, var

observationerna gjorts eller hur fältinsatsen fördelats mellan olika delområden. Eftersom Bobergsmossen senare har tagits bort från planområdet blir det särskilt viktigt att kunna identifiera vilka observationer och bedömningar som avser de områden som fortfarande omfattas av detaljplanen.

Rapporten redovisar inte heller observationerna geografiskt eller uppdelat per delområde. Resultaten presenteras i form av en samlad artlista utan information om var de olika arterna har registrerats. Detta försvårar bedömningen av områdenas ekologiska betydelse och begränsar möjligheten att granska rapportens slutsatser.

Naturvärdesinventeringen visar visserligen att en bredare naturkartläggning har genomförts av hela planområdet. Inventeringen identifierar bland annat naturvärdesobjekt, värdefulla våtmarker, skogsområden med död ved, äldre skog samt en lövskogszon längs Lersjön där arter som spillkråka, större hackspett, lövsångare och trädkrypare har noterats. Inventeringen hänvisar också till tidigare registreringar av mindre hackspett, spillkråka och lappuggla från Artportalen.

Det är dock viktigt att understryka att naturvärdesinventeringen inte är en fågelinventering. Inventeringen anger själv att en naturvärdesinventering enligt SS 199000:2023 varken är en artinventering, en landskapsekologisk analys eller en konsekvensbedömning. Syftet är att identifiera och värdera naturmiljöer av betydelse för biologisk mångfald, inte att kartlägga fågelarters förekomst och nyttjande av området under häckningssäsongen.

Sammantaget framstår PM Fågel som ett begränsat och svårt verifierbart kunskapsunderlag. Rapporten ger därför ett osäkert underlag för att bedöma såväl planområdets betydelse som spel- eller häckningsområde för skogshöns som konsekvenserna för fågellivet i stort.

Därmed saknas i praktiken en mer heltäckande fågelfaunistisk bedömning av de kvarvarande exploateringsområdena. Naturvärdesinventeringen identifierar flera habitat som kan vara viktiga för fågelarter, däribland lövskogsmiljöer, områden med död ved och skogar där arter som spillkråka och mindre hackspett tidigare registrerats. Samtidigt hänvisar naturvärdesinventeringen artskyddsfrågorna för fåglar till PM Fågel.

Det uppstår därmed ett paradoxalt förhållande i planunderlaget. Naturvärdesinventeringen hänvisar till PM Fågel i frågor som rör fåglar och artskydd, medan PM Fågel huvudsakligen behandlar ett område som senare har tagits bort ur planen. Resultatet blir att kunskapsunderlaget för fågellivet och eventuella artskyddsfrågor inom de återstående exploateringsområdena framstår som betydligt svagare än exempelvis underlaget för fladdermöss.

> *Kommunens kommentar: Med anledning av synpunkter som framfördes under samrådet avseende möjlig förekomst av skogshöns har en kompletterande fågelinventering genomförts. Inventeringen omfattade de miljöer som bedömts*

vara relevanta för skogshöns och närliggande områden. Inventeringen påvisade inga observationer av skogshöns eller tecken på reproduktion inom området. Mot denna bakgrund har någon ytterligare artskyddsutredning avseende skogshöns inte bedömts erforderlig. Det finns inte skäl att inventera andra arter som inte har lämpliga livsmiljöer inom planområdet. Lövskogsridån mot sjön i öster är belägen utanför planområdet, förutom ett litet område avsett för pumpstation som inte bedöms påverka naturvärdet.

PM Fågel kompletteras med uppgifter om inventeringstidpunkt och inventeringsområdets geografiska avgränsning.
Kommunen bedömer sammantaget att det finns ett tillräckligt kunskapsunderlag för att bedöma planförslagets påverkan på fågellivet. Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

8. Kommentarer till samrådsredogörelsen

Jag hänvisar till plan- och bygglagen (PBL), miljöbalken (MB), förvaltningsrättsliga principer om transparens, saklighet och motivering samt den funktion som en samrådsredogörelse förväntas fylla i detaljplaneprocessen. Utgångspunkten är att handlingen ska göra det möjligt att förstå vilka synpunkter som har framförts, hur dessa har hanterats och på vilka grunder kommunen har gjort sina ställningstaganden.

Jag menar att samrådsredogörelsen inte fullt ut möjliggör en självständig granskning av hur kommunen har vägt planens förväntade nyttor mot de betydande negativa konsekvenser som flera myndigheter, organisationer och enskilda har lyft fram under samrådet. Detta är särskilt problematiskt i ett ärende som avviker från gällande översiktsplan och som kommunen själv har bedömt kan medföra betydande miljöpåverkan.

Mot bakgrund av grundläggande förvaltningsrättsliga principer bör det också framgå vem som har upprättat dokumentet och vem som har godkänt det. Någon sådan uppgift har jag inte kunnat finna. Det är därför inte möjligt att avgöra vem som ansvarar för sammanställningen, bedömningarna och de slutsatser som redovisas. Är det kommunen själv eller en extern konsult som även har medverkat vid framtagandet av andra beslutsunderlag i ärendet? Avsaknaden av sådan information skapar osäkerhet kring transparens, objektivitet och saklighet.

Enligt min mening uppvisar samrådsredogörelsen brister när det gäller transparens, redovisning av kvarstående erinringar, motivering av kommunens ställningstaganden samt redovisningen av de intresseavvägningar som ligger till grund för planförslaget.

8.1 BEHOV AV ETT NYTT ELLER KOMPLETTERANDE SAMRÅD – OCH I ANDRA HAND NY GRANSKNING

Jag hänvisar till kraven på delaktighet, insyn och beslutsunderlag i 5 kap. PBL, intresseavvägningarna i 2 kap. PBL, objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § regeringsformen samt den planeringsrättsliga förutsättningen att berörda ska ges möjlighet att yttra sig

över väsentliga förändringar av ett planförslag.

Jag anser att kommunen bör redovisa närmare:

- vilka överväganden som har gjorts beträffande behovet av ett nytt eller kompletterande samråd,
- varför de genomförda förändringarna inte har ansetts vara av sådan omfattning att en ny möjlighet till medverkan borde ha getts,
- hur kommunen har säkerställt att berörda intressen har fått tillräcklig möjlighet att yttra sig över det väsentligt förändrade planförslag som nu föreligger för granskning.

Kommunen uppger i samrådsredogörelsen att de ändringar och kompletteringar som genomförts efter samrådet innebär att planförslaget ”skiljer sig väsentligt från samrådsförslaget i relevanta delar”.

Enligt min bedömning är detta en mycket viktig slutsats som borde ha följts av en närmare redovisning av varför förändringarna ändå har bedömts kunna hanteras inom ramen för granskningsskedet utan ett nytt eller kompletterande samråd.

Enligt Boverket utgör samrådet en central del av planprocessen, där myndigheter, sakägare och allmänhet ges möjlighet att påverka planförslaget samtidigt som kommunen får ett bättre beslutsunderlag genom inkomna synpunkter. Granskningen ska därefter avse det bearbetade planförslag som kommunen har för avsikt att anta.

Kommunen bedömer själv att omfattande förändringar har genomförts efter samrådet. Bland annat har den södra delen av planområdet tagits bort, markanvändningen ”tillfällig vistelse” utgått, nya natur- och friluftsområden tillkommit, flera nya utredningar genomförts samt planbestämmelser och planlösningar ändrats på flera centrala punkter. Kommunen har också konstaterat att granskningsförslaget på väsentliga punkter skiljer sig från samrådsförslaget.

Även om flera av dessa förändringar kan uppfattas som förbättringar eller skyddsåtgärder innebär de samtidigt att det förslag som nu ställs ut för granskning i viktiga avseenden är ett annat förslag än det som varit föremål för samråd. Detta väcker frågan om samrådskretsen faktiskt har fått möjlighet att yttra sig över det planförslag som kommunen nu avser att lägga till grund för den fortsatta handläggningen.

Det är visserligen riktigt att PBL möjliggör att ett planförslag bearbetas mellan samråd och granskning. Samtidigt bygger systemet på att berörda intressen ska ges en reell möjlighet att delta i processen. Det finns ingen generell regel som automatiskt kräver ett nytt samråd när förändringar görs mellan samråd och granskning. Av grundläggande krav på delaktighet, transparens och rättssäkerhet följer dock att det måste finnas en tydlig koppling mellan det som varit föremål för samråd och det

planförslag som senare ställs ut för granskning.

När kommunen själv beskriver förändringarna som väsentliga uppstår enligt min mening ett särskilt behov av att förklara varför ett nytt eller kompletterande samråd inte har bedömts som nödvändigt. Mot bakgrund av de omfattande förändringarna är min uppfattning i första hand att frågan om ett nytt eller kompletterande samråd borde ha övervägts närmare. Det är genom samrådet som myndigheter, sakägare och allmänhet ges möjlighet att påverka planförslagets innehåll innan kommunen tar ställning till den slutliga utformningen.

Om kommunen bedömer att ett nytt samråd inte är nödvändigt bör den åtminstone redovisa varför de genomförda förändringarna ändå anses kunna hanteras inom ramen för den nuvarande granskningen. Kommunen bör också redovisa sin bedömning av om eventuella ytterligare ändringar, till följd av inkomna granskningssynpunkter, kan aktualisera behovet av en ny granskning.

Boverket framhåller att väsentliga förändringar efter granskningen normalt kräver en ny granskning eftersom berörda parter måste ges möjlighet att ta ställning till förändringar av betydelse. Även om denna regel formellt avser förändringar efter granskningen illustrerar den en grundläggande princip: omfattande förändringar i ett planförslag bör hanteras på ett sätt som säkerställer reell delaktighet och insyn. Detta är särskilt viktigt i ett planärende som både avviker från gällande översiktsplan och som kommunen själv har bedömt kan medföra betydande miljöpåverkan.

Min uppfattning är således att de förändringar som genomförts i första hand aktualiserar frågan om ett nytt eller kompletterande samråd. Om kommunen inte delar den bedömningen bör den tydligt redovisa hur kraven på delaktighet, insyn och rättssäkerhet ändå har tillgodosetts samt om den fortsatta handläggningen kan komma att medföra behov av en ny granskning innan planen antas.

8.2 AVSAKNAD AV TYDLIG REDOVISNING AV KVARSTÅENDE ERINRINGAR

För ett planärende av denna omfattning och konfliktgrad borde kommunen ha redovisat kvarstående erinringar på ett betydligt mer strukturerat och överskådligt sätt.

Även om samrådsredogörelsen innehåller en omfattande genomgång av inkomna yttranden saknas en samlad och överskådlig redovisning av vilka synpunkter som har tillgodosetts, vilka som endast delvis har tillgodosetts och vilka som inte har tillgodosetts. Det framgår inte heller tydligt vilka aktörer som alltjämt motsätter sig planen eller vilka frågor som fortfarande är omstridda.

Dokumentet konstaterar att kvarstående synpunkter finns, men läsaren hänvisas i praktiken till att själv identifiera dessa genom att gå igenom ett mycket omfattande underlag.

8.3 BRISTANDE MOTIVERINGAR I KOMMUNENS BEMÖTANDEN

Samrådsredogörelsen ger på flera punkter uttryck för kommunens slutliga ståndpunkt utan att i någon större utsträckning redovisa den analys och de avvägningar som ligger bakom ställningstagandena.

Detta är problematiskt eftersom de inkomna synpunkterna förutsätts utgöra en integrerad del av beslutsunderlaget.
I frågor där omfattande och välutvecklade invändningar har framförts – exempelvis beträffande lokalisering, landskapsbild, naturvärden, friluftsliv och miljökonsekvenser – redovisas ofta kommunens slutsats utan att det framgår vilka överväganden som lett fram till denna.

Kommunens svar är i många fall mycket kortfattade och begränsar sig till formuleringar som ”noteras”, ”bedömningen kvarstår” eller att handlingarna har ”förtydligats inför granskning”.

8.4 OTILLRÄCKLIG REDOVISNING AV INTRESSEAVVÄGNINGAR

Konsekvenserna för friluftsliv, rekreation och närmiljö framstår som otillräckligt belysta. Det saknas också en samlad analys av hur allmänhetens tillgång till området påverkas under både byggskede och driftskede.

Planförslaget innebär omfattande förändringar i ett område som enligt många inkomna yttranden har betydande värden för friluftsliv, rekreation, naturmiljö, kulturmiljö och landskapsbild.

Länsstyrelsen och närboende har bland annat framhållit att området används för friluftsliv av både allmänheten och skolan samt att det är oklart vilka likvärdiga alternativ som finns. Kommunens svar är i huvudsak att det finns annan skogsmark i området. Kommunen har däremot inte redovisat någon faktisk ersättning för de kvaliteter som går förlorade. Att hänvisa till andra skogsområden är inte detsamma som att ersätta ett etablerat och tillgängligt rekreationsområde.

Samtidigt framhåller kommunen de samhällsekonomiska nyttor som projektet förväntas generera genom näringslivsutveckling, sysselsättning och framtida tillväxt. Det förefaller dock i begränsad omfattning finnas dokumenterade näringslivsanalyser eller samhällsekonomiska utredningar som underbygger dessa förväntningar.

Trots detta redovisas endast i begränsad omfattning hur kommunen har vägt dessa motstående intressen mot varandra. I flera centrala frågor konstateras endast att kommunens bedömning kvarstår, utan att det tydligt förklaras varför vissa allmänna eller enskilda intressen har tillmätts större vikt än andra. Detta gäller särskilt påverkan på landskapsbilden, friluftsliv och rekreation, biologisk mångfald, närboendes livsmiljö och kulturmiljövärden.

8.5 BRISTER I REDOVISNINGEN AV LOKALISERINGSFRÅGAN

Mot bakgrund av att planen avviker från gällande översiktsplan och att kommunen själv bedömt att projektet kan medföra betydande miljöpåverkan borde lokaliseringsfrågan ha behandlats betydligt mer utförligt och transparent i samrådsredogörelsen.

Lokaliseringsfrågan är ett av de mest återkommande temana i samrådet. Ett stort antal synpunkter avser alternativa lokaliseringar och ifrågasätter kommunens val av Södra Viken som plats för etableringen.

Kommunens svar begränsas i stor utsträckning till att alternativa lokaliseringar har bedömts utifrån sakliga och objektiva kriterier. Däremot framgår inte hur kriterierna har viktats, varför vissa negativa konsekvenser har bedömts acceptabla på den valda platsen eller hur för- och nackdelar mellan alternativen faktiskt har vägts mot varandra (se ochså pkt.

8.6 SAMRÅDSREDOGÖRELSEN FÅR DELVIS KARAKTÄR AV FÖRSVARSSKRIFT

I flera delar uppfattas dokumentet mer som ett försvar av projektet än som en neutral redovisning av inkomna synpunkter och kommunens bedömningar av dessa.

Samrådsredogörelsens huvudsakliga funktion är att redovisa inkomna synpunkter och kommunens ställningstaganden till dessa. I föreliggande dokument övergår framställningen emellanåt till att argumentera för projektets lämplighet och framtida samhällsnytta snarare än att neutralt redovisa hur samrådssynpunkterna har hanterats.

Detta gäller bland annat resonemang om projektets betydelse för näringslivsutveckling, framtida arbetstillfällen, regional tillväxt och kommunens utveckling.

Sådana resonemang kan naturligtvis vara relevanta i planprocessen, men riskerar samtidigt att minska samrådsredogörelsens värde som objektiv redovisning av samrådets resultat.

8.7 BEHOV AV STÖRRE ÖPPENHET KRING OSÄKERHETER

En mer öppen redovisning av kvarstående osäkerheter hade stärkt dokumentets trovärdighet och samtidigt förbättrat möjligheterna för att bedöma planens lämplighet och genomförbarhet.

Av handlingarna framgår att flera viktiga frågor fortfarande ska hanteras genom fortsatt projektering, kompletterande utredningar, tillståndsprövningar eller andra framtida processer. Detta gäller bland annat frågor om vattenuttag, tekniska lösningar, artskydd, naturvärden och genomförandefrågor.

Trots detta ger samrådsredogörelsen på flera ställen intrycket att dessa frågor redan är slutligt avgjorda. Dokumentet redovisar endast i begränsad omfattning vilka

osäkerheter som kvarstår, vilka frågor som ännu inte är fullt klarlagda eller hur sådana osäkerheter kan påverka planens genomförande och konsekvenser.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att samrådsredogörelsen eller planprocessen brister i fråga om transparens, delaktighet, motivering eller redovisning av genomförda avvägningar. Samrådsredogörelsen har upprättats i enlighet med plan- och bygglagens krav och har godkänts av kommunstyrelsens allmänna utskott. Inkomna synpunkter har sammanställts, redovisats och bemötts. Kommunens ställningstaganden och de ändringar som gjorts till följd av samrådet framgår av samrådsredogörelsen och planhandlingarna. Kommunen bedömer att det samlade underlaget ger en tydlig bild av planförslaget samt de avvägningar som gjorts under planarbetet.

Kommunen bedömer att berörda myndigheter, organisationer, sakägare och allmänhet har getts goda möjligheter att delta i planprocessen. Information om samråd och granskning har skickats till en bred krets, granskningstiden förlängdes utöver plan- och bygglagens minimikrav och kommunen bjöd även in till öppet hus för ytterligare dialog kring planförslaget.

Flera yttranden som inkom under samrådet var omfattande och behandlade i stora delar samma frågeställningar. För att öka överskådligheten har kommunen därför i vissa delar valt att tematiskt sammanställa synpunkter och kommunens kommentarer. Kommunen bedömer att detta förbättrar läsbarheten utan att innehållet eller innebörden av inkomna synpunkter förändras.

De förändringar som genomförts efter samrådet har hanterats inom ramen för den ordinarie detaljplaneprocessen. Kommunen bedömer att något nytt samråd inte har krävts och att det inte föreligger sådana förutsättningar att en ny granskning behöver genomföras.

Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

9. Planbeskrivningen

Planbeskrivningen för Climate Arena diskuterar endast i begränsad omfattning osäkerheter, alternativa bedömningar och de principiella avvägningar som ligger till grund för planförslaget. Planbeskrivningen uppfyller endast i begränsad utsträckning intentionen bakom regelverket att ge ett tydligt, transparent och prövbart beslutsunderlag. Detta gäller särskilt avvägningarna mellan övergripande planering och detaljplanen, bedömningen av alternativa lokaliseringar, analysen av kumulativa

effekter samt synliggörandet av osäkerheter i miljöbedömningen. Dessa frågor är särskilt centrala i planer som handläggs med utökat förfarande och som omfattas av krav på strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken.

För detaljplaner som handläggs med utökat förfarande och som bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan ställs relativt omfattande krav på planbeskrivningen. Enligt 4 kap. 33 § plan- och bygglagen (PBL) ska planbeskrivningen bland annat redovisa planens syfte, dess förhållande till gällande översiktsplan, planens konsekvenser samt de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga förutsättningarna för genomförandet. När planen dessutom omfattas av krav på strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken ska planbeskrivningen ge ett tillräckligt underlag för att förstå vilka miljöeffekter planen kan få, vilka avvägningar som har gjorts och hur miljöhänsyn har integrerats i planeringen.

Dette gäller förhållandet till gällande översiktsplan. Planbeskrivningen konstaterar att området enligt ÖP 2011 är avsatt för friluftsliv och rekreation, men diskuterar i liten utsträckning varför kommunen nu bedömer området som mer lämpligt för en omfattande industrietablering. Dokumentet hänvisar huvudsakligen till LIS-planen och arbetet med en ny översiktsplan, utan att närmare redovisa vilka planeringsmässiga överväganden som ligger bakom omdisponeringen av ett stort sammanhängande frilufts- och skogsområde. Enligt min bedömning blir den strategiska motiveringen för markanvändningsförändringen därmed relativt begränsad.

Detsamma gäller lokaliseringsfrågan. Planbeskrivningen anger att flera alternativa områden har övervägts innan valet föll på Södra Viken, men redovisar endast i begränsad omfattning vilka kriterier som använts, hur alternativen jämförts eller varför de förkastats. När planunderlaget samtidigt visar att projektet under lång tid varit knutet till Södra Viken genom markanvisningar och projektutveckling framstår lokaliseringsbedömningen som svår att granska och följa.

En liknande problematik gäller naturmiljön. Planbeskrivningen bygger i stor utsträckning på naturvärdesinventeringen, men lägger huvudsakligen fokus på om de identifierade naturvärdesobjekten ligger inom eller utanför planområdet. Samtidigt framgår det av naturvärdesinventeringen att den inte utgör en landskapsekologisk analys och inte bedömer konsekvenser av exploatering eller framtida naturvärden. Detta innebär att planbeskrivningen endast i begränsad grad belyser frågor som rör ekologiska samband, grön infrastruktur och den samlade betydelsen av de naturvärden som försvinner eller förändras genom exploateringen.

Detta är särskilt relevant eftersom planbeskrivningen, liksom MKB:n, endast i begränsad utsträckning analyserar planens samlade eller kumulativa miljöeffekter. Påverkan på naturmiljö, landskap, vattenmiljö, trafik, belysning och friluftsliv behandlas huvudsakligen var för sig. Däremot saknas i stor utsträckning en samlad bedömning av hur dessa faktorer samverkar över tid. För en plan som kommunen själv bedömer kan medföra betydande miljöpåverkan framstår detta som en svaghet i förhållande till syftet med den strategiska miljöbedömningen enligt 6 kap. miljöbalken.

Även bedömningarna av vattenmiljö och miljökvalitetsnormer bygger i stor utsträckning på att framtida tekniska lösningar fungerar som avsett. Slutsatsen att miljökvalitetsnormerna inte påverkas negativt förutsätter bland annat att planerade biodiken, dagvattenanläggningar, fördröjningsvolymer och reningslösningar etableras och fungerar enligt plan. Flera av dessa lösningar ska dock detaljprojekteras i ett senare skede. Planbeskrivningen synliggör endast i begränsad omfattning vilken betydelse dessa förutsättningar har för de slutsatser som dras.

När det gäller artskydd har kunskapsunderlaget för fladdermöss stärkts betydligt genom särskilda inventeringar och artskyddsutredningar. Detta utgör en tydlig förbättring jämfört med samrådshandlingarna. Samtidigt är bedömningarna av andra skyddade arter mer begränsade. Trots registreringar av bland annat spillkråka, mindre hackspett och lappuggla är huvuddelen av artskyddsbedömningarna koncentrerade till fladdermöss. Uppföljningen av Länsstyrelsens krav på ett bredare kunskapsunderlag för skyddade arter framstår därför endast som delvis tillgodosedd.

Även bedömningen av friluftslivet framstår som begränsad. Planbeskrivningen lägger stor vikt vid att allmänheten fortsatt ska ha tillgång till området genom servicevägar, nya stigar och ett mindre friluftsområde. I mindre grad diskuteras den kvalitativa skillnaden mellan ett sammanhängande skogs och rekreationsområde och ett område som huvudsakligen får karaktär av industriområde. Frågor om upplevelsevärden, landskap, stillhet och rekreationskvaliteter behandlas därmed relativt översiktligt. Det är också värt att notera att motionsspåret föreslås förläggas i den brantaste delen av området och att den äldre vägen i området delas upp mellan de planerade byggnaderna.

Planförslaget medför betydande transportaktivitet till och från anläggningen samt intern trafik. Analysen fokuserar främst på trafikmängder och vägnätets kapacitet, medan transporternas samlade miljöeffekter behandlas begränsat. Särskilt saknas en tydligare bedömning av transporternas bidrag till buller, utsläpp, klimatpåverkan och förändringar av områdets karaktär som skogs- och rekreationsmiljö. Det framgår inte heller att väg 888 fungerar som alternativ transportled för farligt gods, trots att detta kan vara relevant för bedömningen av trafikrisker och områdets lämplighet för den föreslagna verksamheten. Sammantaget framstår därför trafikens betydelse för planens miljöpåverkan som större än vad som kommer till uttryck i planhandlingarna.

> *Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planbeskrivningen innehåller sådana brister att planförslagets konsekvenser, avvägningar eller genomförande inte kan bedömas. Planbeskrivningen ska läsas tillsammans med övriga planhandlingar, däribland miljökonsekvensbeskrivningen och de utredningar som tagits fram inom ramen för planarbetet.*
>
> *Med anledning av inkomna synpunkter har en översyn av*

planbeskrivningen genomförts och vissa förtydliganden har gjorts avseende bland annat planens konsekvenser och de bedömningar som ligger till grund för planförslaget. Inför beslut om antagande finns även redovisning av miljöbedömning.

Kommunen bedömer att planhandlingarna har en lämplig detaljeringsgrad och redovisningsnivå utifrån detaljplanens syfte och skede. Den information som krävs enligt plan- och bygglagen och miljöbalken redovisas i planhandlingarna. Kommunen bedömer sammantaget att underlaget är tillräckligt för att bedöma planförslagets lämplighet och konsekvenser. Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

10. Klassificering enligt miljöprövningsförordningen

Efter en förfrågan till länsstyrelsen (e-post 2026-06-22) har jag fått bekräftat att någon formell klassificering enligt miljöprövningsförordningen normalt inte görs inom ramen för detaljplaneprocessen. Inom detaljplanen prövas i stället markens lämplighet för den avsedda användningen. Frågan om verksamhetens klassificering hanteras i ett senare skede.

Av planhandlingarna framgår samtidigt att projektet är omfattande, att det bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan och att det innefattar flera anmälningspliktiga delverksamheter. I planbeskrivningen anges att verksamheten bedöms utgöra en anmälningspliktig C-verksamhet enligt miljöprövningsförordningen, men någon samlad analys av verksamheten som helhet i förhållande till klassificeringen redovisas inte. Formuleringen ”bedöms” ger dessutom intrycket att även kommunen betraktar detta som en preliminär bedömning.

Enligt miljöbalken ska miljöfarliga verksamheter bedömas utifrån ett helhetsperspektiv där även den samlade miljöpåverkan beaktas. Den aktuella etableringen omfattar cirka 140 hektar mark, över 250 000 m² byggnadsarea, omfattande bergarbeten och massförflyttningar, vattenuttag samt flera tekniska anläggningar. Mot denna bakgrund framstår bedömningen att verksamheten kan hanteras som en Cverksamhet som sparsamt motiverad, särskilt som projektet samtidigt bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan.

Jag vill också hänvisa till den protokollsanteckning som Hela Sunnes representant Gillberg lämnade vid arbetsutskottets sammanträde den 20 maj 2026: ”Jag förutsätter att Climate Arena åtar sig att frivilligt tillståndspröva detta jätteprojekt enligt miljöbalken, eller att miljö- och bygglovsnämnden med stöd av 9 kap. 6 a § miljöbalken förelägger projektet att ansöka om tillstånd enligt miljöbalken.”

Mot bakgrund av projektets storlek, de omfattande markarbetena, de tekniska anläggningarna och den betydande miljöpåverkan som identifierats framstår det som

svårt att se att verksamheten kan hanteras som en anmälningspliktig C-verksamhet. Enligt min mening finns det därför starka skäl att ifrågasätta den preliminära klassificeringen och att pröva om verksamheten i stället ska omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken.

Kommunens kommentar: Planområdet är totalt ca 140 hektar stort och kvartersmarken avsedd för Climate Arenas verksamhet är ca 110 hektar. Kommunen delar uppfattningen att klassificering enligt miljöprövningsförordningen inte avgörs inom detaljplaneprocessen. Planbeskrivningen ska dock redovisa kända förutsättningar för kommande prövningar enligt annan lagstiftning.
Den planerade verksamheten omfattas av 30 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251), verksamhetskod 92.30, avseende permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon. Det har framgått tidigare men har nu förtydligats i planbeskrivningen.
Frågor om frivillig tillståndsprövning eller eventuellt föreläggande om tillståndsprövning enligt miljöbalken prövas inte inom detaljplaneprocessen utan i särskild ordning enligt miljöbalkens bestämmelser.
Kommunen bedömer att planförslagets miljöeffekter har utretts i tillräcklig omfattning inom ramen för detaljplaneprocessen. Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

11. Utkast till genomförandeavtal

Det finns inga detaljerade lagkrav på innehållet i ett genomförandeavtal. För ett projekt av denna storlek och komplexitet är det ändå anmärkningsvärt att avtalet huvudsakligen reglerar ekonomiska och praktiska genomförandefrågor, medan krav på uppföljning, övervakning och rapportering av de miljömässiga förutsättningar som ligger till grund för MKB:n – och som vidareförs i planbeskrivningen – endast i begränsad omfattning konkretiseras. Detta gäller särskilt frågor som rör naturmiljö, artskydd utöver fladdermöss, uppföljning och övervakning, landskapsanpassning samt långsiktig kontroll av miljöeffekter. Detta framstår som en svaghet mot bakgrund av uppföljningskraven i 6 kap. miljöbalken och kunskaps- och försiktighetsprinciperna i 2 kap. miljöbalken.

Många av MKB:ns slutsatser, som också återfinns i planbeskrivningen, bygger på att föreslagna skydds och kompensationsåtgärder fungerar som avsett. Genomförandeavtalet innehåller dock endast i begränsad omfattning konkreta krav på övervakning, rapportering eller korrigerande åtgärder om dessa förutsättningar inte uppfylls. Detta gäller särskilt vattenmiljön, där krav ställs på rening, fördröjning och provtagning av dagvatten utan närmare angivelse av vilka parametrar som ska följas upp, hur ofta kontroll ska ske eller vilka åtgärder som ska utlösas vid avvikelser. På motsvarande sätt saknas i stor utsträckning uppföljning av de artskyddsintressen som Länsstyrelsen efterfrågat för andra arter än fladdermöss. Avtalet innehåller inte heller

något system för efterkontroll av om de föreslagna habitatåtgärderna faktiskt upprätthåller den ekologiska funktion som lagts till grund för artskyddsutredningarna.

Ett genomgående drag är att kommunen åtar sig flera konkreta förpliktelser samtidigt som mekanismerna för att skydda kommunen om projektet inte genomförs eller endast delvis fullföljs är begränsade. Kommunen åtar sig bland annat att etablera kommunal vattenförsörjning, flytta kommunala byggnader och motionsspår, anlägga en ny damm som fladdermushabitat, säkerställa vattenförsörjning till vissa privata fastigheter samt möjliggöra de rättigheter och servitut som krävs för projektets genomförande. Samtidigt finns endast i begränsad utsträckning ekonomiska säkerhetsmekanismer som minskar kommunens risk om projektet försenas, förändras eller avbryts.
Det bör också reglera att Climate Arena åtar sig att tillståndspröva projektet enligt miljöbalken (jfr. protokollsanteckning från Hela Sunne vid AU:s sammanträde den 20 maj 2026).

Bestämmelsen om säkerhetsställande framstår i detta sammanhang som särskilt viktig. Även om exploatören åläggs att ställa moderbolagsgaranti genom Climate Arena Holding AB innehåller avtalet ingen bedömning av garantigivarens ekonomiska bärkraft, inga krav på eget kapital eller soliditet, ingen skyldighet till löpande ekonomisk redovisning och ingen möjlighet för kommunen att begära ytterligare säkerhet om förutsättningarna förändras. Det finns inte heller någon bankgaranti, fullgörandegaranti eller annan form av realsäkerhet. Mot bakgrund av projektets omfattning framstår detta som en begränsad säkerhetslösning.

Avtalet innehåller dessutom flera bestämmelser som är formulerade som framtida avsiktsförklaringar snarare än tydliga och bindande åtaganden. Detta gäller exempelvis formuleringar om att kommunen ”avser” att upplåta rätt till vattenuttag, ”avser” att teckna ytterligare avtal om ledningar och avlopp eller ”avser” att möjliggöra vissa lösningar genom senare överenskommelser. Förhållanden som förefaller vara centrala för projektets genomförande är därmed inte slutligt reglerade. Detta skapar osäkerhet kring vilka rättigheter och skyldigheter som faktiskt gäller om framtida avtal inte kommer till stånd.

Det kan också ifrågasättas om vissa avtalsbestämmelser är tillräckligt motiverade utifrån kommunens roll och ansvar enligt kommunallagen. Detta gäller särskilt bestämmelsen om att kommunens skogsförvaltning ska anpassas så att testanläggningen fortlöpande skärmas av genom hyggesfritt skogsbruk. Formuleringen kan ge intryck av att kommunens förvaltning av allmän naturmark i betydande utsträckning anpassas efter behoven hos en enskild privat verksamhet. På motsvarande sätt bör bestämmelsen om att kommunen ska bekosta vattenförsörjning till tre namngivna privata fastigheter motiveras närmare, så att det tydligt framgår hur åtgärden förhåller sig till principerna om saklighet, likabehandling och kommunal kompetens.

Särskilda frågor väcks också av bestämmelsen om den så kallade ”bygdepengen”. Utformningen gör det svårt att förstå den rättsliga och praktiska innebörden av

ordningen. Det anges endast att exploatören ”avser” att återföra en del av ett eventuellt positivt resultat till lokala ändamål. Samtidigt framgår inte vilket belopp som ska avsättas, hur beräkningen ska göras, när utbetalning ska ske, vem som ska ta emot medlen eller hur systemet ska förvaltas och kontrolleras. Bestämmelsen framstår därför närmast som en politisk avsiktsförklaring snarare än en avtalsrättsligt bindande förpliktelse.

Bygdepengen väcker även principiella frågor i en planprocess. Det är viktigt att ekonomiska bidrag till lokalsamhället inte skapar intrycket att lokal acceptans, stöd för detaljplanen eller hantering av invändningar kan kompenseras genom ekonomiska ersättningar. Plansaken ska bedömas utifrån planerings- och miljömässiga förhållanden, inte utifrån ekonomiska bidrag till lokalsamhället. Om ordningen ska behållas bör den därför regleras tydligare och hållas klart åtskild från planbeslutet och bedömningarna enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken.

När det gäller avtalets sanktionsmekanismer framstår även dessa som relativt svaga. Vitesbestämmelserna är begränsade till vissa specifika frågor, bland annat skogsplantering och vissa bygg- och anläggningsåtgärder. Viktiga frågor såsom framdrift, genomförande av anläggningar, vattenhantering eller andra centrala exploatörsåtaganden omfattas inte av motsvarande mekanismer. Vitesbeloppet om 50 000 kronor per överträdelse framstår dessutom som lågt i förhållande till projektets samlade ekonomiska omfattning. Det kan därför ifrågasättas om avtalet i tillräcklig grad säkerställer att centrala förpliktelser faktiskt fullgörs.

Sammantaget framstår genomförandeavtalet som otillräckligt reglerat på flera centrala områden. Detta gäller särskilt säkerhetsställande, kommunens ekonomiska risk, flera otydliga framtida åtaganden samt den oklara regleringen av bygdepengen. Dessa frågor bör enligt min mening klargöras och stärkas innan avtalet kan anses ge ett tillräckligt robust underlag för projektets genomförande.

> *Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att genomförandeavtalet är otillräckligt reglerat eller att det saknas förutsättningar för ett ändamålsenligt genomförande av detaljplanen. Vissa mindre justeringar och förtydliganden kommer att göras i avtalet inför undertecknande. Genomförandeavtalet syftar till att reglera ansvarsfördelning, genomförande och ekonomiska förutsättningar mellan parterna. Frågor om miljöuppföljning, tillsyn, kontroll, tillstånd, anmälningar och efterlevnad regleras i varierande grad genom detaljplanen, genomförandeavtalet, miljöbalken samt efterföljande myndighetsprövningar.*
>
> *Exploatören ansvarar för att erforderliga tillstånd, anmälningar, lov och andra myndighetsbeslut söks, erhålls och följs under såväl bygg- som driftskedet. Frågor om frivillig tillståndsprövning enligt miljöbalken utgör inte en fråga som regleras genom detaljplanen.*

Kommunen bedömer sammantaget att genomförandeavtalet, efter genomförda justeringar och förtydliganden, ger tillräckliga förutsättningar för planens genomförande. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Slutsats
Den samlade granskningen visar att den grundläggande bristen inte är avsaknaden av enskilda utredningar, utan att lokaliseringsprövningen och miljöbedömningen som helhet inte ger ett tillräckligt och rättssäkert beslutsunderlag för detaljplanen. För flera centrala frågor – bland annat naturmiljö, artskydd, vattenmiljö, landskapsbild, friluftsliv och påverkan på närboende – kvarstår betydande osäkerheter samtidigt som slutsatsen genomgående är att påverkan kan hanteras genom framtida skydds- och anpassningsåtgärder. I många fall är dessa åtgärder inte närmare preciserade, rättsligt säkerställda eller kopplade till uppföljning och kontroll.

Underlaget visar inte heller att alternativa lokaliseringar har prövats på ett förutsättningslöst, likvärdigt och transparent sätt innan Södra Viken valdes. Tvärtom ger handlingarna intrycket att planeringen under lång tid varit inriktad på att möjliggöra ett redan valt projekt. Kommunen har inte heller visat varför avvikelsen från gällande översiktsplan är motiverad eller hur de intressen som planen tidigare varit avsedd att tillgodose har vägts mot den nu föreslagna markanvändningen.

Samtidigt skjuts flera avgörande frågor – bland annat rörande vattenhantering, teknisk utformning, artskydd, strandskydd och miljövillkor – till senare prövningar, projekteringsskeden eller avtalslösningar. Detta innebär att planens miljömässiga, tekniska och rättsliga förutsättningar ännu inte är tillräckligt klarlagda. Detaljplanen bygger därmed i betydande utsträckning på antaganden om att framtida lösningar kommer att fungera och kunna godkännas, snarare än på förhållanden som faktiskt har utretts och visats vara genomförbara.

Mot denna bakgrund anser jag inte att kommunen har visat att marken är lämplig för den föreslagna användningen eller att kraven på kunskapsunderlag, försiktighet och lokalisering enligt miljöbalken har uppfyllts. Planförslaget vilar på en lokaliseringsprövning som inte genomförts på det sätt miljöbalken förutsätter, en miljökonsekvensbeskrivning med väsentliga brister och osäkerheter, ett strandskyddsupphävande vars rättsliga grund kan ifrågasättas, en otillräckligt utredd artskyddsfråga samt vatten- och skyfallslösningar som enligt kommunens eget underlag inte är färdigutredda.

Sammantaget aktualiserar planförslaget frågor om förenligheten med bland annat 2 kap. 4–5 §§ PBL, 2 kap. 6 § samt 6 kap. miljöbalken, bestämmelserna om strandskydd i 7 kap. miljöbalken, artskyddsförordningen, miljökvalitetsnormerna för vatten samt de krav på planeringsunderlag och redovisning som följer av plan- och bygglagen. Flera av de brister som påtalats är dessutom av sådan karaktär att de kan aktualisera länsstyrelsens ingripandeprövning enligt 11 kap. PBL.

Min samlade bedömning är därför att planförslaget inte bör föras vidare till antagande i dess nuvarande form. Jag hemställer i första hand att planarbetet avbryts. I andra hand bör planförslaget omarbetas på grundval av ett mer fullständigt underlag och därefter bli föremål för nytt samråd eller, åtminstone, en ny granskning. Jag begär även att skriftligen underrättas om granskningsutlåtandet samt om varje kommande beslut i ärendet.

> *Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planförslaget saknar tillräckligt underlag eller att markens lämplighet för den avsedda användningen inte har visats. Lokaliseringsfrågan, planens miljöeffekter och konsekvenser samt förutsättningarna för genomförande har utretts inom ramen för detaljplaneprocessen genom planhandlingar, miljökonsekvensbeskrivning och ett flertal kompletterande utredningar.*
> *Detaljplanen ska visa att marken är lämplig för avsedd användning och att planen är genomförbar. Det innebär inte att samtliga tekniska lösningar, tillståndsvillkor och genomförandefrågor behöver vara slutligt projekterade eller fastställda vid tidpunkten för antagandet. Flera frågor kommer naturligt att prövas och preciseras vidare inom ramen för kommande tillstånds-, anmälnings-, projekterings- och genomförandeskeden.*
>
> *Kommunen bedömer att de åtgärder och lösningar som redovisas i planhandlingarna är realistiska och genomförbara samt att erforderliga skydds- och försiktighetsåtgärder kan säkerställas genom detaljplanen, efterföljande prövningar och tillämpning av annan lagstiftning.*
> *Kommunen bedömer sammantaget att planförslaget uppfyller de krav som följer av plan- och bygglagen och miljöbalken samt att det finns tillräckligt underlag för att föra planen till antagande.*
> *I övrigt hänvisas till kommunens kommentarer ovan.*

Bilaga:
1. Översikt markanvisningsavtal Södra Viken 1:8
2. Samrådsyttrande

Granskningsyttrande 3 (samlingsyttrande)

Trots de förändringar som genomförts efter samrådet kvarstår de grundläggande invändningarna mot detaljplanen för Södra Viken 1:8.

Den som under granskningstiden skriftligen framfört synpunkter som inte tillgodosetts har rätt att överklaga (13 kap. 11§ PBL). Detta yttrande ges för att tillvarata den rätten och de synpunkter som framförs nedan grundas även på den påverkan som planen medför för våra fastigheter. Planen påverkar oss direkt genom följande:

- Våra fastigheter är belägen i Gettjärn, i planområdets omedelbara närhet.
- Området används för friluftsliv och rekreation och är utpekat som sådant i översiktsplanen. Enligt planbeskrivningen kommer stora delar av befintliga stigar och elljusspår att försvinna.
- Landskapsbild och boendemiljö – Industribyggnader med höjder upp till cirka 25,5 meter planeras i ett idag obebyggt skogsområde som utgör en viktig del av utsikten från våra fastigheter. Detta kommer att påverka negativt både landskapsbilden och boendemiljön.
- Byggtiden beräknas till minst tre år, vilket medför ökad trafik på väg 888, inklusive tunga transporter och buller från sprängning och bergarbeten. Väg 888 är vår dagliga utfartsväg.
- Exploateringen omfattar omfattande markarbeten, hårdgjorda ytor och vattenuttag inom området ovan grundvattenförekomsten Gettjärn–Södra Viken.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte bedömningen att detaljplanens genomförande medför den påverkan på de aktuella fastigheterna som beskrivs i yttrandet.
Bostäderna på de aktuella fastigheterna är belägna cirka 300- 450 meter från planområdets gräns. Genomförd fotoanalys visar att synligheten av planerade byggnader från bostäderna är mycket begränsad och i vissa fall saknas helt. Den byggrätt som medger högst byggnadshöjd är belägen cirka 1,5- 2 km från aktuella bostäder.

Inom planområdet avsätts cirka 30 hektar naturmark där förutsättningar för bland annat friluftsliv och rekreation kvarstår. Motionsspåret flyttas. I närområdet finns dessutom omfattande arealer skogsmark tillgängliga för friluftsliv. När anläggningen är byggd kommer man även kunna vistas inom stora delar av området.

Under byggtiden bedöms trafiken på väg 888 öster om planområdet öka med cirka 15- 20 procent. Fastigheternas anslutningar till vägnätet påverkas inte direkt av planförslaget.

Planförslagets påverkan på grundvatten har utretts inom ramen för planprocessen. Påverkan på grundvattenförekomsten bedöms vara försumbar.

Sammantaget bedömer kommunen att planens konsekvenser för de aktuella fastigheterna är begränsade. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Våra huvudsakliga invändningar är följande:

- Lokaliseringsprövningen uppfyller inte kraven i miljöbalken och det har inte visats att alternativa lokaliseringar har prövats på ett öppet, likvärdigt och transparent sätt.
- Planen avviker från gällande översiktsplan, där området är avsatt för friluftsliv och rekreation. Kommunen har inte på ett tillräckligt tydligt sätt motiverat denna omdisponering.
- Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n), naturvärdesinventeringen och flera andra utredningar innehåller betydande osäkerheter och ger inte ett tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma planens samlade miljökonsekvenser.
- Frågor om artskydd, vattenmiljö, landskapsbild, friluftsliv och påverkan på närboende är fortfarande otillräckligt utredda.
- Fladdermöss. Bedömningen av påverkan på fladdermöss bygger på ett otillräckligt och osäkert kunskapsunderlag. Planhandlingarna visar inte att artskyddsförordningens krav avseende fortplantningsområden, viloplatser och kontinuerlig ekologisk funktion kan uppfyllas, samtidigt som osäkerheterna i underlaget genomgående har tonats ned i MKB:n.
- Flera centrala slutsatser bygger på framtida skydds- och kompensationsåtgärder som ännu inte är tillräckligt preciserade eller rättsligt säkerställda.
- Det är oklart om verksamheten kan klassificeras som en anmälningspliktig Cverksamhet. Projektets omfattning talar för att en tillståndsprövning enligt miljöbalken bör genomföras.

Kommunens kommentar: Synpunkterna bemöts under rubrikerna nedan.

Lokalisering
Den centrala frågan är inte om kommunen har rätt att ändra syn på framtida markanvändning. Frågan är om lokaliseringsvalet har föregåtts av en självständig och strategisk prövning.

Av planhandlingarna framgår att kommunen och Climate Arena har arbetat med projektet under mycket lång tid och att Södra Viken varit aktuellt sedan början av 2010-talet. Samtidigt har området under hela denna period varit utpekat för friluftsliv och rekreation enligt gällande översiktsplan.

Mot denna bakgrund är det svårt att se att alternativa lokaliseringar har prövats vid en tidpunkt då valet av Södra Viken fortfarande var reellt öppet. De redovisade lokaliseringsanalyserna framstår därför mer som en motivering av ett redan identifierat huvudalternativ än som en förutsättningslös jämförelse mellan olika alternativ.

Det saknas också en tydlig redovisning av:

- varför just Södra Viken valts,
- hur alternativa lokaliseringar har värderats,
- vilken betydelse tidigare markanvisningar haft för lokaliseringsvalet,
- hur intressena friluftsliv, naturmiljö och rekreation har vägts mot önskemålet om näringsutveckling.

MKB OCH NATURVÄRDESINVENTERING
MKB:n beskriver omfattande ingrepp i ett cirka 140 hektar stort skogsområde men drar genomgående slutsatsen att konsekvenserna är begränsade.

Tre övergripande brister är särskilt tydliga:

- Bristfällig alternativredovisning. Analysen fokuserar främst på teknisk genomförbarhet, infrastruktur och projektlogik. Miljö-, natur- och samhällshänsyn framstår som underordnade.
- Otillräcklig analys av naturmiljön: Naturmiljö och biologisk mångfald behandlas inte som ett självständigt huvudtema trots att naturvärdesinventeringen identifierar flera områden med naturvärdesklass 2 och 3.
- Avsaknad av kumulativa effekter. Det saknas en samlad analys av konsekvenserna av skogsavverkning, habitatförlust, fragmentering, ökad belysning, ökad trafik och teknisk exploatering över tid.

Kommunens kommentar: Planområdet är totalt ca 140 hektar stort och kvartersmarken avsedd för Climate Arenas verksamhet är ca 110 hektar. Kommunen delar inte uppfattningen att lokaliseringsprövningen eller miljökonsekvensbeskrivningen innehåller sådana brister att planförslagets lämplighet inte kan bedömas. MKBns omfattning och avgränsning har tagits fram i samråd med länsstyrelsen och kompletterats under planarbetet.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas alternativa lokaliseringar som kommunen bedömt vara rimliga att pröva utifrån planens syfte och geografiska förutsättningar. Alternativen Södra Viken, Kisterud och Gråberg har jämförts och bedömts utifrån sakliga och objektiva kriterier. Kommunen har, med stöd av redovisningen i MKB:n, bedömt att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en

avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Kisterud bedöms visserligen ha god tillgång till infrastruktur men betydande utmaningar kopplade till topografi och masshantering. Delar av området berör dessutom riksintresse för friluftsliv. Gråberg bedöms ha ännu större begränsningar genom långa avstånd till befintlig infrastruktur, elförsörjning och tätorter.
Att Södra Viken under en längre tid varit föremål för projektutveckling eller markanvisning innebär inte att den efterföljande lokaliseringsprövningen saknat självständighet. Lokaliseringsfrågan har prövats inom ramen för detaljplaneprocessen och den miljöbedömning som genomförts.
Miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad har avgränsats i samråd med länsstyrelsen. Kommunen bedömer att naturmiljö, friluftsliv, rekreation samt övriga relevanta miljöaspekter har utretts i tillräcklig omfattning för att planförslagets miljöeffekter ska kunna bedömas. De samlade och kumulativa effekter som bedömts relevanta för planförslaget redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Inför antagandet har planhandlingarna och MKB kompletterats med vissa förtydliganden avseende planförslagets samlade och kumulativa effekter.
Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

Artskydd
Kunskapsunderlaget för fladdermöss har förbättrats sedan samrådet men innehåller fortfarande betydande osäkerheter.

Inventeringen visar hög aktivitet, flera rödlistade arter samt förekomst av barbastell. Trots detta bygger slutsatserna i stor utsträckning på antagandet att kontinuerlig ekologisk funktion kan upprätthållas genom flytt av byggnader och nya habitatåtgärder.

Enligt vår bedömning har det inte visats att:

- fortplantningsområden och viloplatser inte påverkas,
- kontinuerlig ekologisk funktion kan upprätthållas,
- föreslagna kompensationsåtgärder är tillräckliga.

För fåglar är kunskapsunderlaget ännu svagare. PM Fågel saknar centrala uppgifter om inventeringstidpunkt, geografisk avgränsning och lokalisering av observationer. Det finns därför behov av en särskild fågelinventering och artskyddsutredning för de delar av planområdet som fortfarande omfattas av planen.

Kommunens kommentar: Efter granskningen har artskyddsfrågan behandlats vid ett särskilt artskyddssamråd med länsstyrelsen, sakkunnig fladdermusexpert och övriga berörda parter. Vid samrådet

redovisades artskyddsutredningen samt kompletterande underlag avseende stenskravel och fladdermöss. Efter genomgång av underlaget konstaterade länsstyrelsen att det inte finns behov av ytterligare inventeringar eller undersökningar som underlag för detaljplanens antagande. Länsstyrelsen bedömde att planen kan gå vidare till antagande och att eventuella artskyddsåtgärder som behöver säkerställas vid genomförandet hanteras genom tillsyn och föreläggande enligt miljöbalken. Tillsynsärende har startats.
Med anledning av ovan, samt de hänsyn som tagits i planen (som bl.a redogörs för i redovisning av miljöbedömning i planbeskrivningen) och regleringar i genomförandeavtalet som fångar upp sådana delar som inte kan regleras i plankartan, bedöms föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder kunna säkras och i enlighet med artskyddsutredningens bedömning projektet kunna genomföras utan att fladdermössens kontinuerliga ekologiska funktion påverkas negativt. Exploateringen bedöms därmed vara förenlig med artskyddsförordningen.

Med anledning av synpunkter som framfördes under samrådet avseende möjlig förekomst av skogshöns har en kompletterande fågelinventering genomförts. Inventeringen omfattade de miljöer som bedömts vara relevanta för skogshöns och närliggande områden. Inventeringen påvisade inga observationer av skogshöns eller tecken på reproduktion inom området. Mot denna bakgrund har någon ytterligare artskyddsutredning avseende skogshöns inte bedömts erforderlig. Det finns inte skäl att inventera andra arter som inte har lämpliga livsmiljöer inom planområdet. Lövskogsridån mot sjön i öster är belägen utanför planområdet.

PM Fågel kompletteras med uppgifter om inventeringstidpunkt och inventeringsområdets geografiska avgränsning.

Kommunen bedömer sammantaget att det finns ett tillräckligt kunskapsunderlag för att bedöma planförslagets påverkan på fågellivet. Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

Samrådsredogörelsen
Samrådsredogörelsen uppvisar enligt vår mening flera brister:

- kvarstående invändningar redovisas inte överskådligt,
- kommunens bemötanden är ofta mycket kortfattade,

- centrala intresseavvägningar redovisas inte tydligt,
- flera frågor beskrivs som avgjorda trots att betydande osäkerheter kvarstår.

Kommunen anger dessutom att planförslaget har förändrats väsentligt efter samrådet. Mot denna bakgrund borde det tydligare ha motiverats varför ett nytt eller kompletterande samråd inte genomförts.

Kommunens kommentar: Kommunen anser att de synpunkter som inkommit under samrådet har sammanställts, redovisats och bemötts i enlighet med plan- och bygglagens krav på samrådsredogörelse. Kommunens ställningstaganden, de ändringar som genomförts efter samrådet samt kvarstående synpunkter redovisas i samrådsredogörelsen och planhandlingarna.

Kommunen bedömer att planförslaget, de avvägningar som gjorts samt skälen för kommunens ställningstaganden kan utläsas av det samlade planunderlaget.

De förändringar som genomförts efter samrådet har hanterats inom ramen för den ordinarie detaljplaneprocessen. Kommunen bedömer att något nytt samråd inte har krävts. Efter granskningen har inte heller sådana väsentliga ändringar gjorts att en ny granskning behöver genomföras.

Kommunen bedömer att planen är redo för antagande. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Planbeskrivningen
Planbeskrivningen ger inte fullt ut det transparenta och prövbara beslutsunderlag som kan förväntas i ett ärende med betydande miljöpåverkan.

Särskilt gäller detta:

- lokaliseringsfrågan,
- förhållandet till översiktsplanen,
- analysen av naturmiljön,
- kumulativa effekter,
- osäkerheter kring vattenhantering och artskydd.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planbeskrivningen innehåller sådana brister att planförslagets konsekvenser, avvägningar eller genomförandeförutsättningar inte kan bedömas. Planbeskrivningen ska läsas tillsammans med

miljökonsekvensbeskrivningen och övriga utredningar som tagits fram inom ramen för planarbetet.
Inför antagandet har planhandlingarna setts över och vissa förtydliganden har gjorts, bland annat avseende planförslagets samlade och kumulativa effekter.
Kommunen bedömer att planhandlingarna har en lämplig detaljeringsgrad och redovisningsnivå utifrån planens syfte och skede samt att de innehåller den information som krävs enligt plan- och bygglagen och miljöbalken.
I övrigt hänvisas till kommunens kommentarer ovan.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Tillståndsprövning och genomförandeavtal
Projektets omfattning och potentiella miljöpåverkan talar enligt vår mening för att verksamheten bör tillståndsprövas enligt miljöbalken.

Även genomförandeavtalet innehåller betydande oklarheter. Flera avtalspunkter är formulerade som avsiktsförklaringar snarare än bindande åtaganden. Kraven på uppföljning av miljövillkor är begränsade och avtalet ger endast ett begränsat skydd för kommunen om projektet försenas, förändras eller avbryts.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att projektets omfattning eller de miljöeffekter som identifierats medför att frågan om tillståndsplikt kan avgöras inom ramen för detaljplaneprocessen. Frågor om klassificering enligt miljöprövningsförordningen samt eventuell tillstånds- eller anmälningsplikt prövas enligt miljöbalken i särskild ordning.

Kommunen delar inte heller uppfattningen att genomförandeavtalet är otillräckligt reglerat. Genomförandeavtalet syftar till att reglera ansvar, genomförande och ekonomiska förutsättningar för detaljplanens genomförande, medan frågor om tillstånd, tillsyn, kontroll och miljöuppföljning i stor utsträckning regleras genom annan lagstiftning och efterföljande myndighetsprövningar.
I övrigt hänvisas till kommunens kommentarer ovan.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Yrkanden
Vi yrkar att:

1. Detaljplanen inte antas.
2. Arbetet med detaljplanen för Södra Viken 1:8 avslutas.
3. Södra Viken även fortsättningsvis används för friluftsliv, rekreation och skolans skogsverksamhet enligt gällande översiktsplan.

4. Områdets LIS-utpekande tas bort.
5. Motsvarande förändringar görs i den nya översiktsplanen.
6. Climate Arena tillståndsprövas enligt miljöbalken oavsätt var den slutligen lokaliseras innan en eventuell etablering kan ske.

(Bilaga: Namnunderskrifter)

Kommunens kommentar: Kommunen noterar yrkandena men delar inte uppfattningen att planarbetet ska avbrytas eller att detaljplanen inte kan antas. Kommunen bedömer att planförslaget har utretts i tillräcklig omfattning och att marken är lämplig för avsedd användning.

Frågor om översiktsplanens framtida innehåll, LIS-planering samt eventuell tillståndsplikt enligt miljöbalken prövas i andra processer och utgör inte frågor som avgörs genom denna detaljplan.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Granskningsyttrande 4 (samlingsyttrande)

Vi har tidigare ingett skriftligt samrådsyttrande i maj 2025. Detta yttrande inges inom granskningstiden och kompletterar samt vidhåller vad som tidigare anförts. Vi begär att våra synpunkter antecknas, bemöts individuellt i granskningsutlåtandet och att vi underrättas om kommunens fortsatta ställningstaganden och om beslut att anta planen, i enlighet med 5 kap. 23–24 och 29–30 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

1. Yrkanden

1. I första hand yrkar vi att kommunen avbryter planarbetet och inte för planförslaget vidare till antagande, eftersom marken inte är lämpad för den föreslagna användningen och beslutsunderlaget inte uppfyller lagens krav.
2. I andra hand yrkar vi att planförslaget omarbetas i de avseenden som anges i detta yttrande – särskilt vad gäller lokaliseringsprövning, artskydd, strandskydd, vattenfrågor och skyfallshantering – samt att det omarbetade förslaget ställs ut för ny granskning enligt 5 kap. 25 § PBL, då ändringarna blir väsentliga.
3. Vi yrkar vidare att inga avtal om marköverlåtelse ingås och att ingen ny markanvisning beslutas innan planfrågan är slutligt avgjord.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte bedömningen att planarbetet ska avbrytas eller att planförslaget behöver omarbetas och ställas ut för ny granskning. Kommunen bedömer att planförslaget har

utretts i tillräcklig omfattning och att marken är lämplig för avsedd användning.
Kommunen bedömer vidare att det inte föreligger sådana omständigheter eller förändringar av planförslaget som motiverar en ny granskning enligt plan- och bygglagen.
Frågor om markanvisning, marköverlåtelse och andra civilrättsliga överenskommelser utgör inte en del av den aktuella detaljplaneprövningen.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

2. Vår ställning som sakägare och planens påverkan på våra fastigheter
Våra fastigheter är belägna i respektive Bräcka, Boberg, Gettjärn, Södra och Norra Viken och Sundstorp, alla i planområdets omedelbara närhet. Planen berör oss konkret och individuellt i följande avseenden.

- Landskapsbild och boendemiljö. Planen medger industribyggnader med byggnadshöjder upp till cirka 25,5 meter och nockhöjder upp till +180 meter över nollplanet i ett i dag obebyggt, kuperat skogsområde. För fastigheterna Sundstorp 1:14, Sundstorp 1:23, Sundstorp 1:24, (fastigheter på östra sidan av Lersjön med utsikt över planområdet), Gettjärn 1:104, Gettjärn 1:88, Boberg 1:3 och Boberg 2:1 utgör detta skogslandskap en central del av utsikten och närlandskapet.
  Fastigheterna Södra Viken 1:11, Södra Viken 1:12, Boberg 2:1 och Gettjärn 1:104 gränsar direkt till planområdet. Den omfattande förändringen av naturmiljön och landskapet berör direkt alla fastigheterna i detta yttrande speciellt relaterat till friluftsliv och rekreation i området.
- Trafik, buller och sprängning under byggtiden. Byggtiden anges till minst tre år med i genomsnitt cirka 193 fordon per dygn på väg 888, varav ett tjugotal tunga transporter, jämte krossning och sprängning inom området med bergskärningar upp till cirka 14 meter. Väg 888 är daglig utfartsväg för samtliga fastigheter i detta yttrande.
- Grund- och dricksvatten. Alla fastigheter utom Södra Viken 1:10, Södra Viken 1:11 och Södra Viken 1:12 har enskild dricksvattenbrunn. Planområdet ligger ovan grundvattenförekomsten Gettjärn–Södra Viken och exploateringen omfattar omfattande hårdgörning, sprängning och vattenuttag.
- Friluftsliv och rekreation. Området är i gällande översiktsplan (ÖP 2011) utpekat som frilufts- och rekreationsområde och används av oss och övriga närboende. Befintligt elljusspår och stigsystem, möjligheter till bär- och svampplockning samt befintliga rastskydd försvinner enligt planbeskrivningen till stor del. Även den gamla vägen som går genom området mellan Södra Viken och Gettjärn och

som är flitigt använd av kringboende (och även skolan) för rekreation kommer att försvinna. Vägen har haft samma dragning sedan åtminstone mitten av 1700-talet enligt Värmlands Museum som i sin kulturmiljöutredning av Södra Viken anser att vägen är bevarandevärd.

Enligt 13 kap. 11 § PBL tillkommer klagorätt den som senast under granskningstiden skriftligen framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Detta yttrande inges för att tillvarata den rätten, och samtliga nedanstående grunder åberopas även utifrån den individuella påverkan på våra fastigheter som redovisats ovan. Var och en av undertecknarna åberopar samtliga grunder utifrån sin egen fastighets förhållanden.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att detaljplanens genomförande medför den påverkan på de aktuella fastigheterna som beskrivs i yttrandet.
Yttrandet är undertecknat av ägare till 17 fastigheter med varierande avstånd till planområdet. Bostäderna på sex av fastigheterna är belägna cirka 115- 340 meter från planområdets närmaste gräns, medan övriga bostäder är belägna cirka 550- 1650 meter från planområdet.
Genomförd fotoanalys visar att synligheten av planerade byggnader från de aktuella bostäderna generellt är begränsad. För flera fastigheter bedöms inga byggnader bli synliga. Den byggrätt som medger högst byggnadshöjd är belägen cirka 1,5- 2 kilometer från de aktuella bostäderna.
Inom planområdet avsätts cirka 30 hektar naturmark där förutsättningar för bland annat friluftsliv och rekreation kvarstår. Motionsspåret flyttas. I närområdet till aktuella fastigheter finns dessutom omfattande arealer skogsmark tillgängliga för friluftsliv. När anläggningen är byggd kommer man även kunna vistas inom stora delar av området.
Under byggtiden bedöms trafiken på väg 888 öster om planområdet öka med cirka 15-20 procent. Fastigheternas anslutningar till vägnätet påverkas inte direkt av planförslaget.
Planförslagets påverkan på grundvatten och enskilda dricksvattenbrunnar har utretts inom ramen för planprocessen. Påverkan bedöms vara försumbar.
Sammantaget bedömer kommunen att planens konsekvenser för de aktuella fastigheterna är begränsade. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

3. Lokaliseringsprövningen uppfyller inte miljöbalkens krav
Enligt 2 kap. 4–5 §§ PBL får mark tas i anspråk för att bebyggas endast om den från allmän synpunkt är lämplig för ändamålet, med hänsyn till bland annat människors

hälsa och säkerhet, vattenförhållanden, trafik samt risken för översvämning och erosion. Planläggning ska enligt 2 kap. 2 § PBL ske med tillämpning av 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), och enligt 2 kap. 6 § MB ska för en verksamhet väljas den plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet. Lokaliseringsprövningen ska således ske förutsättningslöst i plan- och miljöbedömningsskedet – inte som efterhandslegitimering av ett redan gjort val. För planer som antas medföra betydande miljöpåverkan ska miljökonsekvensbeskrivningen enligt 6 kap. 35 § MB dessutom innehålla uppgifter om rimliga alternativ och skälen för den valda lösningen.

Av handlingarna i ärendet framgår att etableringen i Södra Viken varit fastlagd långt innan den formella miljöbedömningen inleddes. En första projektering gjordes redan 2009 (MKB sidan 2). Kommunen har på skriftlig fråga bekräftat att det inte finns någon dokumenterad lokaliseringsutredning upprättad före beslutet om miljöbedömning 2024.

Planbeskrivningens redovisning av alternativen (Kisterud, Gråberg samt ett bortvalt område vid Rottneros) är summarisk. Alternativen har inte analyserats på ett sådant sätt att deras miljömässiga förutsättningar och konsekvenser kan jämföras på likvärdiga grunder med huvudalternativet, och något daterat och verifierbart underlag för hur alternativen har bedömts och valts bort redovisas inte. Den enda platsspecifika bedömning av ett ytterligare alternativ som över huvud taget har dokumenterats – beskedet vid samrådsmötet att ytorna vid Holmby ”är för små” – lämnades muntligen och utan underlag.

Redovisningen i MKB:ns kapitel 3 förändrar inte denna bild. Jämförelsetabellen över alternativen betecknas som arbetsmaterial från åren 2020–2024, men det framgår inte när de enskilda bedömningarna gjordes, av vem, med vilket underlag eller enligt vilken metod.

Tabellen har dessutom ändrats mellan samråds- och granskningsskedet. Bedömningen av Gråbergs möjligheter till arbetsberedning och upplag har exempelvis ändrats från negativ till positiv utan att någon ny utredning, projektering eller annan förändring av faktaunderlaget redovisas. Tabellen ger därmed inte någon tillförlitlig dokumentation av att en verklig och förutsättningslös jämförelse genomfördes innan Södra Viken valdes.

Alternativredovisningen framstår därmed som en efterhandskonstruktion vars funktion är att legitimera ett redan fattat val, inte att pröva om projektet bör genomföras på platsen. Det är oförenligt med 2 kap. 6 § MB och med syftet bakom 6 kap. 35 § MB. Bristen är grundläggande och kan inte läkas genom kompletteringar i antagandeskedet; den kräver en förnyad, förutsättningslös prövning.

> *Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att lokaliseringsprövningen strider mot miljöbalkens krav eller att alternativredovisningen utgör en efterhandskonstruktion.*

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas de lokaliseringsalternativ som kommunen bedömt vara rimliga att pröva utifrån planens syfte och geografiska förutsättningar. Alternativen Södra Viken, Kisterud och Gråberg har jämförts och bedömts utifrån sakliga och objektiva kriterier. Kisterud bedöms visserligen ha god tillgång till infrastruktur men betydande utmaningar kopplade till topografi och masshantering. Delar av området berör dessutom riksintresse för friluftsliv. Gråberg bedöms ha ännu större begränsningar genom långa avstånd till befintlig infrastruktur, elförsörjning och tätorter.
Att olika lokaliseringar har diskuterats och studerats under en längre tid innebär inte att den formella lokaliseringsprövningen har föregripits eller saknat självständighet. Lokaliseringsfrågan har prövats inom ramen för detaljplaneprocessen och den strategiska miljöbedömning som genomförts enligt plan- och bygglagen och miljöbalken.
Kommunen bedömer, med stöd av redovisningen i miljökonsekvensbeskrivningen, att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.
Inför antagandet har planhandlingarna och MKB kompletterats med vissa förtydliganden avseende redovisning av lokaliseringsalternativ.
Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

4. Miljökonsekvensbeskrivningen utgör inte ett tillräckligt beslutsunderlag
En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt 6 kap. 35 och 37 §§ MB identifiera, beskriva och bedöma de miljöeffekter som planen kan antas medföra, redovisa rimliga alternativ och de skyddsåtgärder som planeras, samt ha den omfattning och detaljeringsgrad som krävs för en samlad bedömning av de väsentliga miljöeffekterna. Den nu framlagda MKB:n uppfyller inte dessa krav.

- Nollalternativet är knapphändigt beskrivet och kumulativa effekter – av anläggningen tillsammans med skolverksamheten, skogsbruket, trafiken och framtida utbyggnadsetapper – saknar en samlad bedömning.
- MKB:n innehåller inbördes motstridiga uppgifter, bland annat om grundvattenpåverkan: avsnitt 6.4.2 redovisar en minskad grundvattenbildning som enligt texten kan leda till sänkta grundvattennivåer och till att god kvantitativ status för grundvattenförekomsten inte uppnås eller bibehålls, samtidigt som avsnitt 6.2.2.1 och avslutningen av avsnitt 6.4.2 kategoriskt anger att byggnationen inte ska innebära någon påverkan på grundvatten. MKB:n anger därtill motstridiga årtal för projektets historik – en första projektering 2009 enligt sammanfattningen, en första kontakt 2010 enligt kapitel 3. Sådana motsägelser undergräver tilltron till underlaget som helhet.

- Ett återkommande mönster är att betydande osäkerheter redovisas – för dagvattenanläggningens funktion, höjdsättning, förstärkningsåtgärder, belysning och skyddsåtgärder för fladdermöss – varefter slutsatsen ändå blir att påverkan är liten. Avgörande frågor skjuts uttryckligen till detaljprojektering, bygglov, civilrättsliga avtal eller framtida anmälningsärenden. En detaljplan ska visa att marken är lämplig för ändamålet vid planläggningen (2 kap. 4–5 §§ PBL); lämpligheten kan inte förutsättas och bevisas i efterhand.

Till detta kommer att kommunens självständiga prövning av underlaget inte kan utläsas. Planhandlingarna och MKB:n är upprättade av konsulter finansierade av exploatören, samtidigt som kommunen är markägare, säljare, avtalspart och blivande tillsynsmyndighet. Denna dubbelroll ställer särskilt höga krav på en dokumenterad, självständig granskning från kommunens sida. Någon sådan redovisas inte.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller sådana brister att den inte kan utgöra underlag för planens prövning.
Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram i enlighet med miljöbalkens krav och dess omfattning och avgränsning har skett i dialog med länsstyrelsen och den har kompletterats under planarbetet. Nollalternativ, lokaliseringsalternativ, skyddsåtgärder, konsekvenser och planens miljöpåverkan redovisas och bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen. Inför antagandet har vissa förtydliganden gjorts, bland annat avseende planförslagets samlade och kumulativa effekter.
Kommunen delar inte uppfattningen att redovisade osäkerheter innebär att markens lämplighet inte kan bedömas. Det är normalt att vissa frågor behöver studeras vidare och preciseras i kommande projekterings-, tillstånds- och genomförandeskeden. Kommunen bedömer att det finns tillräckligt underlag för att bedöma planförslagets genomförbarhet och konsekvenser.
Kommunen har gjort en självständig bedömning av planhandlingarna, miljökonsekvensbeskrivningen och övriga utredningar som tagits fram inom ramen för planprocessen. Att underlag tagits fram av externa konsulter förändrar inte kommunens ansvar för de ställningstaganden som görs i planarbetet.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

5. Upphävandet av strandskyddet saknar lagliga förutsättningar

Planen upphäver strandskyddet inom vattenområde (a1), område för pumpstation (a2) och för del av friluftsområdet (a3). Som särskilda skäl åberopas att åtgärderna bidrar till utvecklingen av landsbygden inom utpekat område (7 kap. 18 g § MB) samt, för pumpstation och vattenområde, att anläggningen för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området (7 kap. 18 e § första stycket 3

MB). Enligt 7 kap. 18 d § MB får vid upphävande av strandskydd endast de i lagen angivna särskilda skälen beaktas; uppräkningen är uttömmande och ska enligt förarbetena tillämpas restriktivt.

Landsbygdsskälet förutsätter att området pekats ut i översiktsplaneringen efter en förutsättningslös bedömning av dess lämplighet för landsbygdsutveckling (jfr 7 kap. 18 h § MB samt förarbetena till LIS-reglerna, prop. 2008/09:119, där syftet anges vara att skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling – inte att kringgå strandskyddet för enskilda projekt). Av de minnesanteckningar från samrådsmötet som ingår som bilaga till granskningshandlingarna framgår emellertid att kommunens företrädare uppgett att LISområdet togs med ”ifall att” Climate Arena-projektet skulle återupptas, att idéerna fanns redan när LIS-området togs fram, och att LIS beskrivits som ett sätt ”att undkomma strandskydd”. Samrådsredogörelsen medger därtill att syftet med LIS-områdena vid Lersjöarna ”kunde ha uttryckts tydligare” och i själva verket var knutet till bland annat detta projekt. Utpekandet är således projektanpassat, och den prövning av särskilda skäl som planen vilar på blir cirkulär: projektet motiverar utpekandet som i sin tur motiverar projektet. Ett så tillkommet utpekande kan inte läggas till grund för tillämpning av 7 kap. 18 g § MB.

Vid sådant förhållande saknas särskilt skäl för upphävandet, och den intresseavvägning som ska göras enligt 7 kap. 25–26 §§ MB – där upphävandet även måste vara förenligt med strandskyddets syften – kan inte utfalla till förmån för planen. Ett upphävande av strandskydd i strid med gällande bestämmelser utgör en självständig ingripandegrund enligt 11 kap. 10 § andra stycket PBL, och länsstyrelsen ska i sådant fall enligt 11 kap. 11 § PBL upphäva kommunens beslut att anta planen. Vi begär att kommunen redovisar frågan öppet i granskningsutlåtandet. Att Länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande den 3 juli 2026 (dnr 5730-2026), utifrån då kända förhållanden, inte aviserat någon överprövning fråntar inte kommunen skyldigheten att självständigt förvissa sig om att lagliga förutsättningar för upphävandet föreligger, och hindrar inte att frågan prövas av mark- och miljödomstol efter ett överklagande.

> *Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att upphävandet av strandskyddet saknar lagliga förutsättningar.*
> *I kommunens översiktliga planering finns områden utpekade för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Utpekandet grundas på kommunens bedömning av områdenas potential att långsiktigt bidra till lokal och regional utveckling utan att strandskyddets syften åsidosätts. Att det funnits idéer och projektförslag kopplade till området utgör inte hinder mot att området samtidigt bedömts lämpligt för landsbygdsutveckling.*
> *I detaljplanen upphävs strandskyddet med stöd av de särskilda skäl som redovisas i planhandlingarna, dels att åtgärderna bidrar till utvecklingen av landsbygden inom utpekat LIS-område enligt 7 kap. 18 g § miljöbalken, dels att vissa anläggningar för sin funktion måste vara lokaliserade vid vatten och inte kan placeras utanför strandskyddat*

område enligt 7 kap. 18 e § miljöbalken.
För pumpstation och vattenuttag bedömer kommunen att anläggningarnas funktion förutsätter ett strandnära läge. Platsen är dessutom vald för att få så liten påverkan som möjligt. För de delar av friluftsområdet där strandskyddet upphävs bedömer kommunen att åtgärderna är förenliga med strandskyddets syften och inte innebär att allmänhetens tillgång till strandområden eller förutsättningarna för växt- och djurliv påverkas på ett oacceptabelt sätt.
Kommunen bedömer sammantaget att upphävandet av strandskyddet är förenligt med miljöbalkens bestämmelser. Planbeskrivningen kompletteras med vissa förtydliganden avseende motiven för strandskyddsupphävandet.
Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

6. Artskyddsfrågan är inte klarlagd i planskedet
Kommunens egen inventering har påvisat fem, möjligen sex, fladdermusarter i området, däribland de rödlistade arterna barbastell, nordfladdermus och brunlångöra. Samtliga svenska fladdermusarter är upptagna i bilaga 4 till art- och habitatdirektivet och omfattas därmed av förbuden i 4 a § artskyddsförordningen (2007:845), som bland annat förbjuder att fortplantningsområden och viloplatser skadas eller förstörs. Barbastell är därutöver upptagen i direktivets bilaga 2 och beskrivs i utredningen som en för regionen mycket sällsynt art.

Planens genomförbarhet förutsätter att förbuden inte aktualiseras. Den slutsatsen bygger emellertid på en enda inventeringssäsong, på osäkra artbestämningar och på att barbastellens förekomst uttryckligen inte kunnat klarläggas (”kan tyda på en förbipasserande individ men kan också betyda att det finns lämpliga livsmiljöer i närheten”). Slutsatsen är dessutom villkorad av skyddsåtgärder – flytt av byggnader vintertid, anläggande av ersättningsdamm, långtgående begränsningar av belysning – som inte säkerställts genom planbestämmelser utan hänvisats till genomförandeavtal och rekommendationer. Utredningen medger själv att den tillkommande belysningens omfattning är ”svårbedömd”.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis ska det redan i planskedet stå klart att planen kan genomföras utan att artskyddsförordningens förbud överträds; kvarstående kunskapsluckor i den frågan utgör grund för upphävande. Domstolen har i målen P 425-19 och P 428-19 (detaljplan för Folkets park m.fl. i Motala) upphävt en detaljplan just därför att utredningen om påverkan på fladdermöss var otillräcklig. Så länge barbastellens status i området inte är utredd genom kompletterande inventering, och skyddsåtgärderna inte givits bindande form i planbestämmelser, brister planen på samma sätt i detta hänseende.

Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande den 3 juli 2026 (dnr 5730-2026) gjort samma bedömning. Länsstyrelsen anger att det av fladdermusinventeringen och

artskyddsutredningen inte går att utläsa att det kan uteslutas att byggnaderna i området nyttjas som fortplantningsområde och viloplats, att intilliggande stenskravel kan utgöra övervintringsplats för fladdermöss och att underlaget inte visar utredningarnas slutsats att ett plangenomförande inte väcker dispenskravet i artskyddsbestämmelserna. Länsstyrelsen anser därför att ett samråd kring artskyddet behöver hållas för att utröna vilka lösningar och restriktioner som är behövliga. Statens fackmyndighet på området bekräftar därmed att artskyddsfrågan inte är klarlagd. Att Länsstyrelsen anvisar ett framtida tillsynsärende enligt 26 kap. 9 § miljöbalken som en möjlig väg förändrar inte att det enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis redan vid planens antagande ska stå klart att planen kan genomföras utan att artskyddsförordningens förbud överträds. Något artskyddssamråd har såvitt känt inte hållits, och planen kan inte föras till antagande innan så skett och nödvändiga skyddsåtgärder givits bindande form.

Kunskapsluckorna är inte begränsade till fladdermössen. Länsstyrelsen efterfrågade redan i samrådet en fullständig artinventering för området. Någon sådan har inte gjorts: fågelunderlaget består av tre morgonbesök inriktade på skogshöns, och naturvärdesinventeringen ersätter inte en artskyddsutredning för övriga skyddade arter. Även i denna del vilar planen därmed på ett kunskapsunderskott som enligt praxis skulle ha varit avhjälpt i planskedet.

> *Kommunens kommentar: Efter granskningen har artskyddsfrågan behandlats vid ett särskilt artskyddssamråd med länsstyrelsen, sakkunnig fladdermusexpert och övriga berörda parter. Vid samrådet redovisades artskyddsutredningen samt kompletterande underlag avseende stenskravel och fladdermöss. Efter genomgång av underlaget konstaterade länsstyrelsen att det inte finns behov av ytterligare inventeringar eller undersökningar som underlag för detaljplanens antagande. Länsstyrelsen bedömde att planen kan gå vidare till antagande och att eventuella artskyddsåtgärder som behöver säkerställas vid genomförandet hanteras genom tillsyn och föreläggande enligt miljöbalken. Tillsynsärende har startats.*
>
> *Med anledning av ovan, samt de hänsyn som tagits i planen (som bl.a redogörs för i redovisning av miljöbedömning i planbeskrivningen) och regleringar i genomförandeavtalet som fångar upp sådana delar som inte kan regleras i plankartan, bedöms föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder kunna säkras och i enlighet med artskyddsutredningens bedömning projektet kunna genomföras utan att fladdermössens kontinuerliga ekologiska funktion påverkas negativt. Exploateringen bedöms därmed vara förenlig med artskyddsförordningen.*
>
> *Med anledning av synpunkter som framfördes under samrådet*

avseende möjlig förekomst av skogshöns har en kompletterande fågelinventering genomförts. Inventeringen omfattade de miljöer som bedömts vara relevanta för skogshöns och närliggande områden. Inventeringen påvisade inga observationer av skogshöns eller tecken på reproduktion inom området. Mot denna bakgrund har någon ytterligare artskyddsutredning avseende skogshöns inte bedömts erforderlig. Kommunen bedömer att ytterligare inventeringar inte behövs mot bakgrund av genomförda inventeringar och länsstyrelsens ställningstagande. Lövskogsridån mot sjön i öster är belägen utanför planområdet.

Kommunen bedömer sammantaget att det finns ett tillräckligt kunskapsunderlag för att bedöma planförslagets påverkan på fågellivet. Synpunkten föranleder i övrigt ingen ändring av planförslaget.

7. **Miljökvalitetsnormer för vatten, dagvatten och skyfall**

Enligt 2 kap. 10 § PBL ska miljökvalitetsnormerna i 5 kap. MB följas vid planläggning. Recipienterna Rottnen och Lerälven har måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Kommunen medger att planen ökar föroreningsbelastningen på båda recipienterna och att halterna av flertalet ämnen ökar mot Mellersta Lersjön, som saknar statusklassning och för vilken mätdata över huvud taget saknas. Enligt 5 kap. 4 § MB och EU-domstolens praxis (mål C-461/13, Weser) får en plan inte tillåtas om den riskerar att försämra status för en enda kvalitetsfaktor eller äventyra normernas uppnående. En bedömning på den nivån förutsätter kunskap om utgångsläget; när ursprungsvärden saknas kan slutsatsen att försämring inte sker inte dras – den antas. Att anta planen på detta underlag är därmed oförenligt med såväl 5 kap. 4 § MB som 2 kap. 10 § PBL, och även miljökvalitetsnormerna utgör en ingripandegrund för länsstyrelsen enligt 11 kap. 10 § andra stycket PBL.

Skyfallshanteringen är underdimensionerad enligt kommunens eget underlag. Flödena vid skyfall beräknas öka med cirka 250 procent efter exploatering, och utredningen anger att fördröjningsvolymer om cirka 24 500 m³ krävs för att inte öka belastningen – men planen föreslår fördröjande åtgärder om minst 23 700 m³. Mellanskillnaden och stora delar av volymen förutsätts uppstå i ”vattenansamlingar som skapas till följd av topografin”, det vill säga i lägen som varken projekterats eller säkerställts. Dagvattenanläggningens funktion och kapacitet hänskjuts uttryckligen till detaljprojekteringen. Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande den 3 juli 2026 därtill påtalat att dagvattenanläggningen dimensionerats endast för regnhändelser med 20 års återkomsttid och att riskerna vid en återkomsttid på 50 år – en enligt Länsstyrelsen godtagbar tidsrymd för väg 888 – inte har analyserats. Nedströms ligger ett aktivt markavvattningsföretag som redan i dag tar emot större flöden än det är dimensionerat för.

Vattenuttaget för snötillverkning – upp till 10 000 m³ per år ur Mellersta Lersjön, alternativt Rottnen, med en reservoar om 5 000 m³ – hanteras i planbeskrivningen som en anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. MB. Huvudregeln enligt 11 kap. 9 § MB är tillståndsplikt; anmälningsförfarandet är förbehållet begränsade uttag och det redovisas inte varför undantaget skulle vara tillämpligt, särskilt som uttag ur två olika sjöar hålls öppet och bortledning även påverkar Lerälvens redan fragmenterade system.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planförslaget strider mot miljökvalitetsnormerna för vatten eller att underlaget för dagvatten- och skyfallshantering är otillräckligt. Dagvatten, skyfall, recipientpåverkan och miljökvalitetsnormer för vatten har utretts inom ramen för detaljplaneprocessen. Av miljökonsekvensbeskrivningen och dagvattenutredningen framgår att föreslagna dagvattenanläggningar och reningsåtgärder bedöms kunna begränsa föroreningsbelastningen så att miljökvalitetsnormerna för vatten inte påverkas negativt.

Dagvattenanläggningen har dimensionerats enligt Svenskt Vattens publikation P110 för ett 20-årsregn med klimatfaktor. Dagvattenutredningen innehåller därutöver analyser av skyfall motsvarande 100-årsregn och redovisar hur sådana flöden kan hanteras inom planområdet. Dessa visar att det finns förutsättningar att hantera skyfallsflöden utan oacceptabel påverkan på bebyggelse eller infrastruktur.
Kommunen bedömer därför att planförslaget visar att det finns förutsättningar att hantera såväl dimensionerande dagvattenflöden som extrema skyfall utan oacceptabel påverkan på omgivande intressen.

Detaljplanen ska visa att en fungerande lösning är möjlig att genomföra, medan den exakta utformningen och dimensioneringen hanteras i den fortsatta projekteringen.
Kommunen bedömer att det finns tillräckligt underlag för att visa att planområdet kan bebyggas utan att miljökvalitetsnormerna för vatten äventyras eller att oacceptabla konsekvenser uppstår till följd av dagvatten eller skyfall.

I planbeskrivningen redogörs för funktionsbeskrivning av vattentillgång för snötillverkning vid Climate Arena och ett behov av vattenvolym upp till 10 000 m3 per år och månatlig förbrukning som bedöms till ca 1000 m3/månad. Ytvattenuttag ur Lersjön (eller Rottnen) utgör inte primär vattenkälla. Utifrån funktionsbeskrivningen görs bedömning i MKB att i och med tillverkningssättet och att inte något

uttag som kräver tillstånd kommer att krävas kommer inte processvattnet att påverka någon vattenparameter. Frågan om vattenuttag och eventuell tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken prövas i särskild ordning enligt gällande lagstiftning och avgörs inte genom detaljplanen.

Vad gäller länsstyrelsens synpunkter avseende dimensionering och återkomsttider för skyfall bemöts dessa särskilt i kommunens svar till länsstyrelsen.

Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

8. Verksamhetens miljöklassning och avsaknaden av samlad miljöprövning

Planbeskrivningen anger att fordonstestanläggningen ”bedöms klassas” som anmälningspliktig C-verksamhet enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Det innebär att en industrianläggning om cirka 140 hektar, med en möjlig byggnadsarea överstigande 250 000 m², eget avloppsreningsverk, anmälningspliktiga kylanläggningar, vattenuttag, omfattande masshantering och sprängning, aldrig blir föremål för en samlad tillståndsprövning med miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken. Prövningen splittras i stället i en rad anmälningsärenden hos kommunens egen miljönämnd – i en kommun som samtidigt är markägare, säljare, avtalspart och tillsynsmyndighet.

Klassningsfrågan avgörs visserligen inte i detaljplanen, men den har direkt betydelse för vilka krav som måste ställas på planunderlaget: när ingen efterföljande tillståndsprövning kommer att ske måste samtliga miljöfrågor vara färdigutredda i planskedet. Som framgått ovan är de inte det. Vi begär att kommunen i granskningsutlåtandet redovisar den rättsliga grunden för klassningsbedömningen, inbegripet varför verksamhetens samlade omfattning inte föranleder en annan bedömning.

Kommunens kommentar: Planområdet är totalt ca 140 hektar stort och kvartersmarken avsedd för Climate Arenas verksamhet är ca 110 hektar. Kommunen delar uppfattningen att klassificering enligt miljöprövningsförordningen inte avgörs inom detaljplaneprocessen. Planbeskrivningen ska dock redovisa kända förutsättningar för kommande prövningar enligt annan lagstiftning.

Den planerade verksamheten omfattas av 30 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251), verksamhetskod 92.30, avseende permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon. Detta förtydligas i planbeskrivningen.
Kommunen delar inte uppfattningen att verksamhetens omfattning i sig medför att den ska tillståndsprövas enligt miljöbalken. Frågor om verksamhetens klassificering, eventuell tillståndsplikt eller behov av andra prövningar enligt

miljöbalken avgörs i särskild ordning enligt gällande lagstiftning och inte genom detaljplanen.
Kommunen delar inte heller uppfattningen att avsaknaden av en samlad tillståndsprövning innebär att samtliga miljöfrågor måste vara slutligt avgjorda inom detaljplaneprocessen. Detaljplanen ska visa att marken är lämplig för avsedd användning och att planen är genomförbar. Flera frågor prövas och preciseras därefter inom ramen för tillstånd, anmälningar och andra prövningar enligt miljöbalken och annan lagstiftning.
Att kommunen äger mark eller är avtalspart innebär inte att kraven enligt plan- och bygglagen och miljöbalken sätts ur spel. Planens lämplighet, konsekvenser och genomförbarhet har prövats inom ramen för detaljplaneprocessen utifrån inkomna synpunkter, genomförda utredningar, miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt beslutsunderlag.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

9. Masshantering, geoteknik och obestämd höjdsättning
Planen reglerar inte markens nivåer; planbeskrivningen anger att sådan reglering ”inte bedöms möjlig” eftersom underlaget är för osäkert. Samtidigt medges bergskärningar om upp till cirka 14 meter, ett redovisat massunderskott om cirka 11 000 m³ utan särredovisning av berg och jord, samt förstärkningsåtgärder i lera vars dimensionering skjuts till bygglovsskedet. Konsekvensen är att omgivningen – trots systemet med nockhöjder över nollplan – inte kan förutse den faktiska markmodelleringen, och att den 3D-visualisering som ligger till grund för landskapsbildsbedömningen bygger på en utformning som inte är bindande. För en plan av denna omfattning, som dessutom bedömts medföra betydande miljöpåverkan, är detta en otillräcklig precisionsnivå.

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planförslaget har en otillräcklig precisionsnivå eller att markens lämplighet inte kan bedömas utan reglering av exakta marknivåer. Inom ramen för planarbetet har en markmodell, beräkningar och 3D-visualiseringar tagits fram utifrån den kunskap som finns tillgänglig i planskedet. Visualiseringarna har använts för att bedöma landskapsbildspåverkan och visar även att den planerade anläggningen ryms inom planområdet med föreslagen höjdreglering. Detaljplanen reglerar byggnaders högsta nockhöjd genom angivna plushöjder, vilket begränsar byggnadernas maximala höjd och därmed även de övergripande förutsättningarna för markens utformning. Däremot bedömer kommunen att en reglering av exakta marknivåer inte är lämplig eller möjlig i detta skede, eftersom den slutliga utformningen behöver samordnas med bland annat byggnader, vägsystem, dagvattenhantering och andra tekniska anläggningar. Detaljprojektering och slutlig höjdsättning är normalt frågor som hanteras efter att detaljplanen antagits. Kommunen bedömer att

planen reglerar de frågor som behöver säkerställas för att uppnå planens syfte och visa markens lämplighet för avsedd användning. Ett massunderskott på 11 000 m^3 är i sammanhanget litet och bedöms kunna hanteras inom planområdet.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

10. Landskapsbild och avvikelse från översiktsplanen

Planen avviker från gällande översiktsplan, där området är utpekat som frilufts- och rekreationsområde med målet att bevara nuvarande funktioner. Avvikelsen ska enligt 4 kap. 33 § första stycket 5 PBL redovisas, och skälen för den ska motiveras med särskild tyngd; hänvisningen till ett projektanpassat LIS-tillägg (se avsnitt 5) kan inte ersätta den prövningen.

Planen anger att påverkan på landskapsbilden blir liten och ofta inte märkbar och grundar bedömningen främst på visualiseringar och antaganden om att byggnader kan ges en gestaltning som smälter in i omgivningen. Detta är otillräckligt i förhållande till kraven i PBL. Landskapsbild enligt PBL avser inte enbart visuell exponering, vad som är synligt från vissa utvalda punkter, utan den samlade upplevelsen av landskapets struktur, skala och rumsliga sammanhang. Den föreslagna etableringen innebär mycket stora byggnadsvolymer, förändrad topografi och en ny industriell struktur i ett tidigare skogsområde. Det rör sig därför inte om en begränsad visuell förändring utan om en tydlig och bestående omvandling av landskapet, vilket är svårt att förena med kraven i 2 kap. 6 § PBL.

Vad gäller visualiseringen av landskapspåverkan dokumenterades vid samrådsmötet att fotopunkterna valts vid strandkanten trots att bostäderna på östra sidan av sjön ligger högre, och kommunens företrädare utfäste att nya bilder skulle tas fram utifrån detta. Av granskningshandlingen framgår att stillbilder tagits ”i ögonhöjd utifrån utvalda fotopunkter”, men inte att fotopunkterna nu utgår från bostädernas faktiska höjdläge. Om utfästelsen inte har infriats är landskapsbildsbedömningen – den miljöaspekt länsstyrelsen särskilt pekat ut – alltjämt missvisande för de mest berörda. Vi begär besked om vilka höjdlägen fotopunkterna representerar, redovisade punkt för punkt.

Till avvikelsen från översiktsplanen kommer att området i dag används i SG/Södra Vikens utbildningsverksamhet. Planbeskrivningen medger att skolans tillgång till marken kommer att påverkas, men någon redovisning av konsekvenserna för utbildningen eller någon avvägning mot detta allmänna intresse har inte gjorts. Även detta borde ha ingått i prövningen av markens lämplighet.

Kommunens kommentar: I planbeskrivningen redogörs för planförslaget i relation till gällande och ny översiktsplan och det beskrivs att planen hanteras med utökat förfarande. För ytterligare förtydligande har en komplettering gjorts i detta hänseende.

I MKB och planbeskrivningen redogörs för bedömningen av påverkan på landskapsbilden utifrån vad detaljplanen reglerar. Att det innebär en förändring i markanvändning är en given förutsättning utifrån planens syfte. När det gäller avgränsning av vad som anses vara betydande miljöpåverkan har detta tagits upp tidigare, att det är ett beslut som tas i samråd med tillsynsmyndigheten. Kommunen bedömer att det samlade underlaget är tillräckligt för att bedöma planförslagets konsekvenser och lämplighet.
Utöver vad som regleras i detaljplanen finns även punkter i genomförandeavtalet som binder exploatören till genomförande av åtgärder som inte kan regleras i planen.

Ögonhöjd innebär en standardhöjd på ca 1,7 m från marknivån i läget för de valda fotopunkterna. Stillbilderna beskrivs i planbeskrivningen och ett mindre förtydligande kring vad ögonhöjd avser har gjorts inför antagande.

11. Genomförandefrågor och ekonomisk säkerhet
Enligt 4 kap. 33 § PBL ska planbeskrivningen redovisa hur planen är avsedd att genomföras, med de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs, avtalens huvudsakliga innehåll samt konsekvenserna för berörda. Markanvisningsavtalet var enligt planbeskrivningen giltigt till och med den 30 juni 2026, med möjlighet till högst sex månaders förlängning; vid granskningshandlingens upprättande förelåg endast en ansökan om ny markanvisning. Finansieringen är inte visad – kravet är att exploatören ska visa ordnad finansiering först vid markförsäljningen – och den moderbolagsborgen som ställs av Climate Arena Holding AB redovisas utan uppgifter om borgensmannens ekonomiska substans. En säkerhet ska vara betryggande för sitt ändamål för att fylla någon funktion (jfr 16 kap. 3 § MB och MÖD 2016:9); en borgen utan redovisad substans uppfyller inte det kravet. Genomförandetiden har satts till fem år, trots att enbart anläggandet anges ta tre år och trots anläggningens exceptionella omfattning.

Till detta kommer att ett genomförandeavtal enligt 6 kap. 40 § PBL endast får avse åtgärder som är nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras, och att avtalens innehåll och konsekvenser ska redovisas öppet. Kommunen har genom avtalskonstruktionen tagit på sig kostnadsansvar – bland annat dricksvattenförsörjning till tre fastigheter och utbyggnad av matarledning – vars täckning förutsätter att exploateringen fullföljs. Planens genomförbarhet vilar därmed på osäkra avtalsmässiga och ekonomiska förutsättningar som inte redovisats på det sätt 4 kap. 33 § PBL kräver.

Kommunens kommentar: Kommunen bedömer att planen innehåller en erforderlig beskrivning av genomförandefrågor som är kända i planskedet.
Kommunen delar inte uppfattningen att genomförandeavtalet är

otillräckligt reglerat. Genomförandeavtalet syftar till att reglera ansvar, genomförande och ekonomiska förutsättningar för detaljplanens genomförande, medan frågor om tillstånd, tillsyn, kontroll och miljöuppföljning i stor utsträckning regleras genom annan lagstiftning och efterföljande myndighetsprövningar.
I övrigt hänvisas till kommunens kommentarer ovan.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

12. Sammanfattande hemställan
Planförslaget vilar på en lokaliseringsprövning som inte genomförts på det sätt miljöbalken kräver, en miljökonsekvensbeskrivning med väsentliga brister och motsägelser, ett strandskyddsupphävande vars särskilda skäl konstruerats för projektet, en oklarlagd artskyddsfråga samt vatten- och skyfallslösningar som enligt kommunens eget underlag är ofullständiga. Sammanfattningsvis strider planförslaget mot:

– 2 kap. 4–5 §§ PBL – markens lämplighet för ändamålet,

– 2 kap. 6 § MB och 6 kap. 35 § MB – lokalisering och alternativredovisning,

– 6 kap. 35 och 37 §§ MB – kraven på miljökonsekvensbeskrivningen,

– 7 kap. 18 d–h §§ MB – förutsättningarna för upphävande av strandskydd,

– 4 a § artskyddsförordningen – skyddet för fladdermössens fortplantningsområden och viloplatser,

– 5 kap. 4 § MB och 2 kap. 10 § PBL – miljökvalitetsnormerna för vatten,

– 4 kap. 33 § och 6 kap. 40 § PBL – redovisningen av planens genomförande.

Var och en av dessa brister är för sig tillräcklig för att planen inte ska föras till antagande i föreliggande skick, och flera av dem utgör ingripandegrunder enligt 11 kap. 10–11 §§ PBL. Tillsammans visar de att marken inte kan anses lämpad för ändamålet enligt 2 kap. PBL. Länsstyrelsens granskningsyttrande den 3 juli 2026 bekräftar därtill att artskyddsfrågan inte är klarlagd och att samråd i den frågan måste hållas.

Vi hemställer därför i första hand att planarbetet avbryts, i andra hand att planförslaget omarbetas och ställs ut för ny granskning, samt att vi skriftligen underrättas om granskningsutlåtandet och om varje beslut i ärendet.
(Bilaga: Namnunderskrifter)

Kommunens kommentar: Kommunen delar inte uppfattningen att planförslaget strider mot de bestämmelser i plan- och bygglagen, miljöbalken eller artskyddsförordningen som anges i yttrandet. Kommunen bedömer att lokaliseringsfrågan, planens miljöeffekter, strandskydd, artskydd,

vattenfrågor samt planens genomförandeförutsättningar har utretts i tillräcklig omfattning inom ramen för detaljplaneprocessen och redovisas i planhandlingarna.
Kommunen bedömer att marken är lämplig för den avsedda användningen och att det finns förutsättningar att genomföra planen i enlighet med plan- och bygglagen och miljöbalken. Kommunen delar därför inte uppfattningen att planarbetet ska avbrytas eller att planförslaget behöver omarbetas och ställas ut för ny granskning.
I övrigt hänvisas till kommunens kommentarer ovan.
Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Granskningsyttrande 5

Övningsområde för den skogliga grundutbildningen.

Ett blindspår! Utan förankring i verkligheten.

I Miljökonskvensbeskrivningen som antagits av Sunne kommun kan man läsa följande:

Skogsbruket har en grundläggande betydelse för kommunens näringsliv, både för sysselsättning och ekonomi. Sunne har stora värden att skydda och bevara i form av natur och landskapsbild. Kommunen är, och vill fortsatt vara en besökskommun där turistnäringen är viktig. Särskild hänsyn till kommunens höga natur- och kulturvärden är därför extra viktigt för Sunne kommun, och motiveras både av naturens och av kulturens inneboende bevarandevärden, men också av dess ekonomiska värde för turistnäringen. I Sunne är kopplingen mellan naturvärden, kulturvärden, landskapsbild och turism- och besöksnäringen tydlig. Ett fortsatt starkt skydd för områden med höga natur- och/eller kulturvärden är av stor vikt, inte bara för den biologiska mångfalden med Sunne kommuns ansvarsarter i speciellt fokus, men också för att ge goda förutsättningar för turism och besöksnäring i kommunen.

Detta är en grundläggande slutsats som en gång antagits av Sunne kommun.

Att då börja planera för och projektera en climate arena på Södra Vikens utbildningsskog rimmar väldigt illa med detta beslut. Lär heller aldrig bli något turistmål då området kommer att vara inhägnat. Området är idag attraktivt som utflyktsmål för folket i bygden och även turister I Sverige finns redan betydande kapacitet för vintertestning både utomhus och inomhus. Artic Falls och andra aktörer har under de senaste åren gjort stora investeringar just med helårstestning som motiv tex. i Älvsbyn. Konkurrens mellan anläggningar = dålig lönsamhet.

Planer på nya inomhusbaserade vintertestbanor för elbilar bygger på föråldrade antaganden om både teknik, klimat och industrins behov. De riskerar att bli kapitalintensiva prestigeprojekt utan samhällsekonomisk förankring. Klimatet blir varmare och antal dagar med snö och is minskar. Vintern som körscenario blir mindre representativ för framtida normalanvändning. Att producera vinter i stor skala är

extremt energikrävande och var är då miljövinsterna?

Bilindustrin genomgår idag en snabb övergång från fysisk platsbunden testning till digitala simuleringssystem och mjukvarubaserad validering. Virtuella körmodeller, klimatmodeller och sensortester i simulerade miljöer har tagit över stora delar av utvecklingscykeln. Fysisk testning används i allt större utsträckning som kontroll i slutet av utvecklingsprocessen inte, som primär metod. När etableringsaktörerna hävdar att behovet av fysiska vintertester kommer att öka linjärt framöver bortser de från att den teknologiska utvecklingskurvan pekar i motsatt riktning. Anläggningar av denna typ kanske var inne för 20 år sedan men idag har AI tagit över stora delar av detta behov. Smärre tester i slutskedet av produktionen kan behövas och för detta finns redan de anläggningar som behövs.

Redan vid den stora naturbruksutredningen i mitten på 90-talet konstaterades att Södra Viken som utbildningsanstalt för skogliga aktörer var unik genom sin närhet till en övningsskog som innehöll det mesta och där olika övningar kunde genomföras utan några längre transportavstånd som förtar tid från undervisningen. Utredningen om tillkomsten av Climate Arena tar inte den minsta hänsyn till den skogliga utbildningens behov av lämpliga övningsobjekt-övningsytor i skolans närhet. Det råder helt tydligt bristande kunskap och insikter hos de ledande i kommunen inom detta område.

Utlagda provytor etc. som under många år bearbetats för att skapa en bra utbildningssituation inom skogsbrukslinjen har till största del spolierats. Att istället köpa till mark för att tillgodose detta behov är bara slöseri med skattebetalarnas pengar och visar tydligt på okunnigheten hos de styrande om den skogliga utbildningens betydelse och innehåll. Det kan inte vara vidare miljövänligt att behöva använda skolans transportmedel varje gång man skall ut i fält för någon praktisk övning i skogsskötsel. Man förlorar också värdefull undervisningstid genom att sitta i bussarna alltför lång tid. Det skall också vara adekvata övningsobjekt som verkligen ger kvalitet för den utbildningsnivå man befinner sig i. Kräver mycket planering.

1. Genom de, till stor del regelvidriga avverkningar som skett, har mycket av det arbete som tidigare nedlagts för att skapa goda utbildningspunkter i marklära-ståndortsanpassning och skogsskötsel spolierats. Avverkningarna tar heller inga som helst hänsyn till naturvård och ståndortsanpassning. Man har skapat ett industriområde innan något slutgiltigt beslut fattats. Är inte det tjänstefel?
2. Provytor för utbildning i gallring-beståndsvård som lagts ut och bearbetats för att skapa en bra utbildningssituation har spolierats.
3. Bestånd som hade kunnat utnyttjas för större övningar i beståndsvård och drivningsteknik har helt kalhuggits endast med Climate Arena som mål. Skogsbruksplanens mål har inte följts.
4. De skogskojor som en gång uppfördes av olika kurser i timringsteknik representerar olika tidsepoker i en skogsarbetare liv, och de platser där de är byggda visar i sig hur de kunde placeras. Att flytta dessa till en gemensam plats

förtar då effekten av denna visning. Kommer att mer likna en stugby. De är dessutom idag ett halvt sekel gamla och borde kunna hänföras till kulturminnen. Med lite förutseende planering borde dessa kunna utnyttjas bättre.

5. Det tilltänkta området är också en viktig del i det rörliga friluftslivet för bygdens befolkning och även allmänheten i Sunne kommun och inte minst för skolans elever. Området där den flera hundra år gamla tallen står är unikt i sig. Området är ur rekreationssynpunkt mycket viktigt för både skolans elever som bygdens folk. Rörelsefriheten kommer att kraftigt begränsas då tillgången till området omöjliggörs.
6. Trafiksituationen kommer, framförallt under en ev. byggtid, att bli mycket farlig och besvärlig på den krokiga och dåliga vägen mellan E45-an och Södra Viken.
7. Finansieringen av detta jätteprojekt är inte löst. Borde inte det vara det första steget att lösa den frågan. Eftersom behovet av en anläggning av denna dimension redan är ett överspelat kapitel i utvecklingen lär ingen intressent vara villig att ställa upp med det kapital som krävs.
8. Ett projekt av denna typ och dess stora inverkan på miljön för alla berörda bör också tillståndsprövas enligt miljöbalken. Var finns den ansökan?

Mycket stora resurser läggs ned på att framhålla Climate Arena som framtidens klimax för Sunne kommun i en tid då anläggningar av denna typ redan är ett överspelat kapitel. När man studerar de utredningar som ligger till grund för ett eventuellt beslut kan man snabbt konstatera att de är väldigt enögda. Man har hela tiden inriktat sig på området vid Södra Viken och någon jämförande utredning med kvalitet gentemot de andra alternativ som kan tänkas finns inte. Och vem betalar för det arbete som kommunens folk lägger ned på detta projekt?

Vi får inte glömma bort att skogen ändock är den näringsgren som ger mest till den svenska ekonomin netto. Bilindustrin är till största delen en tärande verksamhet, som förbrukar mycket men ger väldigt lite tillbaka. Nettoeffekten är väldigt låg.

Alla dessa punkter visar med all tydlighet att målet hela tiden är att pressa fram Climate Arena utan hänsyn till utbildningens behov. Kan betraktas som tjänstefel. Det krävs mycket arbete, tid och kunskap att ersätta motsvarande övningsytor på annan plats. Dessutom måste det vara en markägare som har förståelse för de misstag som lätt kan göras av nybörjare. Det kan lätt få ekonomiska konsekvenser.

Om nu Sunne kommun med alla till buds stående medel måste ha denna anläggning varför måste man då förstöra hemskogen på Södra Viken? Går det inte lika bra att anlägga detta på den mark som kommunen äger i t.ex. Västra Ämtervik. Nära till större väg, E45-an, och ingen annan verksamhet som berörs och tar skada. Återigen, varför förstöra det så viktiga närliggande övningsområdet för den skogliga grundutbildningen?
Man förbiser ett grundläggande paradox. Att producera vinter i stor skala är extremt energikrävande. Kontinuerlig kylning, snö-och isproduktion, ventilation samt

fuktkontroll skapar ett energibehov som inte kan skalas ned under mildare perioder.

I en tid då Sverige står inför ökad konkurrens om elektricitet till industri och hushåll framstår konstgjord vinter för biltestning som ett lågt prioriterat användningsområde. Svårt att försvara att betydande energikapacitet skall bindas upp för att simulera ett klimat som samhället rör sig bort från. Man försöker bevara vintern som teknologisk norm genom alltmer avancerad infrastruktur, istället för att fråga hur transport, teknik och regelverk bör utvecklas i ett varmare klimat.

Sett till helheten framstår nya inomhusbaserade vintertestbanor i Sverige som ett kapitalintensivt svar på ett problem som klimatet, tekniken och industriutvecklingen redan är i färd med att lösa på andra sätt.
Och med tanke på att området har stor betydelse för den skogliga utbildningen i länet ter sig satsningen ännu mer overklig och oförståndig. Området är redan upptaget för viktigare verksamhet.

Utbildning för det värmländska och svenska skogsbruket.

Tänk om och tänk rätt!

Kommunens kommentar: Kommunen noterar synpunkterna. Flera av de frågor som tas upp har framförts tidigare under planprocessen och har bemötts i samrådsredogörelsen.
Kommunen är medveten om att planförslaget påverkar SG/Södra Vikens tillgång till skogsmark för utbildningsändamål. Under planarbetet har dialog förts med skolan. Ersättningsmark har köpts in och ytterligare mark avses förvärvas för att tillgodose skolans långsiktiga behov. Skolan är en kommunal verksamhet som är viktig för kommunen. Inför granskningsskedet minskades planområdet, vilket innebär att betydande markområden fortsatt kan nyttjas för utbildningsändamål. Skolans behov tillgodoses även på privatägd mark. Detta har förtydligats i planbeskrivningen.
Kommunen delar inte uppfattningen att genomförda avverkningar har utförts för att möjliggöra Climate Arena. Avverkningarna har genomförts inom ramen för kommunens skogsförvaltning och skolans utbildningsbehov.
Kommunen bedömer att påverkan på friluftsliv och rekreation har utretts och beaktats i planprocessen. Inom planområdet avsätts cirka 30 hektar naturmark där förutsättningar för friluftsliv och rekreation kvarstår, den gamla tallen är belägen inom naturmarken. I närområdet finns dessutom omfattande arealer skogsmark tillgängliga för friluftsliv. När anläggningen är byggd kommer man även kunna vistas inom stora delar av området.

Trafikfrågor, genomförandefrågor och verksamhetens miljöprövning har utretts inom ramen för detaljplanearbetet.

Frågor om verksamhetens klassificering enligt miljöprövningsförordningen samt eventuell tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken prövas i särskild ordning och avgörs inte genom detaljplanen.

Climate Arena är ett privat projekt med extern finansiering. Exploatören bekostar planarbetet och de utredningar som krävs enligt träffade avtal. Kommunen svarar för sin planhandläggning.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas alternativa lokaliseringar som kommunen bedömt vara rimliga att pröva. Kommunen har, med stöd i redovisningen i miljökonsekvensbeskrivningen, bedömt att den valda lokaliseringen bäst uppfyller planens syfte vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Kommunen bedömer sammantaget att marken är lämplig för den avsedda användningen och att planförslaget kan föras till antagande.
Synpunkten föranleder ingen ytterligare ändring av planförslaget.

Granskningsyttrande 6

I skrivelse daterad 2025-05-13 yrkade jag att det i detaljplanen för Climate Arena skulle bestämmas, att projektet efter godkännande av detaljplanen skulle tillståndsprövas som A-verksamhet enligt miljöbalkens regler.

Jag utvecklade ingående min ståndpunkt i yttrandet och påpekade att det saknades stöd i miljöprövningsförordningen för att projekt som Climate Arena skulle kunna klassas som en icke tillståndspliktig C-verksamhet. Detta eftersom projekt av Climate Arenas storleksordning ej finns specificerade i förordningen.

I samrådsredogörelsen bemöts min ståndpunkt av Miljö- och byggenheten med att permanent tävlings-, tränings eller testbana för motorfordon enligt 30 kap 3§ miljöprövningsförordningen (verksamhetskod 92.30) endast är anmälningspliktig som C-verksamhet. Man yttrande att man ”gör bedömningen att det är den verksamhetskod i miljöprövningsförordningen som beskriver den planerade verksamheten bäst och kan inte finna lagstöd för att verksamheten ska klassas som A- eller B-verksamhet”.

Det faktum att Miljö- och byggenheten gör bedömning att verksamhetskod 92.30 bäst svarar mot verksamheten innebär inte att Climate Arena passar in under

verksamhetskoden. Jag hänvisar till Björn Gillbergs debattartikel i Fryksdalsbygden den 17 juni 2026. Jag vidhåller, liksom Gillberg, att Climate Arena p.g.a. projektets storlek och att det orsakar betydande miljöpåverkan måste tillståndsprövas enligt miljöbalken, vare sig det sker som A-, B- eller C-verksamhet.

Jag erinrar om att både små och stora tävlingsbanor frivilligt har tillståndsprövats enligt miljöbalkens regelverk, dvs. enligt 9 kap. miljöbalken. Som exempel kan nämnas beslut meddelat 2005-04-21 av länsstyrelsen i Uppsala län (miljöprövningsdelegationen) att bedriva motorsport på en go-cart bana. Jag erinrar också om, att miljö- och bygglovsnämnden kan förelägga projektet att ansöka om tillstånd enligt miljöbalken och Sunne kommun dessutom i genomförandeavtalet kan ålägga projektet att tillståndspröva verksamheten enligt miljöbalken.

Sammanfattningsvis vidhåller jag mitt yrkande som det framfördes i ovan nämnd skrift 2025-05-13 och hänvisar, utöver vad ovan framförts, till sagda skrift.

> *Kommunens kommentar: Verksamheten Climate Arena omfattas av följande paragraf i miljöprövningsförordningen (2013:251): 30 kap 3 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 92.30 gäller för permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon, vilket har förtydligats i planbeskrivningen.*
>
> *Frågor om frivillig tillståndsprövning eller eventuellt föreläggande om tillståndsprövning enligt miljöbalken prövas inte inom detaljplaneprocessen utan i särskild ordning enligt miljöbalkens bestämmelser.*